

Līguma Nr : 5-3/1

Ogres novada ekonomisko nozaru prioritizācija un stratēģijas izstrāde investīciju piesaistei industriālajai teritorijai Akmeņu ielā 74, Ogrē

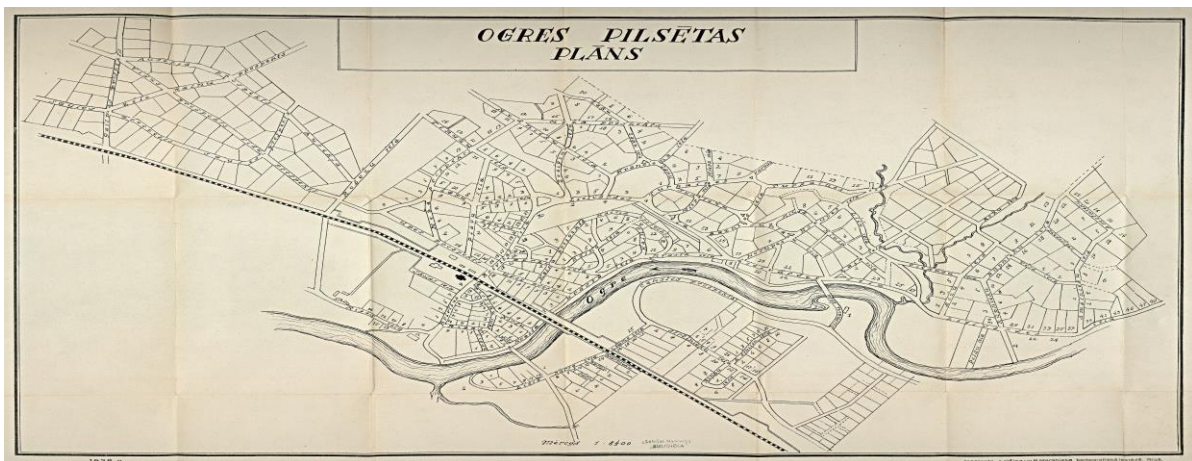
Izpētes ziņojums

Satura rādītājs

Kopsavilkums	4
Ievads	5
1. Metodoloģija	8
2. Stratēģiski svarīgo nozaru identifikācija un prioritizācija.....	14
2.1. Ogres novada pašreizējās uzņēmējdarbības vides analīze	14
2.1.1. Ogres novada demogrāfiskās situācijas un nodarbinātības datu analīze	14
2.1.2. Novada izglītības pieejamības situācijas novērtējums	22
2.1.3. Novadā aktīvo uzņēmumu apskats un analīze.....	25
2.1.4. Galvenās ekonomiskās industrijas Ogres novadā.....	29
2.2. Infrastruktūras analīze Ogres novada industriālās teritorijas Akmeņu ielā 74, Ogrē darbību izvērtēšanai	33
2.2.1. Teritorijas plānojums.....	33
2.2.2. Teritorijas inženiertehniskais labiekārtojums	35
2.3. Nekustamā īpašuma tirgus apskats salīdzināmiem īpašumiem.....	37
2.3.1. Noliktavu un ražošanas telpu tirgus	37
2.3.2. Ražošanas apbūvei pieejamās zemes tirgus	37
2.4. Nozaru prioritizācija darbībai industriālajā teritorijā	39
2.5. Prioritizēto nozaru darbībai Ogres industriālajā teritorijā Akmeņu ielā 74, Ogrē apskats.....	42
2.5.1. Elektronikas un elektrotehnikas nozare.....	42
2.5.2. Pārtikas nozare	47
2.5.3. Kokapstrāde.....	50
2.6. Nozaru SVID analīze un nozaru prioritizācija	53
3. Ogres novada pašvaldībai ieteicamā stratēģija un darbības plāns prioritāro nozaru piesaistei industriālajā teritorijā Akmeņu ielā 74, Ogrē	55
3.1. Ogres novada pašvaldības pieejamie resursi investīciju piesaistes darbībām.....	55
3.1.1. Valsts un starptautiskie fondu finansiālie resursi	55
3.1.2. Cilvēkresursi.....	55
3.1.3. Zināšanas un iespējas ekspertu piesaistei.....	55
3.2. Starptautiskās pieredzes izpēte saistībā ar investīciju piesaisti Ogrē līdzīgu pašvaldību darbību investīciju piesaistes ziņā	56
3.2.1. Alīta.....	57
3.2.2. Vīlande	60
3.3. Potenciālo investoru profila noteikšana	62
3.4. Ogres novada pašvaldības ilgtermiņa mērķu noteikšana saistībā ar investīciju piesaistes attīstību industriālajai teritorijai Akmeņu ielā 74, Ogrē	63
3.5. Ogres novada pašvaldības investīciju piesaistes industriālajai teritorijai aktivitāšu laika plāns.....	64

3.6. Ieteikumi projekta īstenošanai	65
4. Ogres novada pašvaldības ieguvumi, īstenojot šo projektu	67
4.1. Finanšu ieguvumi.....	67
4.2. Nemateriālie ieguvumi.....	70
4.3. Izdevumi	71
Saīsinājumi.....	72
Avoti	73
Interviju saraksts	74

Kopsavilkums

Iestāšanās Eiropas Savienībā (ES) nāca ne tikai ar pieeju pasaules lielākajam tirgum, jaunām vides prasībām un ar reputāciju par piederību ekskluzīvam klubam, bet arī ar ES fondu pieejamību. ES vienotais tirgus nebūtu iespējams bez atbalsta, ko mazāk attīstītās tautsaimniecības saņem no kopējā ES budžeta savu strukturālo attīstības izaicinājumu risināšanai.

Sākoties jaunajam 2014.-2020.gada ES fondu plānošanas periodam, virknei reģionālo attīstības centru Latvijā, t.sk. Ogres novadam, ir pieejams atbalsts to vadošās lomas stiprināšanai. Būtiskākais no tiem ir darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" specifiskais atbalsta mērķis 5.6.2. "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām", kas paredz sniegt atbalstu Ogres novadam 4,7 mEUR apmērā.

Ar Norvēģijas finanšu instrumenta atbalstu Rīgas plānošanas reģiona administrācija 2015.gada 31.jūlijā izsludināja atklātu iepirkuma konkursu „Investīciju piesaistes materiālu izstrāde Jūrmalas pilsētas domei, Siguldas novada pašvaldībai, Ogres novada pašvaldībai un Tukuma novada pašvaldībai”, kas iekļāva sevī arī iepirkuma daļu “Investīciju piesaistes materiālu izstrāde Ogres novada pašvaldības projektam „Ogres novada ekonomisko nozaru prioritizācija un stratēģijas izstrāde investīciju piesaistei industriālajai teritorijai Akmeņu ielā 74, Ogrē””. 2015.gada 11.decembrī par konkursa uzvarētāju tika atzīts SIA “SAFEGE Baltija” piedāvājums.

Izpēte par industriālās teritorijas Ogrē, Akmeņu ielā 74 attīstību nepieciešama, lai veiksmīgi uzsāktu industriālās teritorijas Akmeņu ielā 74, Ogrē darbību un stratēģiski to veidotu par vienu no galvenajiem novada uzņēmējdarbības un ražošanas centriem.

Astoņu nedēļu laikā pēc līguma noslēgšanas SIA “SAFEGE Baltija” pētnieki veica virkni izpētes darbību:

- Plānošanas dokumentu analīzi,
- Semi-strukturētās intervijas,
- Publiski pieejamās statistikas izpēti,
- Speciālizēto informācijas avotu analīzi,
- Ekonomisko analīzi.

Šī analīze ļāva izvirzīt priekšlikumu par trīs prioritārām nozarēm, kurās industriālajai teritorijai ir vislielākais investoru piesaistes potenciāls, kā arī ar SVID analīzes palīdzību reducēt šo sarakstu uz vienu konkrēto nozari, kurā ir atrasts investors ar gatavību un spēju kļūt par Ogres novada pašvaldības partneri, īstenojot industriālās teritorijas attīstības projektu Akmeņu ielā 74.

Pētījuma ietvaros ir izstrādāts projekta iesnieguma sagatavošanas laika grafiks ERAF atbalstam un sniegtas rekomendācijas veiksmīgai projekta īstenošanai.

Ievads

Ogres novads atrodas Latvijas valsts centrālajā daļā. Tā platība ir 993,4 km², bet iedzīvotāju skaits – 34 580. Novada centrs – Ogres pilsēta – pēc iedzīvotāju skaita ir astotā lielākā pilsēta Latvijā. Novads robežojas ar Mālpils, Amatas, Ērgļu, Kokneses, Aizkraukles, Skrīveru, Lielvārdes, Ķeguma, Ikšķiles un Ropažu novadu.

Pateicoties tuvumam, kā arī ekonomiskajām un nodarbinātības saiknēm ar Latvijas galvaspilsētu, Ogres novads pamatoti iekļaujas Rīgas plānošanas reģionā.

Attēls 1: Ogres novads Latvijas teritorijā

Avots: Wikipedia

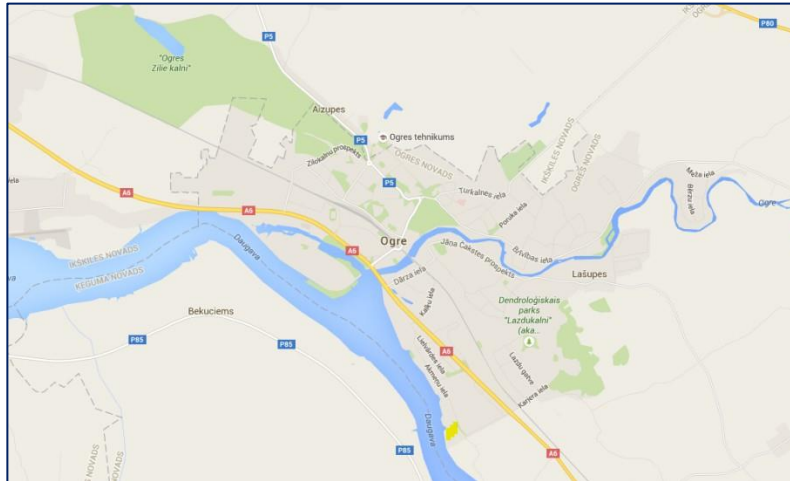
Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020.gadam (NAP) prioritāte “Izaugsmi atbalstošas teritorijas” paredz, ka teritoriālā attīstība tiek balstīta uz ieguldījumu koncentrēšanu nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros (9+21), kas ietver arī Ogrī. NAP nosaka, ka *“ieguldījumi cilvēkresursos, ražošanas līdzekļos un infrastruktūrā padarīs šos centrus par “ekonomikas izrāvienu” virzītājiem, dodot pozitīvu ekonomiskās aktivitātes starojumu blakus teritorijās, aptverot visu Latvijas teritoriju. Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem jāklūst par vilcējspēku investīciju piesaistē uzņēmumiem un jaunu darba vietu radīšanā. Šī ir tā bāze, uz kuras plānošanas reģioni veiks mazāko novadu pašvaldību un to iedzīvotāju iesaisti realizētajos ieguldījumu projektos, tādējādi vairojot attīstības sinerģiju starp visām apdzīvotajām vietām.”*

Ogres novada attīstības programma 2014.-2020.gadam novada attīstības vīziju saskata kā Pierīgas uzņēmējdarbības, inovāciju, izglītības un sporta attīstības centru. Savukārt starp novada stratēģiskajiem attīstības mērķiem minēta Ogres novada ekonomiskās izaugsmes un uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanās veicināšana, kā arī cilvēkresursu potenciāla attīstība.

Ogres pilsēta ir novada ekonomiskās attīstības centrs un pašvaldības administrācijas mītnes vieta. Izdevīgā atrašanās vieta uz A6 šosejas un tuvums Rīgai ar tās uzņēmējdarbības jaudu, kā arī lidostu un ostu veicināja Ogres attīstību neatkarības gados, ekonomiskās pārejas periodā, ko ne visām pilsētām ar vienu būtisku industrijas flagmani izdevies pārvarēt tikpat veiksmīgi.

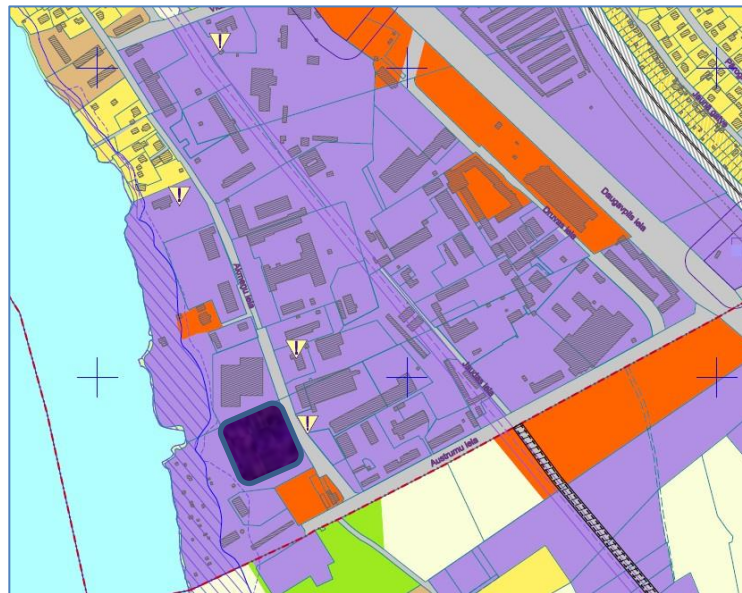
Attēls 2: Ogres pilsētas novietojums

Avots: Google maps

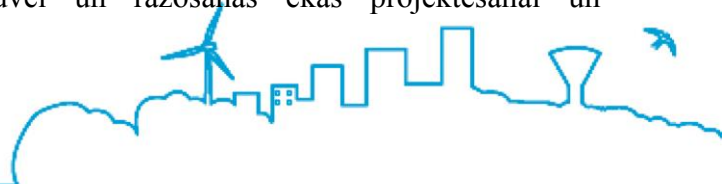
Ogres pilsētā ir 2 lielas rūpnieciskās zonas, kas atrodas pilsētas nomalēs. Rietumdaļā atrodas bijušā Ogres trikotāžas kombināta telpas, bet austrumdaļā ir izveidots biznesa parks SIA „BUSINESS PARK OGRE”, kas ir viens no pirmajiem pilna servisa industriālajiem parkiem Latvijā. Pretī šim biznesa parkam, t.i. starp AS HansaMatrix pirmo ražotni un Ceļu satiksmes drošības direkcijas Ogres nodaļas garāžām, atrodas zemes gabals ar adresi Akmeņu iela 74, kas ir ilgstoši stāvējis neizmantots un šobrīd tiks pārveidots par industriālo teritoriju.

Attēls 3: Ogres pilsētas industriālās teritorijas Akmeņu ielā 74 novietojums

Avots: http://www.ogresnovads.lv/files/textdoc/teritorijas_planojums/OGRES_PILSETA_5000.pdf

Industriālās teritorijas veido, lai potenciāliem investoriem būtu gatava vieta uzņēmējdarbības uzsākšanai, t.i. bez vajadzības ilgstoši tērēt laiku un finanšu līdzekļus zemes gabala atrašanai un labiekārtošanai, infrastruktūras pieslēgumu izbūvei un ražošanas ēkas projektēšanai un būvniecībai.

Šāda pašvaldības iniciatīva arī darbojas kā risku sadales risinājums starp publisko varu un privāto investoru: investors parasti ienāk industriālajā teritorijā kā īrnieks un nav spiests ieguldīt lielus līdzekļus, kas ļauj vieglāk izšķirties par uzņēmējdarbības attīstību konkrētajā teritorijā, saglabājot zināmu mobilitāti ekonomiskās lejupslīdes apstākļos vai citu objektīvu iemeslu dēļ. Pašvaldības motivācija izveidot un labiekārtot industriālo teritoriju un uzņemties ar nekustamā īpašuma attīstību tradicionāli saistītos riskus ir ieguldījums ekonomiskās attīstības veicināšanā un nodarbinātības iespēju paplašināšanā pašvaldības teritorijā, kas secīgi atsaucas uz pašvaldības budžeta ieņēmumu palielināšanos un iedzīvotāju apmierinātības pieaugumu.

Industriālo teritoriju izveide un tām līdzīgi investoru piesaistes un nodarbinātības veicināšanas risinājumi ir starptautiski atzīta labā prakse, ko iesaka arī Eiropas Komisija savos struktūrpolicies ieteikumos¹.

---

¹ 6th Report on Economic, Social and Territorial Cohesion,
http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2014/6th-report-on-economic-social-and-territorial-cohesion

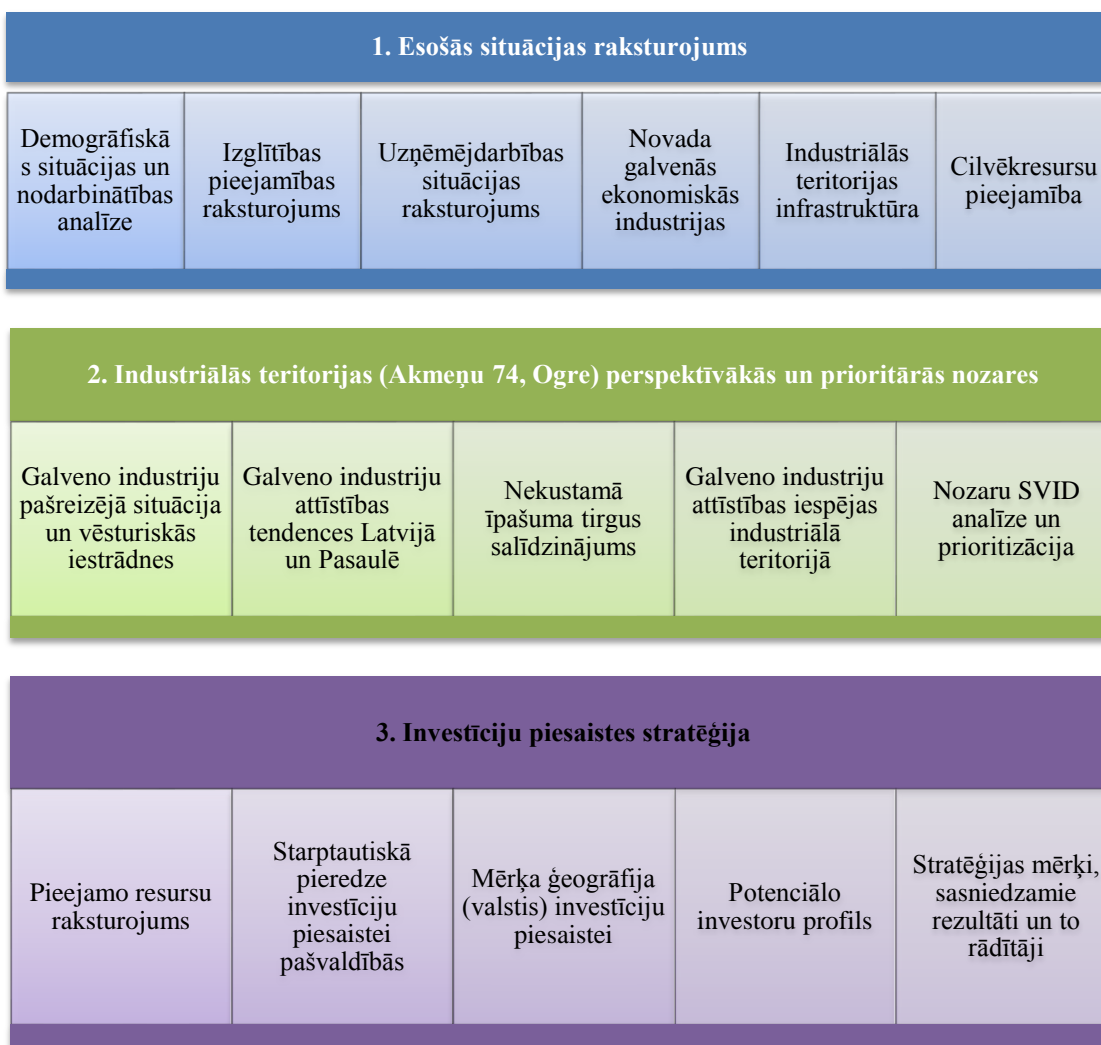
1. Metodoloģija

Pētījuma metodoloģija veidota tā, lai iespējami pilnīgāk un vispusīgāk adresētu pētījuma mērķus:

- 1) Izvērtēt ekonomisko vidi Ogrē, lai noskaidrotu prioritārās nozares, kurām pievērst pastiprinātu uzmanību un veikt stratēģiskas darbības to piesaistei Ogres industriālajā teritorijā Akmeņu ielā 74;
- 2) Izveidot Ogres novada pašvaldības investīciju piesaistes stratēģiju industriālajai teritorijai Akmeņu ielā 74, kā arī praktisku darbības plānu, kā šo stratēģiju ieviest.

Pakalpojuma mērķu sasniegšanai un izpētes darba mērķtiecīgai un sistemātiskai organizācijai ir izveidots pētījuma konceptuālais modelis, kas atklāj pētījuma prioritāros virzienus, uzbūvi un veicamās aktivitātes. Tas paredz secīgi pielietot vairākus intelektuālos filtrus situācijas analīzei, kā rezultātā no visas pieejamās informācijas apjoma izkristalizēsies investīciju piesaistes stratēģija, lai atbildētu uz pētījuma pamata jautājumu: ***kādā veidā ir jāattīsta industriālo teritoriju Ogrē, Akmeņu ielā 74?*** Secīgi tam tiks piedāvāts darbības plāns, kā arī veikts novērtējums par sociālekonomiskajiem ieguvumiem pašvaldībai, pateicoties industriālās zonas attīstīšanai un darbībai.

Attēls 4: Pētījuma konceptuālais modelis

4. Investīciju piesaistes darbības plāns

Prioritārie rīcības virzieni un uzdevumi mērķa sasniegšanai	Rīcības virzieniem/ uzdevumiem atbilstošās aktivitātes un to īstenošanas laika plāns

5. Stratēģijas sociālekonomisko ieguvumu novērtējums

Avots: Autoru veidots

1.posms: Esošās situācijas raksturojums

Pirmā posma ietvaros pētnieki veic demogrāfiskās situācijas un nodarbinātības analīzi novadā, apskata profesionālās un vispārējās vidējās izglītības piedāvājumu un pieejamības jautājumus, kā arī veic uzņēmējdarbības analīzi attiecībā par novadā strādājošajām komercsabiedrībām. Veicot pieejamās statistikas analīzi un apstrādājot intervijās saņemto informāciju, pētnieki veido vadošo nozaru sarakstu, kas demonstrē labu sniegumu Ogres novadā no ražošanas apjomu un pieauguma viedokļa, gan arī nodarbinātības īpatsvara ziņā. Par novadam būtiskākām tiek uzskatītas tās nozares, kas demonstrē lielāku devumu iekšzemes kopprodukta veidošanā un ievērojamākus nodarbināto līmeņus. Īpaša vērtība tiek pievērsta pēdējo gadu attīstības dinamikai, kas demonstrē nozaru elastību un noturību pret pašmāju un starptautiskās ekonomikas satricinājumiem. Tiek vērtēta arī vadošo nozaru zināšanu ietilpība², kas var liecināt par nozares izaugsmes potenciālu, sekojot jaunu tehnoloģiju ienākšanai ražošanā, veicinot ražīgumu, taupīgāku izejvielu un ražošanas resursu izmantošanu un produktu kvalitāti. Tā rezultātā tiek izveidots 10 vadošo nozaru saraksts (pēc NACE 2.red. klasifikācijas otrajā līmenī), kuras ir nozīmīgas pašvaldības tautsaimniecībai.

Tāpat tiek apskatīta industriālās teritorijas esošā infrastruktūra un inženiertehniskās komunikācijas, balstoties uz apsekojumu dabā, dokumentu analīzi un intervijām. Pētnieki veic arī analīzi par cilvēkresursu pieejamību, kas būtu darbaspēka resurss industriālajā teritorijā, aplūkojot īsā un vidējā termiņā pieejamo darbaspēku Ogres novadā.

Pētījuma posms noslēdzas ar desmit nozaru piemērotības darbībai industriālajā zonā sašaurināšanu līdz 3 atbilstošākajām nozarēm, ņemot vērā attīstāmās teritorijas izvietojumu un sasniedzamību, blakus esošo uzņēmumu darba specifiku, kā arī Eiropas Reģionālās attīstības fonda atbalsta nosacījumus. Atsevišķām nozarēm ir dažādas prasības pret piekļuvi transporta artērijām autoceļu, dzelzceļa un ūdens transporta veidā. Lielai daļai industriju būtiska ir klientu piekļuve un iespēja viegli noorientēties uz vietas. Ir tādi ražošanas procesi, kas pieprasa speciālo atļauju saņemšanu gaisa piesārņojumam, smaržai vai troksnim, kas nebūs pieņemami katrā industriālajā teritorijā un to kaimiņu skatījumā.

Ierobežojošus nosacījumus nozaru izvēlei nosaka par ES fondu normatīvie akti, t.sk. Ministru kabineta 2015.gada 10.novembra noteikumi Nr.645 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.2. specifiskā atbalsta mērķa "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās

² http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/htec_esms_an8.pdf

teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām” īstenošanas noteikumi”. Tie nosaka atbalstāmās nozares, kas var diskvalificēt dažas veiksmīgi darbojušās nozares. Noteikumi pieprasa arī konkrētus rezultātus, kas būtu sasniedzami 10 gadu laikā pēc industriālās teritorijas projekta pabeigšanas, īpaši attiecībā uz papildu nodarbinātību.

Metodes	Avoti
Dokumentu analīze	Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam Ogres novada attīstības programma 2014.-2020.gadam
Padziļinātas daļēji strukturētas tiešas intervijas	Ogres novada pašvaldības pārstāvji Ogres novada komersanti Ogres tehnikuma pārstāvji
Statistiskā (kvantitatīvā) analīze	Lursoft dati par novadā darbojošos komercsabiedrību skaitu, apgrozījumu, nodarbinātajiem (2014.gads) VID dati par Ogres novadā strādājošajiem citu novadu iedzīvotājiem un Ogres novada iedzīvotājiem, kas strādā citos novados (2014.gads) CSP dati par iedzīvotāju skaitu, vecumstruktūru (2005.-2015.gads) NVA dati par bezdarba rādītājiem (2010.-2015.gads)
Ietekmes faktoru analīze	n/a
Finanšu rādītāju analīze	Lursoft dati par novadā darbojošos komercsabiedrību skaitu, apgrozījumu, nodarbinātajiem (2014.gads)
Novērojumi vidē	Industriālās teritorijas adreses apsekojums
Loģiskās struktūranalīzes analīze	n/a

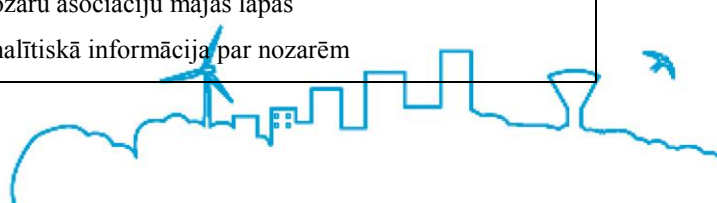
2.posms: Industriālās teritorijas (Akmeņu 74, Ogre) perspektīvākās un prioritārās nozares

Šis pētījuma posms apskata dziļāk izvēlētās prioritārās nozares, vērtējot to pašreizējo situāciju un vēsturiskās iestrādes, attīstības tendences Latvijā un pasaulē. Analīzes mērķis ir izziņāt to attīstības tendences un noteikt nozari ar vislielāko izaugsmes potenciālu un vienlaikus augstu piemērotību Ogres novada telpiskiem, ekonomiskiem un darba spēka tirgus parametriem.

Tiek veikta arī nozaru SVID analīze, kas kodolīgi izgaismo nozaru stiprās un vājās puses, kas savukārt pamato esošo sasniegumu un atbilstību šī brīža novada situācijai, kā arī attīstības iespējas un draudus, kas var ietekmēt sniegumu nākotnē.

Šī procesa ietvaros notiek nozaru prioritizācija, nosakot to nozari, kam ir acīmredzama priekšrocība ekonomiskās izaugsmes, darbinieku pieejamības, tehnisko prasību un ES fondu normatīvu atbilstības veidā, un kas pamato iespēju saņemt pašvaldības atbalstu industriālajā teritorijā.

Metodes	Avoti
Dokumentu analīze	EM Ziņojums par tautsaimniecības attīstību (2015.gads) MK noteikumi par SAM 5.6.2. īstenošanu Nozaru asociāciju mājas lapas Analītiskā informācija par nozarēm

Padziļinātas daļēji strukturētas tiešas intervijas	Nozaru asociāciju pārstāvji Komercbanku asociācijas pārstāvji Ogres novada komersanti
Statistiskā (kvantitatīvā) analīze	EUROSTAT dati par nozaru apgrozījumu, darbaspēku (2005.-2014.gads) CSP dati par nozarēm (2010.-2014.gads)
Ietekmes faktoru analīze	n/a
Finanšu rādītāju analīze	Lursoft dati par nozaru lielākajiem uzņēmumiem (2014.gads)
Loģiskās struktūranalīzes analīze	n/a
SVID analīze	3 nozaru SVID analīze

3.posms: Investīciju piesaistes stratēģija

Investīciju piesaistes stratēģijas definēšanas posmā apskatīti publiskie finanšu resursi, kas pašvaldībai pieejami, lai īstenotu industriālās teritorijas attīstības projektu, arī cilvēkresursi, kas nepieciešami projekta īstenošanai.

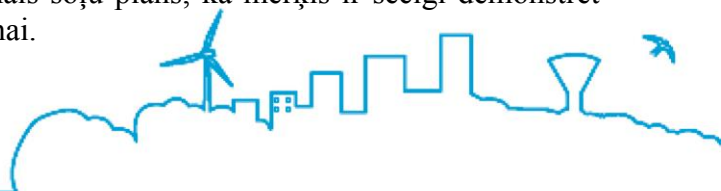
Lai gūtu ieskatu citu valstu pašvaldību pieredzē investīciju piesaistei, aplūkoti galvenie virzieni, kādos pašvaldības strādā, lai veicinātu investīciju piesaisti un jaunu investoru izvēli par labu savai pašvaldībai. Tāpat apskatīti 2 pašvaldību izvēlēti risinājumi investīciju piesaistei. Pašvaldību izvēle balstās uz kritērijiem salīdzināmībai ar Ogres pašvaldību – makroreģionālā līdzība, relatīvā līdzība pret pašvaldības lielumu un attīstības centra lieluma līdzību valstī.

Investora profils noteikts, ņemot vērā iepriekšējā posmā veikto SVID analīzi, kā arī pētījuma īstenošanā uzkrāto informāciju. Visbeidzot noteikti stratēģiskie mērķi industriālās teritorijas attīstībai, kā arī to sasniedzamie rezultāti un rādītāji.

Metodes	Avoti
Dokumentu analīze	Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam Ogres novada attīstības programma 2014.-2020.gadam MK noteikumi par SAM 5.6.2. īstenošanu Interneta avoti par pašvaldību pieredzi investīciju piesaistē
Padziļinātas daļēji strukturētas tiešas intervijas	Ogres novada pašvaldības pārstāvji Nozaru asociāciju pārstāvji Ogres novada komersanti
Ietekmes faktoru analīze	n/a
Gadījumu analīze (case studies)	Investīciju piesaistes piemēri citu valstu salīdzināmās pašvaldībās
Loģiskās struktūranalīzes analīze	n/a

4.posms: Investīciju piesaistes darbības plāns

Investīciju piesaistes plāns sagatavots kā operacionāls soļu plāns, kā mērķis ir secīgi demonstrēt virzienus un darbības investīciju piesaistes īstenošanai.

Investīciju plāns norāda uz darbību uzsākšanas un pabeigšanas laiku, kā arī katrā no procesiem iesaistītajām pusēm.

Ņemot vērā projekta īstenošanas finanšu resursu avotus, sagatavoti labās prakses ieteikumi investīciju projekta īstenošanai un projekta īstenošanas un pēcuzaudzības risku mazināšanai.

Metodes	Avoti
Dokumentu analīze	MK noteikumi par SAM 5.6.2. īstenošanu
Padziļinātas daļēji strukturētas tiešas intervijas	Ogres novada pašvaldības pārstāvji
Plūsmkarte	Informācija par projekta sagatavošanu

5.posms: Stratēģijas sociālekonomisko ieguvumu novērtējums

Šis posms ietver Ogres novada pašvaldības sociālekonomisko ieguvumu identificēšanu un novērtēšanu, pateicoties projekta īstenošanai par industriālās teritorijas attīstību Akmeņu ielā 74. Sociālekonomisko ieguvumu definēšanā izmantotas Eiropas Komisijas Vadlīnijas par Izmaksu-ieguvumu analīzi Kohēzijas politikas investīciju projektiem. Ieguvumi industriālās zonas projekta īstenošanai ir analizējami divos virzienos: tiešie pašvaldības budžeta ieņēmumi, kas pamatā radīsies no papildu nodarbinātajiem, pašvaldībai saņemot iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumus, un netiešie ieguvumi – piemēram, nekustamā īpašuma vērtības pieaugums apkaimē. Netiešie ieguvumi arī var būt finansiāli un nemateriāli. Pētījums apraksta abus tipus: tiešos un netiešos finansiālos ieguvumus un netiešos nemateriālos ieguvumus.

Metodes	Avoti
Dokumentu analīze	Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects <i>Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014-2020</i> MK noteikumi par SAM 5.6.2. īstenošanu
Finanšu rādītāju analīze	CSP dati par atalgojumu nozarēs un tā izmaiņām (2005.-2014.gads) Lursoft dati (uzņēmumu gada pārskati) par atalgojuma līmeni uzņēmumos (2014.gads)
Padziļinātas daļēji strukturētas tiešas intervijas	Ogres novada pašvaldības pārstāvji Uzņēmēju pārstāvji
Ietekmes faktoru analīze	n/a
Turpmāko attīstības tendenču modelēšana	CSP dati par atalgojumu nozarēs un tā izmaiņām (2005.-2014.gads) Lursoft dati (gada pārskati) par atalgojuma līmeni uzņēmumos (2014.gads)

Horizontālie jautājumi

Investīciju lēmuma faktoru analīze

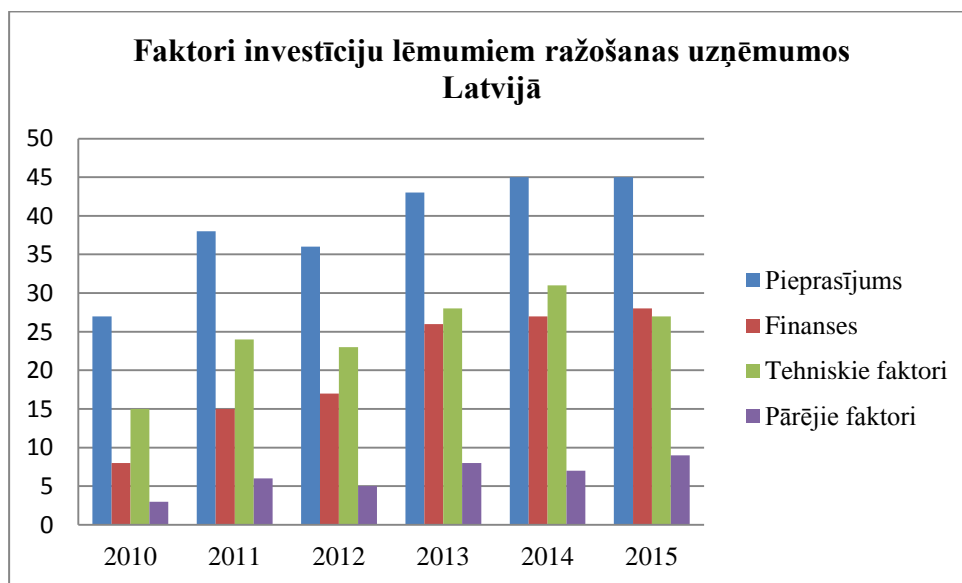
Jāņem vērā, ka katru no investīciju lēmumiem, ko uzņēmēji pieņem, ietekmē dažādu faktoru un apsvērumu kopums, kas var tikt iespaidoti gan no ārējās vides, gan iekšējiem apsvērumiem.

Eiropas Komisijas DG ECFIN 2015.gada uzņēmumu vadītāju apsekojums³ par faktoriem, kas nosaka investīciju lēmumus ražošanas uzņēmumiem, atklāj, ka ES kopumā izšķirošākie ir tehniskie faktori (darbaspēka pieejamība, tehnoloģiskās attīstības temps nozarē). Kā vēl būtiskāks šis faktors atzīts eirozonas valstīm. Otrs nozīmīgākais faktors novērtēti pieprasījuma faktori – pārdošanas iespējas. Salīdzinoši mazāku lomu investīciju lēmumos ES ražošanas uzņēmumiem spēlē finanšu aspekti un kapitāla pieejamība. Savukārt citi faktori (piemēram, nodokļu atvieglojumu iespējas) noslēdz vērtējumu. Tendences rāda, ka pēdējo 10 gadu laikā ekonomikas izaugsmes posmos investīciju lēmumos dominē tirgus pieprasījuma faktori, nedaudz no tiem atpaliekot tehniskajiem faktoriem, savukārt recesijas laikā tehniskiem faktoriem ir būtiski lielāka nozīme.

Apsekojums rāda, ka Latvijā investīciju lēmumu pieņemšanā dominē tirgus pieprasījuma faktori, salīdzinoši daudz atpaliekot tehniskajiem un finanšu pieejamības faktoriem. Kopš 2010.gada būtiski augusi finanšu pieejamības faktoru nozīme.

Attēls 5: Investīciju lēmumu faktori

Avots: ECFIN ražošanas uzņēmumu apsekojums Eiropā

³ http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/surveys/time_series/index_en.htm

2. Stratēģiski svarīgo nozaru identifikācija un prioritizācija

2.1. Ogres novada pašreizējās uzņēmējdarbības vides analīze

Ogres novada uzņēmējdarbības vides analīze veikta ar mērķi, lai noteiktu galvenās ekonomiskās industrijas novadā. Uzņēmējdarbības vides analīze ietver novada iedzīvotāju skaita un nodarbinātības aspektus, izglītības aspektus darbaspēka attīstībai novada tautsaimniecībai, lielāko Ogres novadā reģistrēto komercsabiedrību apskatu.

2.1.1. Ogres novada demogrāfiskās situācijas un nodarbinātības datu analīze

Iedzīvotāji

Ogres novada iedzīvotāju skaits pēdējo 10 gadu laikā ir pakāpeniski samazinājies un 2015.gada sākumā bija 34 580 iedzīvotāji, kas ir 90,5% no 2005.gada iedzīvotāju skaita. 2015.gadā aptuveni 70% novada iedzīvotāju koncentrēti Ogres pilsētā, savukārt 30% novada iedzīvotāju dzīvo pagastu teritorijās, no kā lielākais skaits ir Ogrēi pieguļošajos pagastos – Ogresgala pagastā (2813 iedzīvotāji) un Suntažu pagastā (1842 iedzīvotāji). Sievietes ir 54,5% no iedzīvotāju skaita, bet vīrieši – 45,5%, sieviešu īpatsvaram esot par 0,4 procentpunktiem augstākam nekā vidēji Latvijā, bet vīriešu īpatsvaram attiecīgi par 0,4 procentpunktiem zemākam.

Tabula 1: Iedzīvotāju skaits Ogres novadā

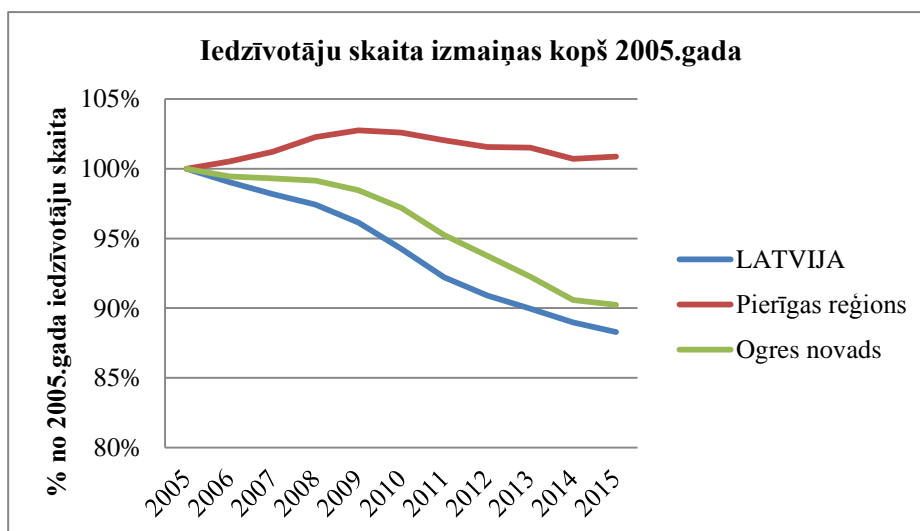
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogres novads	38 203	37 992	37 911	37 868	37 579	36 984	36 307	35 917	35 531	34 897	34 580
t.sk. Ogrē	25 736	25 675	25 695	25 740	25 640	25 301	24 909	24 967	24 673	24 446	24 322

Avots: CSP

Lai arī iedzīvotāju skaits novadā laikā kopš 2005.gada ir samazinājies, samazināšanās temps bijis zemāks nekā vidēji Latvijā. Taču, salīdzinot ar Pierīgas reģionu, kurš uzrāda iedzīvotāju skaita pieaugumu pēdējo 10 gadu laikā, Ogres novads neseko šai tendencei. Straujāks iedzīvotāju skaita samazinājums bijis vērojams laikā no 2009.-2014.gada sākumam, kas skaidrojams ar ekonomiskās krīzes faktoriem. Ogres pilsētā iedzīvotāju skaita samazinājums bijis salīdzinoši nelielāks, 2015.gadā saglabājoties 94,5% no 2005.gada iedzīvotāju skaita pilsētā.

Attēls 6: Iedzīvotāju skaita izmaiņas

Avots: CSP

Iedzīvotāju dabiskais pieaugums līdzīgi kā Latvijā kopumā Ogres novadā pēdējo 10 gadu laikā ir bijis negatīvs. Lielākais dzimušo skaits vērojams 2006.gadā, vienlaikus esot augstākajam dabiskā pieauguma rādītājam. Pēdējo piecu gadu laikā dzimušo skaits turas 330-370 robežās, kamēr mirušo skaits ir caurmērā ir par 100 iedzīvotājiem augstāks.

Tabula 2: Dabiskais pieaugums Ogres novadā

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dzimušie	378	453	433	418	424	369	328	354	342	355
Mirušie	480	492	512	511	482	452	461	468	415	456
Dabiskais pieaugums	-102	-39	-79	-93	-58	-83	-133	-114	-73	-101

Avots: CSP

Vērtējot iedzīvotāju skaita sadalījumu pa vecuma grupām, darbaspējas vecumā atrodas 60,7% iedzīvotāju, kas ir par 1,3% mazāk nekā vidēji Latvijā. Līdzīgs ar Latvijas vidējiem rādītājiem ir darbaspēka vecumā esošo sieviešu un vīriešu īpatsvars. Novadā ir salīdzinoši lielāks iedzīvotāju īpatsvars līdz darbaspējas vecumam nekā vidēji Latvijā, kas norāda uz augstāku jauna darbaspēka potenciālu turpmākajos gados pie labvēlīgiem sociālekonomiskiem apstākļiem.

Tabula 3: Iedzīvotāju skaita sadalījums pa vecuma grupām 2015.gada sākumā

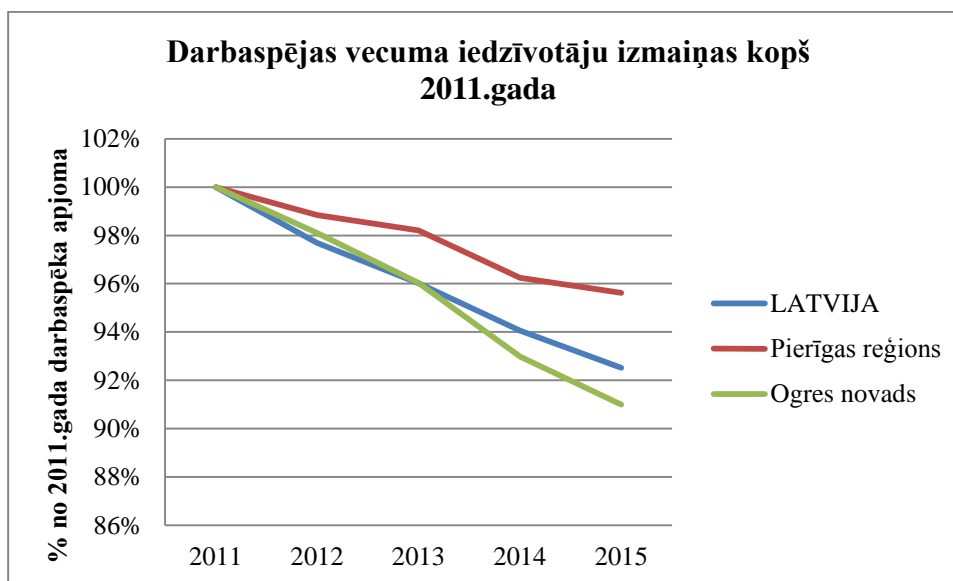
Vecuma grupa	Iedzīvotāju skaits	Iedzīvotāju īpatsvars
Līdz darbaspējas vecumam (līdz 15 gadiem)	5 547	16,0%
- vīrieši	2 771	8,0%
- sievietes	2 776	8,0%
Darbaspējas vecumā (15-64 gadi)	20 994	60,7%
- vīrieši	10 268	29,7%
- sievietes	10 726	31,0%
Virs darbaspējas vecuma (virs 64 gadiem)	8 039	23,2%

- vīrieši	2 688	7,8%
- sievietes	5 351	15,5%
Kopā	34 580	100%

Avots: CSP

Darbspējas vecumā esošo iedzīvotāju skaits Ogres novadā pēdējo piecu gadu laikā samazinājies par 2 076 iedzīvotājiem, tam kopumā sarūkot par 9%. Tas atspoguļo Latvijas kopējo tendenci, kritumam Ogres novadā 2014. un 2015.gados esot par 1,5% straujākam nekā vidēji Latvijā.

Attēls 7: Iedzīvotāju skaits

Avots: CSP

Nodarbinātība

Saskaņā ar Lursoft datiem Ogres novadā reģistrēto komercsabiedrību darbinieku kopējais skaits 2014.gadā bija 7314. Tostarp privātā sektora komersanti ar nodarbināto skaitu ≥ 50 2014.gadā Ogres novadā nodarbinājuši 1649⁴ darbiniekus.

Sabiedriskajā sektorā Ogres novadā 2014.gadā aizņemtas bija 2963⁵ darba vietas, šim skaitam pieaugot par 298 darba vietām kopš 2011.gada un atgriežoties 2009.gada līmenī. Sabiedriskajā sektorā strādājošo lielāko īpatsvaru – aptuveni 95% – veido pašvaldības struktūrās nodarbinātie. Sabiedriskā sektora darba vietu skaits bez Ogres novadā reģistrētām kapitālsabiedrībām, kur Ogres novada pašvaldība ir 50% un vairāk kapitāldaļu turētāja, 2014.gadā bija 2530 darba vietas. Ogres novadā reģistrēti 178 individuālie komersanti, kā arī 540 zemnieku saimniecības. Pēc Lursoft sniegtās informācijas, 2014.gadā kopumā tās nodarbināja 152 darbiniekus.

Tādējādi, Ogres novadā kopējas nodarbināto skaits 2014.gadā bija 9996, sabiedriskajā sektorā esot nodarbinātiem 29,6%, bet tautsaimniecībā - 70,4%.

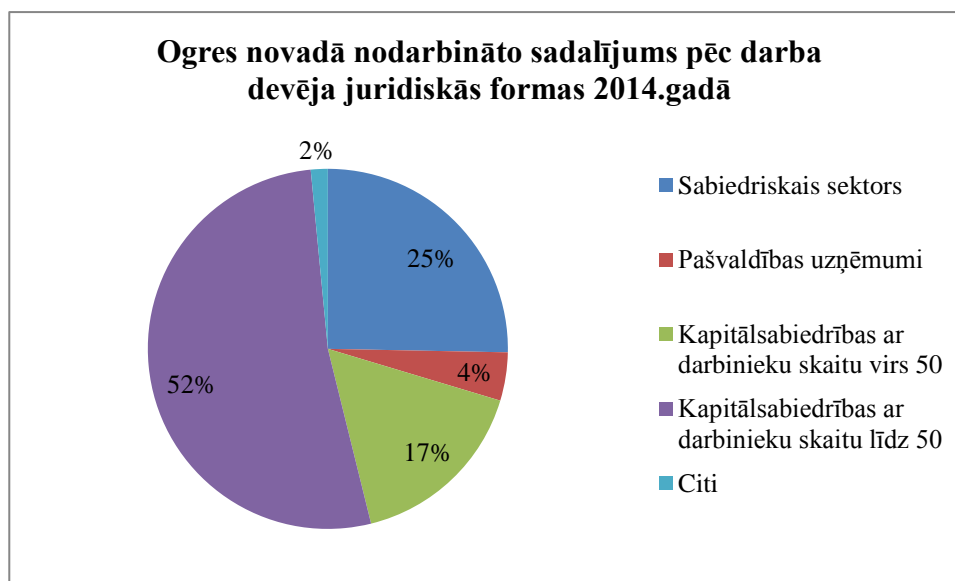
⁴ CSP dati

⁵ CSP dati

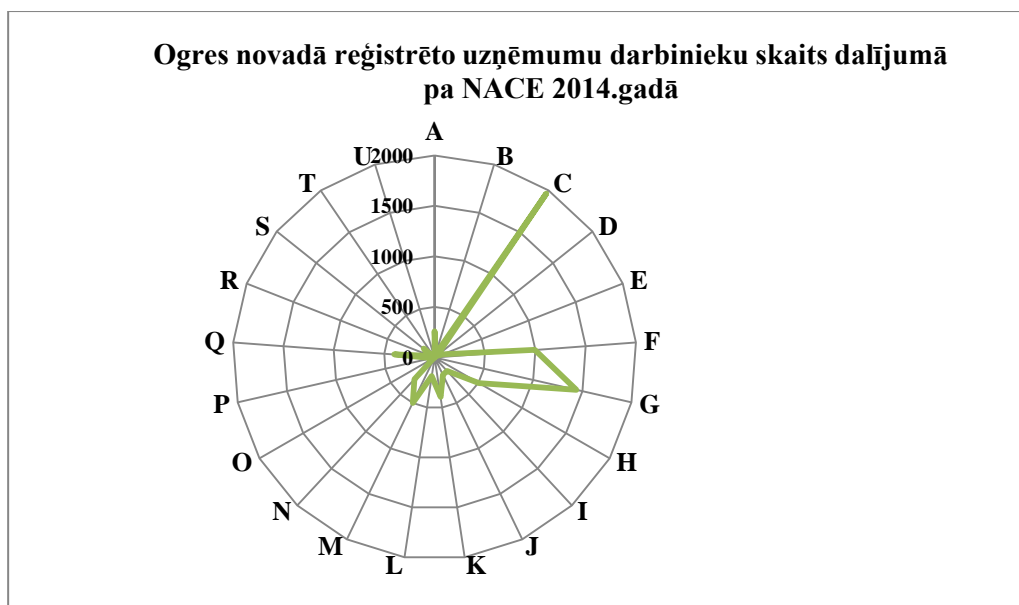
Attēls 8: Ogres novada nodarbināto sadalījums pēc darba devēja juridiskās formas

Avots: Lursoft, CSP

Ogres novadā reģistrētajos uzņēmumos NACE pirmajā (sekciju) līmenī lielākais nodarbināto skaits ir C Apstrādes rūpniecībā, tam seko G Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība un F Būvniecība.

Attēls 9: Ogres novadā reģistrēto uzņēmumu darbinieku skaits pēc nozarēm

Avots: Lursoft

Zināšanu intensīvos sektoros Ogres novadā nodarbināti 1 403 darbinieki jeb 19% komercsabiedrībās nodarbināto.

Vērtējot NACE otrajā (nodaļu) līmenī, divas nozares veido 25% no pašvaldībā reģistrēto uzņēmumu visām darba vietām – proti, mazumtirdzniecība un kokapstrāde. Tiem sekojošās četras nozares katra nodarbina 5-6% no pašvaldības uzņēmumu darbiniekiem. Pārējās nozares darbaspēka ietilpības ziņā ir mazākas par 4%.

Tabula 4: darbinieku skaits nozarēs

Nr.	NACE (otrais līmenis)	Darbinieku skaits	% no komercsabiedrību darbiniekiem novadā
1.	47 Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	1010	14%
2.	16 Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	756	10%
3.	49 Sauszemes transports un cauruļvadu transports	440	6%
4.	10 Pārtikas produktu ražošana	402	5%
5.	86 Veselības aizsardzība	400	5%
6.	42 Inženierbūvniecība	389	5%
7.	41 Ēku būvniecība	322	4%
8.	43 Specializētie būvdarbi	282	4%
9.	46 Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	222	3%
10.	45 Automobiļu un motociklu vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un remonts	207	3%
11.	Pārējie sektori	2884	41%
	Kopā	7314	100%

Avots: CSP

Pašvaldības teritorijā reģistrētie uzņēmumi un sabiedriskā sektora iestāžu aizpildītās darba vietas veido aptuveni 47% pret Ogres novada darbaspējas vecuma iedzīvotājiem. Tas nozīmē, ka salīdzinoši lielai iedzīvotāju daļai nodarbinātības jautājums ir jārisina ārpus dzīvesvietas un kas savukārt liecina par būtisku potenciālu Ogres novadā deklarēto iedzīvotāju kā darbaspēka izmantošanai uz vietas, izveidojot atbilstošu piedāvājumu.

Saskaņā ar VID datiem 2014.gadā ārpus Ogres novada nodarbināti 13 358 Ogres novadā reģistrēti iedzīvotāji. Lielāko profesiju pamatgrupu veido pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki – 19%. Taču 30% ārpus Ogres novada nodarbināto veido vecākie speciālisti un speciālisti, kas pieder pie salīdzinoši augstāku izglītību ieguvušajām profesiju grupām.

Tabula 5: Ogres novadā reģistrēto iedzīvotāju, kuri strādā citos novados, profesiju pamatgrupas

Nr.	Profesiju pamatgrupas ⁶	Skaits	%
1.	5 Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki	2 481	19%
2.	2 Vecākie speciālisti	2 117	16%
3.	3 Speciālisti	1 898	14%
4.	7 Kvalificēti strādnieki un amatnieki	1 732	13%

⁶ Saskaņā ar profesiju klasifikatoru

5.	9 Vienkāršas profesijas	1 599	12%
6.	1 Vadītāji	1 279	10%
7.	8 Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri	1 059	8%
8.	4 Kalpotāji	950	7%
9.	0 Nacionālo bruņoto spēku profesijas	177	1%
10.	6 Kvalificēti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	66	0%
	KOPĀ	13 358	100%

Avots: VID

Kā lielākos tautsaimniecības sektorus iespējams minēt tirdzniecību – 1828 nodarbinātie, būvniecību – 989 nodarbinātie, autopārvadājumus – 585 nodarbinātie, medicīnu – 521 nodarbinātais, izglītību – 489 nodarbinātie.

Tabula 6: Atsevišķu jomu profesiju sadalījums pa speciālistu segmentiem ārpus Ogres novada strādājošiem novada iedzīvotājiem

Joma	Augstākais speciālistu segments (profesiju klasifikatora 2.grupa)	Vidējais speciālistu segments (profesiju klasifikatora 3.grupa)	Zemākais speciālistu segments (profesiju klasifikatora 4., 5., 7.grupa)
Būvniecība	Būvinženieri, konstruktori - 43	Būvniecības speciālisti - 65	Būvstrādnieki, celtnieki - 881
Elektronika	Elektroinženieri un elektronikas inženieri - 50	Elektronikas un elektrotehnikas speciālisti - 30	Elektronikas mehāniķi - 20
Medicīna	Ārsti un medicīnas personāls - 311	Medicīnas personāls - 107	Medicīnas personāls, sanitāri - 103
Izglītība	Pasniedzēji, skolotāji - 446	-	Izglītības personāls Skolotāju palīgi - 43
Finanses	Finanšu speciālisti - 123	Finanšu speciālisti, grāmatveži - 155	Finanšu speciālisti, grāmatveži - 110
Tirdzniecība	Tirdzniecības speciālisti - 70	Tirdzniecības aģenti - 357	Pārdevēji, kasieri, noliktavas darbinieki - 1401
IT	Programmētāji, sistēmanalītiķi - 206	Datortehniķi - 48	-

VID dati

Savukārt Ogres novadā 2014.gadā strādāja 5777 citu pilsētu un novadu iedzīvotāji, tostarp 1487 Rīgas iedzīvotāji, 584 – no Lielvārdes novada, 432 – no Ikšķiles novada, 356 – no Ķeguma novada, 214 – no Salaspils novada. Citu novadu iedzīvotāji galvenokārt nodarbināti zemākas kvalifikācijas darbos – būvstrādnieki, kokzāģētavu operatori.

Tabula 7: Citos novados reģistrēto iedzīvotāju, kuri strādā Ogres novadā, profesiju pamatgrupas

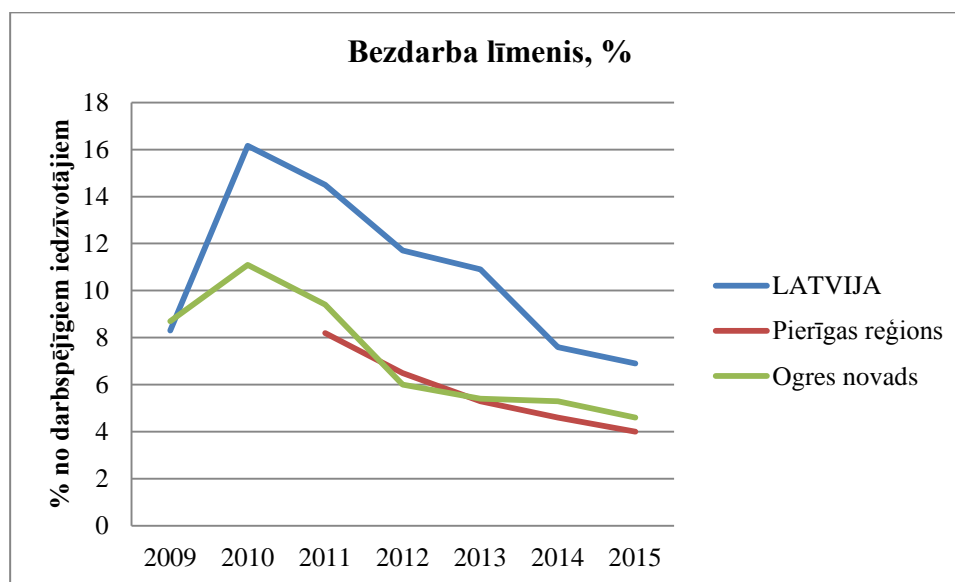
Nr.	Profesiju pamatgrupas ⁷	Skaitis	%
1.	7 Kvalificēti strādnieki un amatnieki	1 350	23%
2.	5 Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki	889	15%
3.	2 Vecākie speciālisti	782	14%
4.	8 Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri	685	12%
5.	9 Vienkāršas profesijas	716	12%
6.	3 Speciālisti	606	10%
7.	1 Vadītāji	553	10%
8.	4 Kalpotāji	169	3%
9.	6 Kvalificēti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	27	0%
	KOPĀ	5 777	100%

Avots: VID

Bezdarbs

Bezdarba rādītāji Ogres novadā ir bijuši zemāki nekā vidēji Latvijā – 2010.-2013.gados vidēji par 5-6% zem Latvijas vidējā rādītāja, bet 2014.-2015.gados aptuveni 2% zem Latvijas vidējā rādītāja. Ogres novada bezdarba rādītāji salīdzinoši tuvu atspoguļo Pierīgas reģiona vidējos rādītājus.

Attēls 10: Bezdarba līmenis

Avots: NVA dati par bezdarbu attiecīgā gada 31.janvārī

⁷ Saskaņā ar profesiju klasifikatoru

Augstākais bezdarba īpatsvars līdzīgi kā Latvijā bijis 2010.gadā, tam sasniedzot 11,1%, turpmākajos gados, uzlabojoties ekonomiskajai situācijai, bezdarba rādītājiem turpinot kristies un 2014.-2015.gadā stabilizējoties 4,5-5,5% robežās, kas arvien pārsniedz dabiskā bezdarba līmeni.

Galvenie secinājumi:

- Iedzīvotāju skaits novadā ir 34,5 tūkstoši, no kā 70% koncentrēts Ogrē.
- Iedzīvotāju skaita izmaiņa seko Latvijas kopējai tendencei, samazinājumam esot 1-2% robežās gadā.
- Darbspējas vecumā ir 61% iedzīvotāju, tam līdzinoties Latvijas vidējiem rādītājiem.
- Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits novadā samazinās straujāk nekā vidēji Latvijā, darbspējas vecuma iedzīvotāju skaitam rūkot par 2-3% gadā un 2015.gadā esot 21 tūkstotim.
- Sabiedriskajā sektorā nodarbināto īpatsvars ir 29,6%, bet tautsaimniecībā - 70,4%.
- Vairāk nekā puse darbspējas vecumā esošo iedzīvotāju (13,3 tūkstoši) nodarbināta ārpus pašvaldības teritorijas.
- Citu pašvaldību iedzīvotāji, kas nodarbināti Ogrē (5,7 tūkstoši), lielākoties veic zemāk kvalificētus darbus.

2.1.2. Novada izglītības pieejamības situācijas novērtējums

Profesionālā izglītība

Ogres tehnikums (kura juridiskā adrese ir Ikšķiles novadā) ir novadam nozīmīgākā profesionālās izglītības iestāde novada uzņēmumiem nepieciešamā darbaspēka attīstības kontekstā. 2015.gada sākumā tajā mācījās 1003⁸ audzēkņi. Ogres tehnikumā 2015./2016. mācību gadā tiek īstenotas licencētas un akreditētas 18 izglītības programmas 7 izglītības programmu grupās.

Tabula 8: Ogres tehnikuma īstenotās mācību programmas un iegūstamās kvalifikācijas⁹

Profesionālās izglītības programmu grupa	Kvalifikācija
Mežsaimniecība un mežsaimniecības tehnika	- mežsaimniecības tehniķis, - meža mašīnu operators, meža mašīnu mehāniķis
Datorzinātnes un elektronika	- datorsistēmu tehniķis, - elektronikas tehniķis
Kokizstrādājumu izgatavošana	- būvizstrādājumu galdnieks, - mēbeļu galdnieks
Būvdarbi	namdaris
Viesmīlība un pārtikas ražošana	- viesmīlības pakalpojumu speciālists, - maizes un miltu konditorejas izstrādājumu speciālists, - ēdināšanas pakalpojumu speciālists
Dizains	- apģērbu modelētājs, - interjera noformētājs, - vizuālās reklāmas noformētājs, - multimediju dizaina speciālists, - video operators
Administratīvais darbs	- grāmatvedis, - klientu apkalpošanas speciālists

Tādējādi Ogres tehnikuma kā kompetences centra piedāvāto profesionālās izglītības programmu spektrs ir daudzpusīgs, aptverot arī zināšanu ietilpības ziņā salīdzinoši komplicētas programmas - piemēram, datorsistēmu tehniķis un elektronikas tehniķis.

Mežsaimniecības programmu īstenošanā Ogres tehnikums sadarbojas ar Latvijas Lauksaimniecības universitāti, tādējādi sekmējot izglītības kvalitāti un atvieglojot iespēju audzēkņiem tālāk iegūt augstāko izglītību.

Uz darba tirgus vajadzību adresēšanu vērsta Ogres tehnikuma sadarbība ar Ogres novada uzņēmumiem. Tehnikums kopš 2013.gada īsteno duālās izglītības programmu elektronikas tehniķa kvalifikācijai, kur mācību laikā audzēkņi noteiktu laiku pavada nozares uzņēmumos, praktiskā ceļā apgūstot specialitāti. Šī izglītības sistēma gan mācību iestādes, gan uzņemošo uzņēmumu ieskatā ir efektīvākais veids, kā profesionālo izglītību tuvināt darba tirgus vajadzībām, attiecīgi nodrošinot apmācības kvalitāti, aktualitāti un pievilcību. No darbinieku piesaistes viedokļa uzņemošie uzņēmumi uz profesionālās izglītības iestādes absolventiem raugās vidējā un

⁸ Ogres novada attīstības programma 2014.-2020.gadam, I daļa, 59.lpp.

⁹ <http://ovt.lv/>

ilgtermiņa perspektīvā – mācību laikā un pēc kvalifikācijas iegūšanas piesaistot jau kvalificētu un uzņēmumu pazīstošu darbaspēku, ietaupot rekrutēšanas izmaksas, utml.

Darba tirgus vajadzību kontekstā pozitīvi vērtējama iespēja salīdzinoši īsā laikā (~3 mēneši) izveidot uzņēmumu vajadzībām nepieciešamu profesionālās izglītības programmu, konsultējoties ar nozaru asociācijām un veicot programmas licencēšanu. Šī sadarbība salīdzinoši ātri un elastīgi izveido piedāvājumu, lai adresētu aktuālās darba tirgus vajadzības. Taču jāņem vērā, ka kvalifikācijas iegūšanai nepieciešams laiks līdz 4 gadiem. Tāpēc arī studiju laikā būtiska ir uzņēmumu līdzdalība, īpaši duālās izglītības programmu veidā.

Profesionālās izglītības kvalitātes kontekstā jāatzīmē 2014.-2015.gadā mācību iestādes īstenotais ERAF līdzfinansētais projekts “Ogres tehnikuma infrastruktūras attīstība un mācību aprīkojuma modernizācija” (12,6 mEUR). Tā ietvaros izveidots vienots mācību komplekss un modernizēts prioritāro izglītības programmu mācību aprīkojums. Uzlabojot infrastruktūru un modernizējot mācību aprīkojumu, izglītības iestāde varēs īstenot profesionālās izglītības kompetences centra funkcijas nacionālā un nozares līmenī.

2015.gadā Ogres tehnikumu absolvēja 189 audzēkņi 15 profesionālajās kvalifikācijās, tostarp 28 audzēkņi datorsistēmu tehniķa specialitātē, 20 audzēkņi meža mašīnu operatora specialitātē, 18 audzēkņi klientu apkalpošanas specialitātē, 14 audzēkņi elektronikas tehniķa specialitātē, 13 audzēkņi mežsaimniecības tehniķa specialitātē. Pēc Ogres tehnikuma aptaujas rezultātiem, profesijā strādā 32% 2015.gada absolventu, kur lielāko īpatsvaru veido kokizstrādājumu izgatavošanas speciālisti (64%), apģērbu dizaineri (56%), miltu izstrādājumu ražotāji (50%), elektronikas tehniķi (43%), mežsaimniecības speciālisti (38%). Tas liecina par iegūtās izglītības kvalitāti un speciālistu pieprasījumu darba tirgū, kas jau pusgada laikā un ātrāk pēc profesionālās izglītības iegūšanas rada iesēju strādāt iegūtajā profesijā. Izglītību turpina 15% absolventu, savukārt citās profesijās strādā 29% absolventu.

Izglītības pieejamība vērtējama kā ļoti augsta, jo daudzveidīga arodizglītība ir pieejama bez maksas, kas OECD skatījumā ir būtiskākais izglītības pieejamības kritērijs. Tehnikums piedāvā mācību stipendiju un dienesta viesnīcas, kas ļauj piesaistīt audzēkņus arī no attālākiem novadiem.

Vispārizglītojošā izglītība

Ogres novadā darbojas 10 vispārizglītojošās izglītības iestādes. Tajās 2014. gadā mācījās 3716¹⁰ audzēkņi, kas ir par 2% vairāk nekā gadu iepriekš. Izglītojamo skaita ziņā, aptverot 75% no izglītojamo skaita novadā, lielākās izglītības iestādes atrodas Ogres pilsētā – Ogres 1.vidusskola (1177 izglītojamie), Ogres sākumskola (597 izglītojamie), Jaunogres vidusskola (564 izglītojamie) un Ogres Valsts ģimnāzija (440 izglītojamie).

Vispārējo vidējo izglītību iespējams iegūt 5 novada vispārizglītojošajās izglītības iestādēs – Ogres 1.vidusskolā, Ogres Valsts ģimnāzijā, Jaunogres vidusskolā, Suntažu vidusskolā un Madlienas vidusskolā.

Draudzīgā aicinājuma fonda veidotajā skolu reitingā, kurā skolas vērtē pēc skolēnu gūtajiem rezultātiem centralizētajos eksāmenos, Ogres Valsts ģimnāzija ģimnāziju grupā 2015.gadā ieņēmusi 19.vietu, vidusskolu grupā Ogres 1.vidusskola – 15.vietu, bet Jaunogres vidusskola – 135.vietu. Savukārt Madlienas vidusskolai 2015.gadā ir 60.vieta, Suntažu vidusskolai 71.vieta lauku vidusskolu grupā. Tādējādi, pieņemot skolēnu gūtos rezultātus par kritēriju vispārējās vidējās izglītības kvalitātei, atzīstams, ka Ogres novada izglītības iestādes piedāvā salīdzinoši labu vidējās izglītības pakalpojumu. Īpaši tas attiecināms uz Ogres Valsts ģimnāziju un Ogres

¹⁰ Ogres novada publiskais pārskats par 2014.gadu

1.vidusskolu. Tas savukārt sekmē absolventu konkurētspēju mācībām augstākās izglītības iestādēs, lai vēlāk nonāktu augstāka segmenta darba tirgū.

Arī vispārizglītojošās izglītības pieejamība līdzīgi kā kopumā Latvijā pēc starptautiskiem standartiem vērtējama kā augsta, jo neparedz studējošo līdzmaksājumus.

Galvenie secinājumi:

- Plašs profesionālās izglītības programmu spektrs, ko īsteno Ogres tehnikums.
- Profesionālās izglītības atvērtība duālās izglītības programmu īstenošanai un sadarbībai ar uzņēmējiem.
- Profesionālās izglītības pieejamība plašam audzēkņu lokam arī no attālākiem novadiem.
- Kvalitatīvs vispārējās vidējās izglītības pakalpojums, ko piedāvā vispārizglītojošās izglītības iestādes.

2.1.3. Novadā aktīvo uzņēmumu apskats un analīze

Saskaņā ar Lursoft datiem 2016.gada sākumā pēc juridiskās formas ar juridisko adresi Ogres novadā Komercreģistrā ierakstītas:

- 2223 sabiedrības ar ierobežotu atbildību,
- 177 individuālie komersanti,
- 8 filiāles,
- 7 pilnsabiedrības,
- 5 akciju sabiedrības,
- 4 ārvalstu komersanta filiāles,
- 2 komandantsabiedrības¹¹.

Papildu tam Uzņēmumu reģistrā reģistrētas 540 zemnieku saimniecības.

Ekonomiskās aktivitātes ziņā Ogres novads ir salīdzinoši tuvu Latvijas vidējam rādītājam. Reģistrēto uzņēmumu skaits (skaitot visas juridiskās formas) uz 1000 iedzīvotājiem 2015.gadā bija 92, kamēr vidēji Latvijā šis rādītājs ir 111, Ogres novadam ierindojoties pirmajā trešdaļā pašvaldību Latvijā pēc uzņēmējdarbības aktivitātes.

Novada aktīvo komercsabiedrību apskatam izmantoti Lursoft dati par 2014.gadā iesniegtajiem uzņēmumu pārskatiem. Ogres novadā 2014.gadā darbojās 1577 komercsabiedrības. To kopējais apgrozījums 2014.gadā sasniedza 279 mEUR, esot nodarbinātiem 7314 darbiniekiem.

NACE pirmajā līmenī 84% uzņēmumu pamatdarbības kods pieder 10 nozarēm, turklāt tostarp 63% uzņēmumu pamatdarbības kods pieder 4 nozarēm.

Tabula 9: Ogres novada uzņēmumu sadalījums pa NACE

Nr.	NACE (pirmais līmenis)	Uzņēmumu skaits	% no visiem uzņēmumiem novadā
1.	G Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; Automobiļu un motociklu remonts	362	23%
2.	C Apstrādes rūpniecība	236	15%
3.	M Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	207	13%
4.	F Būvniecība	182	12%
5.	J Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	99	5%
6.	H Transports un uzglabāšana	83	5%
7.	L Operācijas ar nekustamo īpašumu	82	5%
8.	N Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība	66	4%
9.	A Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	61	4%
10.	S Citi pakalpojumi	55	3%
11.	Pārējie sektori	617	16%
	KOPĀ	1577	100%

Avots: Lursoft

¹¹ https://www.lursoft.lv/lursoft_statistika/?&novads=100015356&id=77

Vērtējot NACE otrajā līmenī, 53% novadā reģistrēto uzņēmumu darbojas 10 nozarēs, vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības uzņēmumiem veidojot gandrīz piektdaļu no novada kopējā uzņēmumu skaita.

Tabula 10: Ogres novada uzņēmumu sadalījums pa NACE otrajā līmenī

Nr.	NACE (otrais līmenis)	Uzņēmumu skaits	% no visiem uzņēmumiem novadā
1.	47 Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	200	13%
2.	46 Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	87	6%
3.	43 Specializētie būvdarbi	84	5%
4.	68 Operācijas ar nekustamo īpašumu	82	5%
5.	45 Automobiļu un motociklu vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un remonts	75	5%
6.	69 Juridiskie un grāmatvedības pakalpojumi	73	5%
7.	49 Sauszemes transports un cauruļvadu transports	66	4%
8.	16 Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	63	4%
9.	62 Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības	53	3%
10.	96 Pārējo individuālo pakalpojumu sniegšana	48	3%
9.	Pārējie sektori	868	47%
	KOPĀ	1577	100%

Avots: Lursoft

Pēc apgrozījuma 10 lielākie Ogres novadā reģistrētie uzņēmumi 2014.gadā veidoja 28% no visu komercsabiedrību apgrozījuma, tādējādi tiem esot nozīmīgākajiem tautsaimniecības subjektiem.

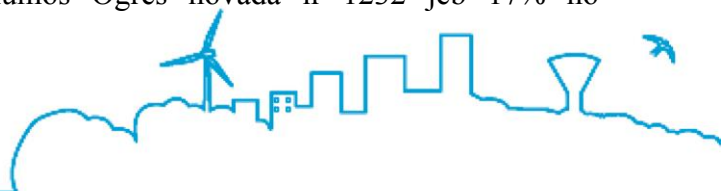
Apstrādes rūpniecību pārstāv 6 no 10 lielākajiem uzņēmumiem (tostarp 3 uzņēmumi pieder pārtikas ražošanas nozarei), vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozari – 3 uzņēmumi. Starp lielākajiem uzņēmumiem ierindojas arī pašvaldības SIA “Ogres rajona slimnīca”.

Starpt lielākajiem Ogres novada uzņēmumiem ir uzņēmumi ar vairāku miljonu pamatkapitālu, taču vairumam uzņēmumu, tostarp ar būtisku pamatlīdzekļu komponenti, pamatkapitāls ir 2-3 tūkstošu EUR robežās, kas var liecināt par uzņēmuma īpašnieku ‘ticības pakāpi’ šim biznesam.

Uzņēmumu produktivitāte, rēķinot to kā attiecību starp uzņēmuma apgrozījumu un nodarbināto skaitu, 10 lielākajiem uzņēmumiem vidēji par 70% pārsniedz Ogres novada vidējo produktivitātes līmeni.

Zināšanu ietilpīgās aktivitātēs (pēc OECD klasifikācijas) darbojas 2 uzņēmumi - HansaMatrix un SIA “Ogres rajona slimnīca”. Savukārt, vērtējot lielāko uzņēmumu pārstāvētās apstrādes rūpniecības nozares, pieci no tiem darbojas zemu tehnoloģiju apstrādes rūpniecības sektoros, viens – HansaMatrix – augstas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektorā.

Kopējais darbinieku skaits 10 lielākajos uzņēmumos Ogres novadā ir 1232 jeb 17% no komercsabiedrībās nodarbināto skaita.

Tabula 11: Ogres novada lielākie uzņēmumi

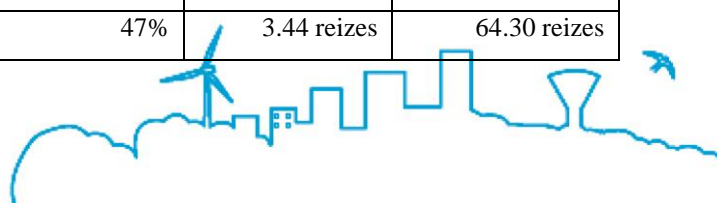
Nr.	Uzņēmuma nosaukums	NACE (otrais līmenis)	Apmaksātais pamatkapitāls, EUR	Darbinieku skaits 2014.gadā	Apdrozījums 2014.gadā, EUR
1.	Fazer Latvija, SIA	10.71 Maizes ražošana; svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražošana	17 182 671	265	16 787 983
2.	HansaMatrix, AS	26.12 Elektronisko plašu ražošana	1 546 380	153	10 737 157
3.	Pallogs, SIA	16.24 Koka taras ražošana	2 000	174	9 918 783
4.	Ogres prestižs, SIA	47.11 Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku	2 828	132	8 455 008
5.	Fornex, SIA	46.52 Elektronisko ierīču, telekomunikāciju iekārtu un to daļu vairumtirdzniecība	1 000	7	8 124 229
6.	Senlejas, SIA	10.11 Gaļas pārstrāde un konservēšana	2 835	63	6 033 493
7.	DSN Latvija, SIA	46.73 Kokmateriālu, būvmateriālu un sanitārtehnikas ierīču vairumtirdzniecība	2 840	48	5 523 041
8.	Veiters korporācija, SIA	18.12 Cita veida izdevumu iespiešana	42 000	78	5 296 963
9.	Ogres rajona slimnīca, SIA	86.10 Slimnīcu darbība	2 240 210	300	5 202 809
10.	Enartec Latvija, SIA	10.41 Eļļu un tauku ražošana	2 828	12	4 064 365
	KOPĀ		1 232	1 232	80 143 831

Avots: Lursoft

Visai atšķirīgs ir novada 10 pēc apdrozījuma lielāko uzņēmumu augšanas temps. Straujāko izaugsmi uzrāda vairumtirdzniecības uzņēmumi, kas būtu skaidrojams ar izeju no globālās krīzes, kas nāca līdz ar patērētāju pārliecības pieaugumu. Patstāvīgu un nozares kopējai izaugsmei atbilstošu tendenci demonstrē HansaMatrix. Savukārt 3 uzņēmumu apdrozījums, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, ir samazinājies. Pastāvīgu apdrozījuma samazinājumu piedzīvo lielākais Ogres novada uzņēmums Fazer Latvija, kur par iemesliem pamatā ir minams iedzīvotāju skaita un līdz ar to maizes noieta samazinājums, uzņēmumam šobrīd meklējot jaunas nišas (konditorijas izstrādājumi).

Tabula 12: Ogres novada lielāko uzņēmumu apdrozījuma izmaiņas

Nr.	Uzņēmuma nosaukums	Apdrozījums 2014.gadā, EUR	Apdrozījuma izmaiņa pret 2013.gadu	Apdrozījuma izmaiņa pret 2012.gadu	Apdrozījuma izmaiņa pret 2011.gadu
1.	Fazer Latvija, SIA	16 787 983	-9%	-14%	-16%
2.	HansaMatrix, AS	10 737 157	3%	45%	90%
3.	Pallogs, SIA	9 918 783	20%	33%	39%
4.	Ogres prestižs, SIA	8 455 008	6%	11%	31%
5.	Fornex, SIA	8 124 229	47%	3.44 reizes	64.30 reizes

6.	Senlejas, SIA	6 033 493	-2%	-7%	18%
7.	DSN Latvija, SIA	5 523 041	15%	2.91 reizes	57.24 reizes
8.	Veiters korporācija, SIA	5 296 963	-9%	-8%	3%
9.	Ogres rajona slimnīca, SIA	5 202 809	10%	24%	40%
10.	Enartec Latvija, SIA	4 064 365	52%	40%	57%

Avots: Lursoft

2.1.4. Galvenās ekonomiskās industrijas Ogres novadā

Galvenās Ogres novada ekonomikas industrijas pamatā var tikt aplūkotas pēc to esošās klātbūtnes novadā, radot noteiktu apgrozījumu un nodarbinot iedzīvotājus.

Vērtējot Ogres novada uzņēmumu apgrozījumu, 50% no kopējā apgrozījuma veido četru nozaru uzņēmumi – 47 Mazumtirdzniecība, 46 Vairumtirdzniecība, 16 Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, 10 Pārtikas ražošana.

Tabula 13: Ogres novada uzņēmumu apgrozījums sadalījumā pa NACE

Nr.	NACE (otrajā līmenī)	Apgrozījums 2014.gadā, EUR	% no kopējā apgrozījuma novadā
1.	47 Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	41 604 386	15%
2.	46 Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	36 280 553	13%
3.	16 Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	31 069 085	11%
4.	10 Pārtikas produktu ražošana	29 240 693	10%
5.	49 Sauszemes transports un cauruļvadu transports	16 670 043	6%
6.	42 Inženierbūvniecība	15 050 665	5%
7.	26 Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana	10 912 177	4%
8.	41 Ēku būvniecība	9 211 579	3%
9.	43 Specializētie būvdarbi	8 646 016	3%
10.	68 Operācijas ar nekustamo īpašumu	7 185 750	3%
11.	Pārējie sektori		27%
	KOPĀ	279 630 481	100%

Avots: Lursoft

Ogres novadā zināšanu ietilpīgos sektoros, kuros saskaņā ar OECD pieņemto dalījumu nodarbinātie ar augstāko izglītību pārsniedz 33% no kopējā NACE līmenī nodarbināto īpatsvara, darbojas 392 uzņēmumi jeb 25% no novada uzņēmumu kopskaita. Vairums šo uzņēmumu pieder pakalpojumu sniegšanas sektoriem. Vien 15 uzņēmumi, kas strādā zināšanu ietilpīgos sektoros, ir apstrādes rūpniecības ražošanas uzņēmumi. Pārējie ir profesionālo pakalpojumu komercsabiedrības ar šo nozaru uzņēmumiem piemītošo nodarbinātības un ģeogrāfisko mobilitāti.

Vērtējot zināšanu ietilpīgos sektoros strādājošo uzņēmumu apgrozījumu, 2014.gadā tas ir 30,2 mEUR, veidojot 11% no novada uzņēmumu kopējā apgrozījuma. Arī vērtējot šo uzņēmumu ražīgumu, tas ir zemāks nekā vidēji novadā. Tādējādi secināms, ka uzņēmumos, kuri strādā zināšanu ietilpīgās nozarēs, efektivitāte ir zemāka nekā caurmērā novadā. Tas būtu skaidrojams ar nepietiekamu resursu pieejamību – galvenokārt darbaspēka nepietiekošo kvalitāti un pieejamību, kas ir galvenā ražošanas komponente zināšanu ietilpīgos sektoros – augstākas produktivitātes sasniegšanai.

Tabula 14: Zināšanu ietilpīgo uzņēmumu Ogres novadā darbības rādītāji

	Uzņēmumu skaits	% no skaita	Apgrozījums 2014.gadā, EUR	% no apgrozījuma	Nodarbināto skaits	% no nodarbināto skaita	Apgrozījums uz darbinieku, EUR
Uzņēmumi zināšanu ietilpīgos sektoros	392	25%	30 201 775	11%	1 403	19%	21 527
Uzņēmumi Ogres novadā kopā	1577	100%	279 630 481	100%	7314	100%	38 235

Avots: Autoru veidota tabula

Apstrādes rūpniecības (NACE C) uzņēmumi pašvaldībā veido 15% no uzņēmumu kopskaita. To kopējais apgrozījums 2014.gadā pārsniedza 94 mEUR, veidojot 33,7% no pašvaldībā reģistrēto uzņēmumu kopējā apgrozījuma un esot vadošajam sektoram pēc apgrozījuma NACE pirmajā līmenī. Apstrādes rūpniecībā nodarbināti 1965 darbinieki, kas ir aptuveni 27% no pašvaldībā reģistrēto uzņēmumu darbinieku kopskaita. Arī pēc nodarbināto skaita apstrādes rūpniecība ieņem pirmo vietu novadā, vērtējot NACE pirmajā līmenī.

Analizējot apstrādes nozares dalījumu to tehnoloģiskajā ietilpībā¹², lielākais skaits uzņēmumu darbojas zemu un vidēji zemu tehnoloģiju apstrādes rūpniecībā – 195 uzņēmumi jeb 82% no apstrādes rūpniecībā strādājošajiem uzņēmumiem. Augstas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektoros – 21 Farmaceutisko pamatvielu un farmaceitisko preparātu ražošana un 26 Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana – strādā 15 uzņēmumi. Savukārt 26 uzņēmumi darbojas vidēji augstas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektoros – 20 Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana, 27 Elektrisko iekārtu ražošana, 28 Citur neklasificētu iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana, 28 Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana, 30 Citu transportlīdzekļu ražošana.

Darbinieku skaita ziņā 12% nodarbināto strādā augstas un vidēji augstas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektoros, bet 88% - vidēji zemas un zemas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektoros. Tādējādi, gan uzņēmumu skaita ziņā, gan darbinieku skaita ziņā apstrādes rūpniecībā dominē vidēji zemas un zemas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības nozares. Tas skaidrojams ar Latvijas ieņemamo nišu starptautiskajā ekonomikā – ilgstoši Latvija un visa Centrālā un Austrumeiropa pozicionējās kā zemu darbaspēka izmaksu zemes, tādējādi piesaistot investorus, kas ir ieinteresēti vidējas un zemas tehnoloģijas ražošanā. Šo pozicionēšanos nav iespējams mainīt uzreiz, bet gan ar pastāvīgu darbu valsts līmenī, kā arī ar uzņēmēju asociāciju atbalstu.

Apstrādes uzņēmumu tehnoloģiskā ietilpība ir proporcionāla to apgrozījumam uz darbinieku, ar izņēmumu, kur zemas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektoru uzņēmumi apsteidz vidēji zemas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektoru uzņēmumus. Lielākā savstarpējā ražīguma atšķirība novērojama starp vidēji augstas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektoru uzņēmumiem un augstas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības uzņēmumiem, kas ražīguma ziņā viena otru apsteidz par gandrīz 30%.

¹² http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/htec_esms_an3.pdf

Tabula 15: Apstrādes rūpniecības uzņēmumu raksturojums pēc tehnoloģiju ietilpības

Apstrādes rūpniecības sektoru dalījums pēc tehnoloģiju ietilpības	Uzņēmumu skaits	%	Apgrozījums 2014.gadā, EUR	%	Nodarbināto skaits	%	Apgrozījums uz darbinieku, EUR
Augstas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektori	15	6%	10 937 784	12%	167	8%	65 496
Vidēji augstas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektori	26	11%	3 744 262	4%	74	4%	50 598
Vidēji zemas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektori	50	21%	10 604 545	11%	253	13%	41 915
Zemas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektori	145	61%	69 053 461	73%	1 471	75%	46 943
KOPĀ Apstrādes rūpniecībā	236	100 %	94 340 052	100%	1 965	100%	48 010

Avots: Autoru veidota tabula

Vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības sektors (NACE G kods) pēc apstrādes rūpniecības ir otrs lielākais apgrozījuma un darbinieku skaita ziņā NACE pirmajā līmenī. Tajā 362 uzņēmumos nodarbināti 1438 darbinieki, 2014.gadā radot apgrozījumu 83,2 mEUR apjomā. Apgrozījums uz darbinieku pārsniedz 57 000 EUR, tam esot vairāk nekā par 50% augstākam nekā novadā vidēji. Tādējādi vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības uzņēmumu ražīgums caurmērā ir tuvu augstas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektoriem. Tas liecina, ka sektori ar zemāku tehnoloģiju ietilpību un zemāku zināšanu ietilpību novadā spēj būt veiksmīgāki. Kas, savukārt, norāda, ka zemākas kvalifikācijas darbiniekiem izmaksājot zemāku atalgojumu, var panākt augstāku peļņit spēju nozarēs, kur darbinieku kvalifikācijai ir būtiski mazāka nozīme par komercsabiedrības vadības kontaktiem ar sadarbības partneriem – ražotājiem un izplatītājiem.

Vienlaicīgi jāatzīmē, ka vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības sektors analizēts tikai novada situācijas apraksta pilnībai. Tirdzniecības uzņēmumi un to pārstāvētā nozare ir ierobežota kļūt par industriālās teritorijas iemītnieku, ja atskaita teorētisku noliktavas un pārpakošanas funkciju. Atzīstams arī, ka konkrētajā teritorijā neiederētos vēl viens veikals, jo divu kvartālu attālumā jau veiksmīgi darbojas veikals.

Galvenie secinājumi:

- Ekonomiskās aktivitātes ziņā Ogres novads ir nedaudz zem Latvijas vidējā rādītāja uzņēmumu skaitā uz 1000 iedzīvotājiem.
- Ogres novadā 2014.gadā darbojās 1577 komercsabiedrības ar kopējo apgrozījumu 279 mEUR, esot nodarbinātiem 7314 darbiniekiem.
- Lielākais uzņēmumu skaits un lielākais apgrozījums NACE pirmajā līmenī ir C Apstrādes rūpniecībai un G Vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības sektoram.
- NACE otrajā līmenī lielāko darbinieku skaitu nodarbina mazumtirdzniecība, kokapstrāde un transporta pakalpojumi, bet apgrozījuma līderi ir mazumtirdzniecība, vairumtirdzniecība un kokapstrāde.
- 25% uzņēmumu darbojas zināšanu ietilpīgos sektoros, taču to efektivitāte ir zemāka nekā caurmērā novadā.
- Pašvaldības tautsaimniecībā salīdzinoši liela nozīme 10 lielākajiem uzņēmumiem – 28% no apgrozījuma.
- Divi no 10 lielākajiem uzņēmumiem darbojas zināšanu ietilpīgās aktivitātēs.

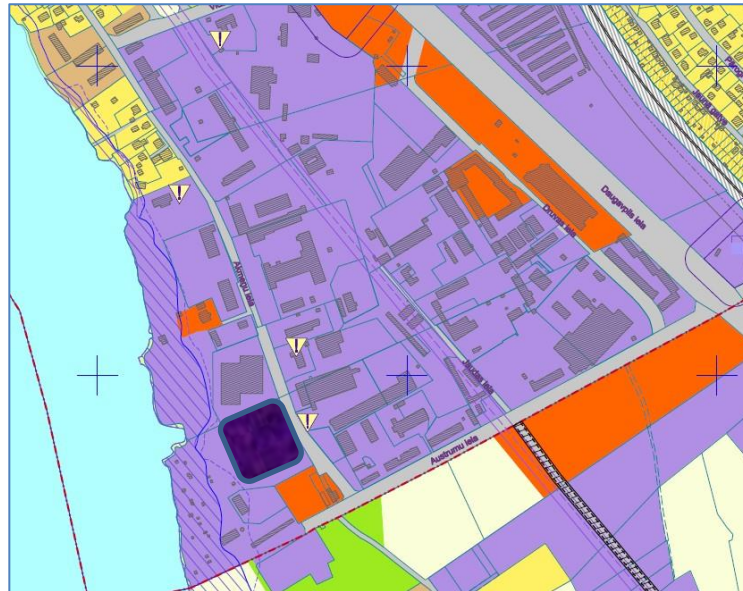

2.2. Infrastruktūras analīze Ogres novada industriālās teritorijas Akmeņu ielā 74, Ogrē darbību izvērtēšanai

2.2.1 Teritorijas plānojums

Industriālā teritorija atrodas Ogrē, Akmeņu ielā 74, pieguļot Akmeņu ielai. Tai ir salīdzinoši regulāra taisnstūra forma.

Attēls 11: Ogres pilsētas industriālās teritorijas Akmeņu ielā 74 novietojums

Avots: http://www.ogresnovads.lv/files/textdoc/teritorijas_planojums/OGRES_PILSETA_5000.pdf

Teritorijas pieejamība

Industriālās teritorijas pieejamība aplūkota no uzņēmējdarbībai būtiskākās infrastruktūras pieejamības un kvalitātes viedokļa – ielām, ceļiem, dzelzceļa. Šī infrastruktūra nodrošina industriālās teritorijas savienojamību ar TEN-T ceļu tīklu, ostām, lidostu, kas ir nozīmīgi gan produkcijas transportēšanai uz tās noieta tirgiem, gan izejmateriālu piegādei.

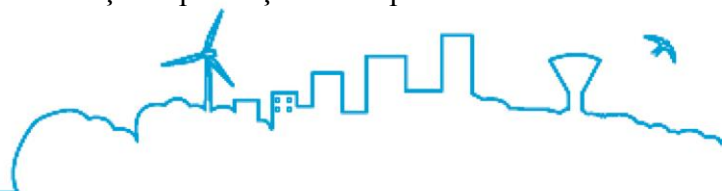
Attālums no industriālās teritorijas līdz tuvākajai starptautiskajai lidostai, kā arī ostai ir salīdzinoši neliels, tādējādi sekmējot industriālās teritorijas novietojuma konkurētspēju. Attālums distances:

- Rīgas lidosta – 48 km;
- Rīgas osta – 41 km.

Ceļi un ielas

Ogres novada teritoriju šķērso valsts nozīmes autoceļš Rīga - Daugavpils - Krāslava - Baltkrievijas robeža (Paternieki) (A6), kas ir lielākais un nozīmīgākais ceļš novadā, kā arī reģionālie (P4, P5, P8, P32, P80) autoceļi. Industriālajai teritorijai ir laba pieeja valsts nozīmes autoceļam A6, tuvākajam savienojumam (pa Austrumu ielu) līdz tam esot vien ~500 m. No Ogres līdz Rīgai pa autoceļu A6 Daugavpils – Rīga ir 36 km.

Kopumā Ogres novadā ir sazarots ceļu tīkls, kas nodrošina novada iedzīvotāju vajadzības un kravu transportu caur novadu. Starptautiskas nozīmes autoceļš, kas iekļauts TEN - T tīklā, ir Austrumu - Rietumu koridors (E22 Tukums - Jūrmala - Salaspils - Ogre - Ķegums). 2013. gadā ir pabeigta autoceļa P80 Tīnūži – Koknese rekonstrukcija, un tas ir kļuvis par daļu no starpvalstu nozīmes autoceļa E22 posma.

Ogres novadā ir 284 ielas, no tām 202 ir Ogrē. Pilsētas teritoriju šķērso piecas tranzītielas (Brīvības, Tīnūžu, Turkalnes, Rīgas un Daugavpils iela). Industriālai teritorijai būtiskākās ir Akmeņu iela, Austrumu iela, Vidzemes iela un Daugavpils iela (A6 ceļa posms Ogres pilsētas teritorijā). Ielas, kas savieno industriālo teritoriju ar A6, ir asfaltētas un bez ierobežojuma autotransporta kravnesībai.

Dzelzceļš

Novada teritoriju 12 km garumā šķērso valsts nozīmes dzelzceļa līnija Rīga – Daugavpils, kas ir arī starptautiskā dzelzceļa līnija Rīga – Maskava. Šī līnija ir elektrificēta, un to izmanto pasažieru un kravu pārvadājumiem. Pēc VAS „Latvijas Dzelzceļš” datiem, diennaktī caur Ogres staciju 2013. gadā izbrauca 40 pasažieru vilcienu sastāvi un 44 kravas vilcienu sastāvi¹³. Pasažieru pārvadājumus pa dzelzceļu organizē „Latvijas Dzelzceļš”, un dzelzceļa pasažieru pārvadājumi galvenokārt notiek virzienā Ogre - Rīga, bet mazāk virzienā Ogre - Lielvārde. Atbilstoši „Latvijas Dzelzceļa” datiem, gan iekāpušo, gan izkāpušo pasažieru skaits Ogres novadā laikā kopš 2009.gada bijis aptuveni 1,1 miljona¹⁴ robežās gadā.

Ogres novada teritorijā atrodas 4 dzelzceļa pieturas – Jaunogre, Ogre, Pārogre un Ciemupe. Tuvākā no tām industriālajai teritorijai ir Pārogre – aptuveni 1,5 km attālumā. Akmeņu ielas industriālajā rajonā strādājošie uzņēmumi atzina, ka darbinieku ērtībai būtu vēlams arī atsevišķa dzelzceļa pieturvieta aptuveni pie Karjera ielas.

Dzelzceļa tiešs pievads industriālajai teritorijai nav izbūvēts. Arī neviens no intervētajiem uzņēmumu pārstāvjiem neatzina tā aktualitāti.

---

¹³ „Latvijas Dzelzceļš” (2010. un 2014.).

¹⁴ AS „Latvijas Dzelzceļš” (2010-2014).

2.2.2. Teritorijas inženiertehniskais labiekārtojums

Industriālās zonas darbībai būtiskākie inženiertehniskie pieslēgumi ir elektrība, gāze, ūdens un kanalizācija, kā arī platjoslas internets. Turpmāk aplūkots to pieejamība.

Attēls 12: Inženierkomunikāciju pieejamība

Avots: Ogres novada pašvaldība

Elektrība

Elektrība ir būtiskākais inženierkomunikācijas veids industriālajai teritorijai, novērtējot tās nozīmi ražošanas procesā. Elektroenerģijas sadales pakalpojumus un elektroenerģijas piegādi Ogres novadā nodrošina AS „Latvenergo” meitassabiedrība AS „Sadales tīkls”, kuru pārziņā ir 20 kV un zemāka sprieguma elektropārvades līnijas. AS „Augstsprieguma tīkls” pārziņā ir 330 kV (37 km garumā) un 110 kV (29 km garumā) elektropārvades līnijas.

Industriālai teritorijai Akmeņu ielā 74 tuvākās apakšstacijas T-2024 (atrodas Akmeņu 51), kuras atļautā jauda 270 kW, un T-2352 (atrodas Akmeņu 72), kuras atļautā jauda ir 400 kW.

Ogres novada attīstības programma 2014.-2020.gadam atzīst, ka perspektīvā jāizanalizē iespējamā jaudu palielināšana esošajām un plānotajām rūpniecības zonām, ņemot vērā, ka ikdienā problēmas rada īslaicīgie elektroenerģijas pārrāvumi. Industriālajā zonā strādājošie uzņēmēji kā būtisku problēmu min salīdzinoši biežos elektrības pārrāvumus, kas rada zaudējumus biznesam¹⁵.

Gāze

Ogres novadu šķērso maģistrālais gāzes vads Daugavpils – Rīga, no kura izbūvēti atzari, kas veido gāzes apgādes tīklu apdzīvotajās vietās. Industriālās teritorijas Akmeņu ielā 74 tiešā tuvumā atrodas vidēja spiediena gāzes vads.

¹⁵ Intervija ar Fazer Latvija pārstāvjiem

Ūdens/kanalizācija

Industriālai teritorijai Akmeņu ielā 74 ir iespēja pieslēgties centralizētajām dzeramā ūdens un kanalizācijas sistēmām, kas ir izbūvētas Akmeņu ielā. Sadzīves kanalizācijas vada diametrs 225mm.

Internets

21.gadsimtā neatņemama uzņēmējdarbības vides sastāvdaļa ir ātrs un kvalitatīvs internets. Industriālai teritorijai Akmeņu ielā 74 ir pieejams Lattelecom optiskais kabelis ar augšupielādes un lejupielādes ātrumu 50 Mbps.

Galvenie secinājumi:

- Industriālā teritorijai veiksmīgs ģeogrāfiskais novietojums no tās pieejamības viedokļa galvaspilsētai, lidostai, ostai.
- Industriālā teritorijai tuvs savienojums (~500 m) ar autoceļu A6 Rīga-Daugavpils.
- Industriālās teritorijas pieejamību no darbaspēka viedokļa sekmētu tuvāka dzelzceļa pietura.
- Industriālajai teritorijai ir pievadi galvenajām komunikācijām – elektrībai, gāzei, ūdenim, kanalizācijai, platjoslas internetam.
- Inženiertehnisko pieslēgumu jaudas palielināšanas nepieciešamība vērtējama tālākajā projekta sagatavošanas posmā.

2.3. Nekustamā īpašuma tirgus apskats salīdzināmiem īpašumiem¹⁶

Izejot no industriālās teritorijas šī brīža apbūves stadijas, tiks aplūkots ražošanas apbūvei pieejamais zemes tirgus, kā arī noliktavu un ražošanas telpu tirgus, ar ko potenciāli konkurētu iespējamā investora izvēle.

2.3.1. Noliktavu un ražošanas telpu tirgus

Noliktavu un industriālo telpu segmentā nomnieku aktivitāte un telpu nomas maksas līmenis 2014.gada 2.ceturksnī salīdzinājumā ar gada pirmajiem trim mēnešiem saglabājies nemainīgs. Lielākais pieprasījums ir pēc kvalitatīvām noliktavu un ražošanas telpām platībā līdz 500–1000 kvadrātmetriem.

Kopumā nomnieku prasībām un vajadzībām atbilstošs piedāvājums Latvijā ir ierobežots. Jaunu, iznomāšanai paredzētu noliktavu attīstības projekti tikpat kā netiek īstenoti. Viens no būtiskākajiem attīstītāju šķēršļiem ir nepietiekamais finansējums. Banku līdzekļi galvenokārt pieejami gadījumos, kad attīstītājs iecerētajam objektam ir piesaistījis t.s. enkurnomnieku un noslēdzis ilgtermiņa nomas līgumu. Izvērtējot iespējamo jaunu noliktavu būvniecības vietu, attīstītāji meklē piemērotus zemes gabalus pēc iespējas tuvāk Rīgas mikrorajoniem, lai būtu pieejami darbaspēka resursi un potenciālajiem darbiniekiem nebūtu jāmēro tāls ceļš līdz darba vietai. Šis kritērijs ir ļoti svarīgs arī noliktavu un ražošanas telpu nomniekiem.

Uzņēmumi interesējas arī par padomju laikā būvēto industriālo telpu iegādi un rekonstrukciju. Šādu objektu priekšrocība salīdzinājumā ar jaunu telpu celtniecību ir jau izbūvētas komunikācijas un infrastruktūra.

Prime jeb augstākās kategorijas noliktavu telpu segmentā Rīgā 2014.gada 2.ceturksnī nomas maksa bija 4–4,5 EUR par kvadrātmētru mēnesī. Reģionos maksa ir 2-3 EUR. Brīvo platību īpatsvars šajā telpu kategorijā ir ap 5%.

A klases noliktavu telpu kategorijā, kurā ietilpst jaunas, kā arī rekonstruētas, mūsdienu prasībām atbilstošas telpas, vidējā nomas maksa ir 3–4 EUR par kvadrātmētru mēnesī. Reģionos nomas maksa ir 1,5-2 EUR par kvadrātmētru. Brīvo platību īpatsvars šajā kategorijā ir 10%.

B klases noliktavu telpu kategorijā, kuru veido padomju laikā būvētas telpas labā tehniskā stāvoklī, nomas maksa ir 1,5–2,5 EUR par kvadrātmētru mēnesī, reģionos – 0,3-0,7 EUR, bet brīvo platību īpatsvars – ap 30%.

2.3.2. Ražošanas apbūvei pieejamās zemes tirgus

Informācija par ražošanas vajadzībām izmantojamo zemi (bez ēkām) netiek regulāri apkopota nevienā no nekustāmo īpašumu tirdzniecības uzņēmumiem, tāpēc šīs analīzes daļai izmantota izpētes metode.

Izmantojot Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras datubāzē pieejamo informāciju par ražošanas apbūvei pieejamo zemi, atlasīti zemes gabali, kas atbilst esošās industriālās zonas parametriem – ar daļēju infrastruktūras pieejamību, bez būvniecībai sagatavota lauka. Nekustamo īpašumu attīstītāju žargonā šādas zemes parasti tiek sauktas par “*brownfield*”, kas nozīmē daļēju

¹⁶ Avots: Latio un Ober Haus nozares apskati par 2014.gadu un 2015.gada pirmo pusi

gatavību būvniecībai – pretēji “*greenfield*” zemēm, kur nav nekādu pieslēgumu un kur būvdarbu uzsākšanai ir vajadzīgs būtiski ilgāks laiks.

Ņemot vērā, ka lielākā daļa īpašumu tiek piedāvāti pārdošanai nevis īrei, jāpārvērš informāciju no pārdošanas cenām uz īres cenām. Tas darīts, izmantojot standarta pieņēmumu par 30 gadu rentabilitātes periodu, kas ir lūzuma punkts īres rentabilitātei, pēc kura ir izdevīgāk atpirkt zemi. Analīzes rezultātā var konstatēt, ka nomas maksa svārstās no 0,3 centiem (0,003 EUR) par kvadrātmetru līdz pat 3 centiem (0,03 EUR) par kvadrātmetru atkarībā no dabas gāzes vada pieejamības un attāluma līdz autoceļiem un dzelzceļam. Jāatzīmē, ka ūdensvada pieejamība neietekmē cenu.

Galvenie secinājumi:

- Nomnieku prasībām un vajadzībām atbilstošs noliktavu un ražošanas telpu tirgus piedāvājums Latvijā ir ierobežots.
- Jaunu projektu attīstība notiek tuvāk Rīgas mikrorajoniem, lai vieglāk būtu pieejams darbspēks.
- Ražošanas apbūvei pieejamās zemes nomas maksu ietekmē dabas gāzes vada pieejamība un attālums līdz autoceļiem un dzelzceļam.

2.4. Nozaru prioritizācija darbībai industriālajā teritorijā

Nozaru prioritizācija veikta NACE otrajā līmenī tām nozarēm, kuras novadā demonstrē lielāko apgrozījumu.

Turpmāk nozaru prioritizācijai izvirzīti septiņi kritēriji, tos novērtējot atbilstoši pētījumā veiktajai analīzei. Kritēriji ļauj pētniekiem atlasīt tās nozares, kurās atrodas potenciālais investors, kas var būt ieinteresēts attīstīt tā darbību Ogres novada industriālajā teritorijā un kas atbildīs pašvaldības iespējām un mērķiem teritorijas izmantošanā.

- 1) Kā pirmais kritērijs ir izvirzīta atbilstība ES fondu regulējumam. Lai arī ir iespējams, ka nākotnes investors ir pietiekoši būtisks, ar ievērojamiem uzņēmējdarbības attīstības plāniem un ogrēniešu nodarbinātības iespējām, pētījuma uzdevums ir likt pamatu ES fondu līdzfinansētā projekta sagatavošanai. Tādējādi neatbilstība kritērijam diskvalificē nozari no tālākās analīzes neatkarīgi no tās snieguma citu kritēriju vērtējumā un potenciālā investora esamības.
- 2) Kritērijs, kas pielietots pētījuma ietvaros, ir vietējā darbaspēka pieejamība. Ir svarīgi atzīt, ka darbaspēks ir viens no būtiskākajiem modernās uzņēmējdarbības ražošanas faktoriem, un bez atbilstošas kvalifikācijas personāla vislabākās tehnoloģijas paliks bezspēcīgas. Papildu tam ir jāatzīmē, ka pašvaldībai pieejamos attīstības līdzekļus būtu vispareizāk izmantot pašvaldības mērķu sasniegšanā, vieni no kuriem ir Ogres novada iedzīvotāju nodarbinātība un pašvaldības ieņēmumu paaugstināšana.
- 3) Būtisks faktors, kas nodrošinātu, ka arī turpmāk nozarei būs pieejams kvalificēts darbaspēks, ir sadarbība ar izglītības iestādēm, Ogres novada gadījumā – ar Ogres tehnikumu. Ne visām nozarēm šāda sadarbība tika konstatēta, kā arī tehnikuma programmas nenoklāj visas desmit būtiskākās novada tautsaimniecības nozares.
- 4) Bez statistikas par nozares sniegumu konkrētajā periodā (2015.gada pirmajos desmit mēnešos) ir jāņem vērā arī nacionālā līmeņa tautsaimniecības rādītājus, kas agrāk vai vēlāk izlīdzināsies visu pašvaldību starpā. Būtiski arī ir skatīt nozares darbību vidējā termiņā, analizējot pēdējo gadu tendences, lai novērotu iespējamo attīstības palēninājumu vai pat izlaides sarukšanu atsevišķu nozaru gadījumā.
- 5) Nozares sniegumu var ietekmēt ne tikai tehnoloģiskais progress vai noieta tirgu pieejamība un attīstība, bet arī piegādes ķēdes parametri, kas nosaka piegāžu stabilitāti un pieejamību izmaksu un savlaicīguma ziņā. Nozares, kas patērē salīdzinoši mazāk resursu, atrodas izteikti labvēlīgākā situācijā, vērtējot atbilstību šim kritērijam.
- 6) Dažu nozaru sniegums var izrādīties mānīgs, jo tas tiek uzskaitīts statistikā atbilstoši konkrēto uzņēmumu reģistrācijas adresei – kas ne vienmēr nozīmē, ka faktiskā uzņēmējdarbība notiek pašvaldības teritorijā. Tas savukārt nozīmē, ka ne tikai komercdarbība, bet arī nodarbinātība var būt lokalizējama citviet – tādējādi pašvaldība varētu būt būtiski mazāk ieinteresēta sadarbībā ar investoriem no šādas nozares.
- 7) Uzņēmuma attīstība bieži nav iedomājama bez kredītresursu pieejamības, kas ļauj savlaicīgi nomainīt tehnoloģijas vai izdarīt apgrozījuma lēcieni, tādējādi apsteidzot konkurentus vai vismaz nodrošinot paritāti ražīgumā un izaugsmē. Lai arī vērtējums šajā kritērijā ir daļēji saistīts ar ceturto kritēriju (nozares sniegumu nacionālā līmenī), tomēr dažu nozaru gadījumā esošais sniegums ir mazāk svarīgs nekā faktiskais vērtējums par pārlietu kapacitāti nozarē, kas agrāk vai vēlāk izsauks saraušanos – un tas liek komercbankām ļoti piesardzīgi izturēties pret konkrēto nozaru pārstāvošo uzņēmēju attīstības plāniem.

Apkopojums par kritēriju vērtējumu iekļauts tabulā zemāk.

Tabula 16: Ogres novada lielāko tautsaimniecības nozaru prioritizācijas kopsavilkums

Nr.	Kritērijs/NACE	47	46	16	10	49	42	26	41	43	68
1.	Atbilstība MK noteikumiem par SAM 5.6.2. īstenošanu	-	-	+	+	+	+	+	+	+	-
2.	Vietējā darbaspēka pieejamība	n/a	n/a	+	+	+	+	+	+	+	n/a
3.	Sadarbība ar izglītības iestādēm	n/a	n/a	+	+	-	-	+	+	-	n/a
4.	Pozitīvās attīstības tendences Latvijas mērogā	n/a	n/a	+	-	-	-	+	-	-	n/a
5.	Izejvielu piegādes stabilitāte / izmaksas	n/a	n/a	-	-	+	+	+	+	+	n/a
6.	Uzņēmējdarbība ir lokalizēta pašvaldības teritorijā	n/a	n/a	+	+	-	-	+	-	-	n/a
7.	Kredītresursu pieejamība nozarē	n/a	n/a	+	+	-	+	+	+	+	n/a

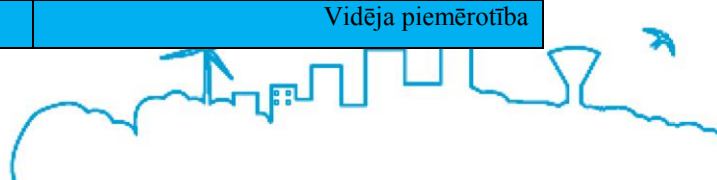
Avots: Autoru veidota tabula

Līdz ar to trīs no nozarēm neatbilst ES fondu regulējuma nosacījumiem, tām esot izslēgtām no ES fondu atbalsta SAM 5.6.2. ietvaros. Vairākām no nozarēm šobrīd nav vērojamas pozitīvas un noturīgas izaugsmes tendences Latvijas mērogā. Tādējādi šādu nozaru izvēle vistiešākā mērā būs saistīta ar uzņēmumu relokāciju, pašvaldībām savstarpēji konkurējot par vienām un tām pašām investīcijām. Daļai no nozaru ir salīdzinoši vāja sadarbība ar profesionālās izglītības iestādēm. Uzņēmējdarbības lokalizācija pašvaldības teritorijā negatīvāk ierindo ar būvniecību un transportu saistītās nozares. Apkopojot vērtējumu, dziļākai analīzei tiks aplūkoti 3 apstrādes rūpniecības sektori:

- 10 Pārtikas produktu ražošana,
- 16 Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana,
- 26 Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana.

Tabula 17: Ogres novada lielāko tautsaimniecības nozaru prioritizācija darbībai industriālajā teritorijā

Nr.	NACE	Secinājums
1.	10 Pārtikas produktu ražošana	Augsta piemērotība, apskatīt padziļināti
2.	16 Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana	Augsta piemērotība, apskatīt padziļināti
3.	26 Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana	Augsta piemērotība, apskatīt padziļināti
4.	41 Ēku būvniecība	Vidēja piemērotība
5.	43 Specializētie būvdarbi	Vidēja piemērotība
6.	42 Inženierbūvniecība	Vidēja piemērotība
7.	49 Sauszemes transports un cauruļvadu transports	Vidēja piemērotība

8.	Vairumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus	Neatbilst regulējumam - MK noteikumu par SAM 5.6.2. īstenošanu 10.2.punktam
9.	47 Mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus ⁴⁶	Neatbilst regulējumam - MK noteikumu par SAM 5.6.2. īstenošanu 10.2.punktam
10.	68 Operācijas ar nekustamo īpašumu	Neatbilst regulējumam - MK noteikumu par SAM 5.6.2. īstenošanu 10.2.punktam

Avots: Autoru veidota tabula

2.5. Prioritizēto nozaru darbībai Ogres industriālajā teritorijā Akmeņu ielā 74, Ogrē apskats

Padziļināti tiks apskatītas trīs no pašvaldībai būtiskākajām nozarēm, aplūkojot tās atbilstoši pieņemtajam NACE dalījumam: Elektronikas un elektrotehnikas nozare (NACE 26 un NACE 27), Pārtikas un dzērienu ražošana (NACE 10 un NACE 11), Kokapstrāde (NACE 16).

2.5.1. Elektronikas un elektrotehnikas nozare

Saskaņā ar NACE 2.redakciju nozare ietver šādas apakšnozares:

- 26. Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana: Ietilpst datoru, datoru perifēro iekārtu, sakaru iekārtu un tamlīdzīgu elektronisko iekārtu ražošana, kā arī šādu iekārtu daļu ražošana. Šeit ietverto ražošanas procesu raksturīgā iezīme ir integrālo shēmu projektēšana un izmantošana, kā arī īpašu specializētu miniaturizācijas tehnoloģiju pielietošana. Šeit ietilpst arī plaša patēriņa elektronikas, mēraparatūras, testēšanas un navigācijas iekārtu, apstarošanas, elektromedicīnisko un elektroterapijas iekārtu, optikas instrumentu un aprīkojuma ražošana, kā arī magnētisko un optisko nesēju ražošana.
- 27. Elektronisko iekārtu ražošana: Ietilpst elektroenerģijas ražošanas, sadales un izmantošanas iekārtu ražošana. Šeit ietilpst arī elektrisko apgaismes ierīču, signālierīču un elektrisko mājsaimniecības preču ražošana.

Elektronikas un elektrotehnikas (E&E) nozare 21.gadsimta sākumā ir kļuvusi par vienu no ražošanas līdernozārēm visā pasaulē, kurai piemīt augsta zināšanu un kapitālietilpība. Pasaulē strauji pieaug elektronikas patēriņa tirgus. ES tirgū elektronikas ražošanā būtisku nišu ieņem arī aizsardzības un medicīnas iekārtu sektori. E&E nozarei Latvijā ir gara un iespaidīga vēsture. Šobrīd tas ir viens no perspektīvākajiem un svarīgākajiem rūpniecības sektoriem Latvijā, ņemot vērā tā ievērojamo ietekmi uz augsto tehnoloģiju produktu eksportu. Pēdējo desmit gadu laikā E&E nozares statistikas dati uzrāda stabilus izaugsmes rādītājus gan iekšējā, gan ārējos tirgos.

Nozares ekonomiskie rādītāji

Elektrisko un optisko iekārtu ražošana kopš 2010. gada ir visstraujāk augošā apstrādes rūpniecības nozare, kuras īpatsvars kopējā apstrādes rūpniecības izlaidē ir palielinājies no 3,7% 2009.gadā līdz 7,1% 2015.gadā. Vairāk nekā 90% no visas nozarē saražotās produkcijas tiek eksportēta. 2014. gadā nozares izlaide pieauga par 32,3%. Lielāks ieguldījums nozares izaugsmē bija datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanai. Strauja izaugsme nozarē saglabājās arī 2015.gadā – vienpadsmit mēnešos ražošanas apjomi bija par 15,6% lielāki nekā pirms gada. 2014.gadā, neraugoties uz būtisku izlaides apjomu pieaugumu, nozares apgrozījums bija par 3,1% mazāks nekā pirms gada. Eksportētās produkcijas apgrozījums saruka par 1%, bet vietējā tirgū – par 18,8%. Apgrozījuma samazinājumu ietekmēja ievērojams ražotāju cenu kritums.

2015. gada vienpadsmit mēnešos nozares apgrozījums bija par 18,2% lielāks nekā pirms gada. Šajā laikā eksportētās produkcijas apgrozījums palielinājās par 18,7% un vietējā tirgū – par 13,1 procentu. Nozarē lielāko daļu no izaugsmes ir nodrošinājis produktivitātes kāpums, kamēr darbavieta skaita pieaugums ir mērens. 2014. gadā darbavieta skaits elektrisko un optisko iekārtu ražošanā pieauga par 3,3%. Savukārt 2015. gada trīs ceturkšņos, neraugoties uz sekmīgajiem izaugsmes rādītājiem, darbavieta skaits nozarē bija par 5,3% mazāks nekā pirms gada.

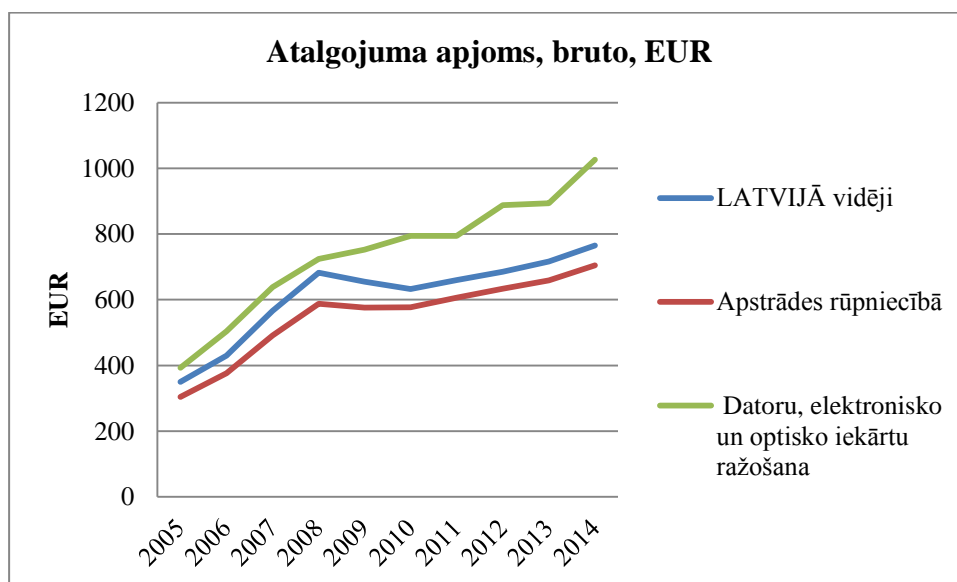
Eksportētās produkcijas apgrozījums pieauga par nepilniem 26%, bet vietējā tirgū realizētajai produkcijai – par 9%. Eksports tāpat kā iepriekšējos gados ir galvenais nozares virzītājspēks, jo eksporta īpatsvars pārsniedz 90% no saražotās produkcijas apjoma. Kopumā E&E nozares saražotā produkcija veido aptuveni 1/5 daļu no visas Latvijas eksportētās produkcijas. Nozares galvenais eksporta tirgus ir ES, kur tiek realizēti 70% no eksportētās produkcijas.

Ražošanas jaudu noslodzes līmenis saglabājas 70% līmenī, kas norāda, ka nozarei vēl ir liels izaugsmes potenciāls. Tas vienlaicīgi liek domāt, ka ne visi nozares spēlētāji ir ieinteresēti jaunu ražošanas jaudu izveidē, jo tās var vēl vairāk palielināt konkurenci starp Latvijas uzņēmumiem.

2014.gadā nozarē tika nodarbināti 2340 cilvēki, kas norāda, ka par būtisku spēlētāju kļūst jau salīdzinoši neliels uzņēmums. Atalgojuma ziņā nozarē ir pastāvīgs algu kāpums, kas seko līdzīgai apgrozījuma un produktivitātes kāpumam nozarē, atalgojuma kāpuma tempam apsteidzot apstrādes rūpniecību un vidējo atalgojuma kāpumu valstī

Attēls 13: Atalgojums nozarē

CSP dati

Nozare ir dziļi starptautiski integrēta, kas prasa svešvalodu zināšanas. Darbs ar klientam specializētiem risinājumiem prasa lielu elastību.

Nozares vadošie spēlētāji

Latvijā šajās nozarēs 2014.gadā darbojās 179 uzņēmumi¹⁷. Lielākoties tie ir stabili tirgus spēlētāji ar vairāku gadu darba pieredzi. Apmēram puse no uzņēmumiem ir ar ārvalstu kapitālu.

Starp lielākajiem nozares uzņēmumiem ar apgrozījumu starp 15 mEUR un 30 mEUR gadā ir Alcatel Lucent Baltics, HansaMatrix un SAF tehnika, kas visi trīs nodarbojas ar elektroiekārtu ražošanu – pārsvarā pēc klientu noteiktām vai kopīgi ar klientu izstrādātām specifikācijām.

Divi no trīs minētiem uzņēmumiem nodrošina arī programmnodrošinājuma izstrādi vai pielāgošanu iekārtu darbības vadībai un uzraudzībai. Tas nozīmē, ka Latvijas E&E nozares veiksmē slēpjas elastīgajā pieejā un orientācijā uz klientu vajadzību apmierināšanu.

Kapitāla pieejamība

Gandrīz puse no nozares uzņēmumiem darbojas ar ārvalstu kapitālu, daļēji vai pilnībā pieder starptautiskām kompānijām, t.sk. ir dibinātas Latvijā kā šo starptautisko uzņēmumu meitas komercsabiedrības.

¹⁷ EUROSTAT dati

Nozares vadošiem uzņēmumiem kredītresursu piesaiste nesagādāja grūtības arī ekonomiskās krīzes laikā, tāpēc, tautsaimniecībai atgūstot jaudu, aizdevumu kapitāls ir kļuvis vēl pieejamāks¹⁸.

Ļoti būtisku lomu nozares attīstībā spēlēja ES fondi – šī ir otrā nozare pēc mašīnbūves un metālapstrādes, kas visvairāk saņēma Eiropas Reģionālās attīstības fonda atbalstu 2007.-2013.gada plānošanas periodā¹⁹.

Normatīvā vide

Nozare tiek ļoti maz specifiski regulēta no Latvijas valdības un likumdevēja puses, arī ES līmeņa normatīvie akti neizvirza īpaši uz Elektrotehnikas un elektronikas nozari vērstās prasības.

Ļoti bieži darbs ir saistīts ar paaugstinātām prasībām pret darba vides tīrību, kas nozīmē, ka pārsvarā nozares uzņēmumi, nodrošinot produkcijas kvalitāti, ar uzviju pārpilda nacionālās un ES darba drošības prasības.

Infrastruktūra un tehnoloģijas

Nozarē ir visai nevienāda situācija ar aprīkojuma un tehnoloģisko nodrošinājumu: veiksmīgāki uzņēmumi spēja izmantot savu finansiālo sniegumu, lai atjaunotu vai mainītu darba telpas un iegādātos modernu aprīkojumu, savukārt nozares uzņēmumu pamatmasa darbojas padomju laikmeta telpās ar fragmentāri atjaunotu tehnisko nodrošinājumu.

Ļoti būtisku lomu nozares tehniskā nodrošinājuma uzlabošanā spēlēja ES fondi, īpaši 2007.-2013.gadu plānošanas periodā, sniedzot atbalstu uzņēmumu iekārtu un telpu modernizācijai (īpaši tā saucamo tīro telpu jeb “*clean room*” izbūvei vairākos uzņēmumos), kā arī izveidojot nozares kompetences centru, kurā komersanti var apvienot spēkus kopīgu uzdevumu risināšanā un koplietošanas aparātūras iegādei.

Pētniecības/inovāciju apjoms saistītajās institūcijās

Saskaņā ar CSP informāciju 2014.gadā pieauga ieguldījumi pētniecībā un attīstībā līdz 0,68% no IKP, salīdzinot ar 0,6% no IKP 2013.gadā. Īpaši būtiski palielinājās privāto uzņēmēju ieguldījums P&A, sasniedzot 0,19% no IKP 2014.gadā. ES fondi turpina ieguldīt P&A visvairāk - 0,3% no IKP, t.i. vairāk par uzņēmējiem un augstskolām.

Mašīnu un elektroiekārtu ražošana un elektronisko un optisko iekārtu ražošana ir divas apakšnozares ar vislielāko ieguldījumu P&A, un abas ir elektronikas un elektrotehnikas nozares apakšnozares²⁰. Tas ļauj uzskatīt, ka elektronikas un elektrotehnikas uzņēmumi visciešāk sadarbojas ar Latvijas zinātniekiem un saņem visbūtiskāko zinātnes devumu nozares attīstībai.

Izglītība/prasmes

2014.gadā E&E nozares uzņēmumos strādāja 2340 cilvēki. Lielākā daļa nozares uzņēmumu individuāli kvalificējas kā kapitālsabiedrības ar zināšanu ietilpīgi, kur caurmērā ES līmenī vairāk nekā 33% nodarbināto ir ar augstāko izglītību. Vienlaicīgi izpētes, projektēšanas un programmēšanas darbībās iesaistītam personālam, kā arī vadībai ir ļoti augsts izglītības līmenis: pēc LETERA asociācijas datiem, 4% darbinieku ir doktora grāds. Cēha darbinieki arī ir ar atbilstošu izglītību – tikai 8% nodarbināto nav augstākā vai profesionālā kvalifikācija.

Lielākajos uzņēmumos samērs starp biroja un cēha personālu ir 10% pret 90%, savukārt mazākos, īpaši start-up tipa komercsabiedrībās, attiecība vairāk tuvojas paritātei. Kopumā nozarē darba ņēmēju skaitliskais pārsvars ir profesionālo izglītību ieguvušiem.

¹⁸ Informācija no intervijām ar AS HansaMatrix viceprezidentu A.Vaguli un asociācijas LETERA priekšsēdētāju N.Bergu

¹⁹ Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra

²⁰ LR Ekonomikas ministrijas Ziņojums par tautsaimniecības attīstību, Decembris 2015

Kvalificēta darbaspēka trūkumu nozare izjūt ilgstoši, tāpēc ir aktīvi iesaistījusies sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju profesijas standartu izstrādē, kā arī sadarbībā ar atsevišķām izglītības iestādēm mācību programmu sagatavošanā un pilnveidošanā, lai veicinātu prasmju iegūšanu jauniem darbiniekiem.

Augstākās izglītības speciālisti pārsvarā nāk no Rīgas Tehniskās universitātes, mazāk no Latvijas Universitātes un ievērojami mazākā skaitā – no reģionālām augstskolām. Profesionālās izglītības iestādes, kas gatavo nākotnes darbiniekus nozarei, ir: Daugavpils Būvniecības tehnikums, Profesionālās izglītības kompetences centrs „Liepājas Valsts tehnikums”, Profesionālās izglītības kompetences centrs „Rīgas Valsts tehnikums”, Jelgavas tehnikums, Rīgas 3.ardrskola, Profesionālās izglītības kompetences centrs “Saldus tehnikums” un Ventspils tehnikums. Pēdējos gados aktīva sadarbība izveidojusies ar Ogres tehnikumu, kur tiek īstenota duālās profesionālās izglītības programma, kurā 2017.gada vasarā būs pieejami pirmie absolventi.

Sadarbība nozarē

Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija (LEtERA) ir brīvprātīga un neatkarīga uzņēmumu apvienība, kas dibināta 1995.gada jūnijā²¹.

Asociācijā apvienojušies ne tikai 26. un 27. NACE kodus pārstāvošie uzņēmumi, bet arī tādi, kas darbojas saistītajās nozarēs un kuriem ir kopīgās intereses ar elektrotehnikas un elektronikas ražotājiem – piemēram, telekomunikāciju, programmnodrošinājuma un datu apstrādes un interneta uzņēmumi. LEtERA ir apvienojušies uzņēmumi, pētniecības un izglītības iestādes, kas ir reģistrēti un darbojas Latvijā un kuru darbība saistīta ar elektronikas un elektrotehnikas, optisko iekārtu, informācijas tehnoloģijas un elektronisko sakaru, aizsardzības aprīkojuma, aviācijas un kosmosa tehnoloģiju nozari, lai kopīgi noteiktu un aizstāvētu savas intereses, kā arī sekmētu nozares nostiprināšanu, attīstību un popularizēšanu.

LEtERA arī bija viena no asociācijām, kas veiksmīgi izveidoja nozares kompetences centru, kā ietvaros komersanti sadarbojas kopīgu tehnoloģisku un biznesa risinājumu izstrādē, kā arī lieto koplietošanas iekārtas, kuru iegāde nebūtu rentabla atsevišķa uzņēmuma vajadzībām. Kompetences centrs sniedz arī sertificēšanas un kalibrēšanas pakalpojumus citu valstu kapitālsabiedrībām.

Noieta tirgus raksturojums

90% no nozares izlaiduma tiek eksportēti, no kuriem virs 70% – uz ES dalībvalstīm²², kas padara šo nozari ļoti stabilu un noturīgu pret ekonomikas satricinājumiem, jo daudzu nozares klientu plānošanas horizonts ir vairāki gadi uz priekšu.

Ievērojamu nozares sabremzēšanos varēja izjust 2007.gadā, kad būtiski nozares klienti, paredzot globāla nekustamā īpašuma tirgus krīzi, samazināja savus pasūtījumus. Toties 2009.-2011.gados, kas citas nozares Latvijā raksturoja kā visgrūtākos, elektronikas un elektroiekārtu nozarei bija visai veiksmīgi, jo vairāku gadu garš investīciju cikls sāka iegriezties pozitīvā fāzē.

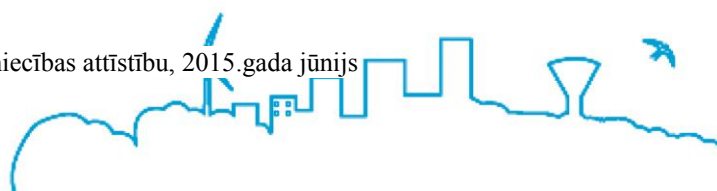
Izejvielu tirgus

Izejvielas, kas ir plastmasas un metāli, ir vajadzīgas ļoti nebūtiskos apjomos, un to piegādes tirgi ir ļoti diversificēti.

Būtiskākais ražošanas resurss ir darbaspēks atbilstošā kvalifikācijā.

²¹ <http://www.letera.lv/>

²² LR Ekonomikas ministrijas Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību, 2015.gada jūnijs

Leiešanas/iziešanas barjeras

Nozares konkurences līmenis ir vērtējams kā vidēji zems, kas ir pamatojams ar nozares uzņēmumu daudzveidību un ieejas barjerām investīciju izmaksu formā.

Elektronikas un elektroiekārtu nozares uzņēmumu speciālisti darbojas specialitātēs no programmēšanas līdz projektēšanai un no metālapstrādes līdz ķīmijas ražošanai. Tikpat daudzveidīga ir arī nozares produkcija. Lielāko veiksmi nozares uzņēmumi gūst šauras specializācijas nišās, kur to konkurenti globālajā tirgū mēdz būt saskaitāmi uz vienas rokas pirkstiem – līdz ar to varbūtība, ka konkurents ir Latvijas uzņēmums, ir visai zema.

Ieejas biļetes cena nozarē var veidoties visai nepieejama, sākot ar augstām prasībām vadošo speciālistu izglītībai līdz dārgo iekārtu iegādei un ārkārtīgi sarežģītu sertifikācijas procedūru izpildei. Jauni start-up tipa uzņēmumi top un darbojas šaurās nišās, balstoties uz to dibinātāju ekselenci un entuziasmu, bet uzņēmējdarbības attīstība un apjomu kāpināšana prasa milzīgus ieguldījumus un negarantē veiksmi, kas padara jaunus E&E nozares uzņēmumus par pateicīgu riska kapitāla tirgus mērķa grupu.

2.5.2. Pārtikas nozare

Saskaņā ar NACE 2. redakciju nozare ietver šādas apakšnozares:

10 - Pārtikas produktu ražošana. Šajā nodaļā ietilpst lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības produktu pārstrāde par pārtikas produktiem vai dzīvnieku barību, kā arī dažādu tādu starpproduktu ražošana, kurus tieši neizmanto pārtikas produktiem. Veicot šo darbību, bieži tiek saražoti saistītie produkti ar lielāku vai mazāku vērtību (piemēram, jēlādas, ko iegūst pēc dzīvnieku nokaušanas, vai lopbarības rauši, ko iegūst no eļļas augu produktiem). Par ražošanu tiek uzskatītas arī dažas darbības uzņēmumos, kuru pamatdarbība nav rūpniecība (piemēram, tās, ko veic maiznīcās, konditorejas izstrādājumu veikalos, gatavu gaļas izstrādājumu veikalos u.c., kas pārdod savu produkciju), kaut gan ražotāju veikalos notiek šo produktu mazumtirdzniecība.

11 - Dzērienu ražošana. Šajā nodaļā ietilpst dzērienu ražošana, piemēram, bezalkohola dzērienu un minerālūdens ražošana, alkoholisko dzērienu ražošana, izmantojot galvenokārt fermentāciju, alus un vīna ražošana, un destilētu alkoholisko dzērienu ražošana.

Nozares ekonomiskie rādītāji

Pārtikas un dzērienu ražošanas nozare ir otra lielākā apstrādes rūpniecības nozare gan pēc izlaides (23,5%), gan pēc aizņemto darbavietu skaita (20,7%).

2014.gadā, pateicoties straujākam pieaugumam gada sākumā, pārtikas un dzērienu ražošanas nozares izlaide bija par 0,1% lielāka nekā pirms gada. Savukārt 2015.gada vienpadsmit mēnešos ražošanas apjomi bija par 4,8% mazāki nekā pirms gada.

Pārtikas ražotāju cenu kritums un izlaides samazinājums ir būtiski ietekmējis nozares apgrozījumu. 2014.gadā kopējais apgrozījums pieauga par 0,3%, bet eksportētajai produkcijai saruka par 1,5%. 2015.gada vienpadsmit mēnešos nozares apgrozījums jau bija par 6,1% mazāks nekā pirms gada, tajā skaitā eksportētās produkcijas apgrozījums samazinājās par 9,5 procentiem.

Ražošanas apjomu kritums ietekmē nodarbināto skaitu nozarē. 2014.gadā aizņemto darbavietu skaits saruka par 2,4%, savukārt 2015.gada trīs ceturkšņos tas bija par 7,1% mazāks nekā pirms gada.

Sarūkot gan pašmāju patēriņam, gan eksporta iespējām, nozare pārdzīvo grūtus laikus, kā rezultātā ar jaunu intensitāti atsākas tirgus spēlētāju konsolidācija. Rietumu valstu investoriem šis ir Latvijas un Baltijas tirgus iekarošanas risinājums, savukārt investoriem no austrumu kaimiņvalstīm šī stratēģija vairāk saistās ar izeju Eiropas Savienības tirgū, ignorējot aktuālo pieprasījuma depresiju.

Nozares vadošie spēlētāji

Latvijā pārtikas nozarē 2014.gadā darbojās 972²³ uzņēmumi, tostarp 867 pārtikas pārstrādes uzņēmumi un 105 dzērienu ražošanas uzņēmumi.

Lielākie uzņēmumi ir AS "Rīgas piena kombināts", AS "Dobeles dzirnavnieks", AS "Latvijas balzams", SIA "Cido Grupa", AS "Cēsu alus", AS "Tukuma piens", AS "Preiļu siers", AS "Valmieras piens". Nozares 10 lielākie uzņēmumi rada ap 30% no nozares kopējā apgrozījuma.

Starp lielākajiem uzņēmumiem visvairāk pārstāvēti piena pārstrādes uzņēmumi. Lielākie pārtikas nozares uzņēmumi izvietoti nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros un pārsvarā ir jau kopš padomju laika strādājoši uzņēmumi, mainoties to investoriem.

²³ EUROSTAT dati

Kapitāla pieejamība

Komercbankas kopumā salīdzinoši skeptiski apskata pārtikas nozari, ņemot vērā demogrāfiskās tendences Latvijā un kaimiņvalstīs, kas arī ir lielākie pārtikas produkcijas eksporta tirgi. Ievērojama tirgus daļa jau tagad pieder starptautiskiem uzņēmumiem, vairāki no kuriem pēdējos gados jau ir veikuši savu ražošanas jaudu optimizācijas, atsakoties no mazāk efektīvām lokācijām. Šī informācija liek kredītiestādēm piesardzīgi uztvert jaunpienācēju plānus un jaudu palielināšanas ambīcijas.

Normatīvā vide

Pārtikas nozare pieder pie visvairāk regulētajām tautsaimniecības nozarēm. Nozares uzņēmumiem to darbībā jāņem vērā virkne tieši uz pārtikas rūpniecības nozari attiecināmi normatīvie akti, piemēram, attiecībā par pārtikas higiēnu un kontroli, pārtikas ražošanu un apstrādi, uztura sastāvdaļām, uc. Pārtikas nekaitīgumam un patērētāju drošībai pastiprinātu uzmanību ir pievērsusi arī ES tās izdotajos normatīvajos aktos.

Infrastruktūra un tehnoloģijas

Pārtikas nozare pieder pie zemas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektoriem ar būtisku pamatlīdzekļu īpatsvaru to aktīvos. Uzņēmumu sekmīgai darbībai būtiska ir to sasniedzamība - gan no izejvielu piegādes viedokļa, gan no gatavās produkcijas nogādāšanas viedokļa. Tamdēļ primāri svarīgs ir autoceļu tīkls un tā kvalitāte, ņemot vērā, ka tieši autotransports ir tas transporta veids, kas pamatā nodrošina produkcijas piegādi. No šī viedokļa uzņēmumu lokācija galvaspilsētā vai tuvu tai dod priekšrocības labākai piekļuvei vietējam noieta tirgum, ievērojot iedzīvotāju koncentrāciju Rīgā un Pierīgas reģionā.

Pētniecības/inovāciju apjoms saistītajās institūcijās

Liels starptautisko uzņēmumu īpatsvars nozarē nosaka sadarbību ar pētnieciskām organizācijām mātes uzņēmumu zemēs, kas atstāj visai mazu laukumu kontaktu veidošanai un inovāciju veicināšanai Latvijā. Savukārt ierobežots pieprasījums nestimulē arī zinātnisko pakalpojumu piedāvājuma attīstību.

Izglītība/prasmes

Pārtikas pārstrāde nepieder pie zināšanu ietilpīgām aktivitātēm. Nozare uzskatāma par darbaspēka intensīvu nozari, kur lielāko īpatsvaru veido darbaspēks ar profesionālo izglītību un nozarei atbilstošām pamatprasmēm. Inženieru līmeņa speciālisti uzņēmumos ir stratēģiski svarīgi, taču tie veido nebūtisku nodarbināto īpatsvaru.

Kopējais nozarē nodarbināto skaits kopš 2010.gada ir nebūtiski audzis – par 3%²⁴, taču nodarbināto skaits ir par 35% mazāks nekā 2006.gadā, nozarei kopumā uzbalojot ražīgumu.

Augstākā līmeņa speciālistus nozarei sagatavo Latvijas Lauksaimniecības universitāte, kas bakalaura grāda līmenī piedāvā pārtikas produktu tehnoloģijas profesionālo studiju programmu un pārtikas zinību akadēmisko izglītības programmu, bet maģistra grāda un doktora grāda līmenī – pārtikas zinātnes programmu. Ar pārtikas ražošanu saistītu profesionālo izglītību īsteno Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums, Liepājas valsts tehniku, Ogres tehnikums, Valmieras tehnikums, u.c.

Sadarbība nozarē

Sadarbība norit gan pārtikas nozarē kopumā, gan arī dažādās apakšnozarēs. Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija (LPUF) ir vienīgā Latvijas pārtikas pārstrādes daudznozaru nevalstiskā

²⁴ EUROSTAT dati

organizācija, kas apvieno pārtikas uzņēmumus un profesionālās asociācijas, pārstāv ražotājus valsts un nevalstiskajās organizācijās, aizstāv biedru intereses vietējo un starptautisko normatīvo aktu izstrādē, kā arī sniedz LPUF biedriem informatīvo atbalstu²⁵. Aktīvas ir nozaru asociācijas – Latvijas Piena ražotāju asociācija, Latvijas Gaļas ražotāju un pārstrādātāju asociācija, u.c. Nozares intereses tiek īstenotas arī caur Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padomi.

Noieta tirgus raksturojums

Nozare vairāk nekā trešdaļu no savas produkcijas realizē ārējos tirgos. Krievijas ekonomikas problēmas, kā arī Krievijas noteiktais pārtikas produktu embargo ir būtiski ietekmējis nozares attīstību. 2014.gadā no visas eksportētās produkcijas NVS valstu tirgos tika realizēti 41,2% no visas eksportētās produkcijas, bet 2015.gada vienpadsmit mēnešos – tikai 28,3 procenti²⁶.

Izejvielu tirgus

Izejvielu tirgus, līdzīgi kā noieta tirgus ir viss reģions no Krievijas līdz Polijai un Baltkrievijas līdz Skandināvu valstīm. Tirdzniecības ģeogrāfija daudz vairāk ir noteikta ar starptautisko uzņēmumu struktūru un personīgiem kontaktiem nekā ar valsts robežām. Tik diversificēts tirgus nosaka visai zemu loģistikas efektivitāti, bet palielina piegāžu stabilitāti un ļauj uzturēt spiedienu uz cenu pazemināšanu.

Ieiešanas/iziešanas barjeras

Pie būtiskākajām ieiešanas barjerām pārtikas nozarē minams normatīvais regulējums, uzņēmumiem liekot izpildīt atbilstības prasības. Šo prasību izpilde var aizņemt papildu laiku, kā arī sadārdzina kopējās investīcijas. Tāpat pie ieiešanas barjerām minams tas, ka pārtikas produkti tiek tirgoti kā zīmoli. Līdz ar to jaunam investoram tirgus iekarošanai nepieciešams papildu ieguldījums zīmola attīstīšanai. Iziešanas barjeras saistās ar ražošanas iekārtu likviditātes problēmām, t.i. nepieciešamību realizēt uzņēmuma pamatlīdzekļus.

Aktuālās tirgus attīstības tendences uzliek arvien stingrākās prasības sekmīgiem pārtikas produkcijas ražotājiem, kā izpilde apgrūtina izejvielu un ražošanas metožu izvēli un sadārdzina ražošanu. Šīs tendences iekļauj:

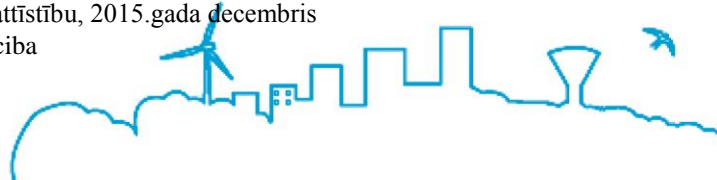
- nišas produktu pieprasījuma pieaugumu, kas saistās ar ekoloģisku un ne-ĢMO ražošanu,
- patērētāju lielāku ieinteresētību produkta sastāvā un pieprasījumu pēc mazāk pārstrādātās pārtikas,
- tieksmi uz ilgtspējīgu ražošanas procesu, kas liek pircējam pārdomāt visa ražošanas cikla ietekmi uz ārkārtējo vidi²⁷.

Minētie apsvērumi liedz ieteikt pārtikas nozari, kā potenciālu investora profilu.

²⁵ <http://www.lpuf.lv/>

²⁶ LR Ekonomikas ministrijas Ziņojums par tautsaimniecības attīstību, 2015.gada decembris

²⁷ <https://www.makroekonomika.lv/tendences-partikas-rupnieciba>

2.5.3. Kokapstrāde

Saskaņā ar NACE 2.redakciju nozare ietver šādas apakšnozares:

16 - Koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana. Šajā nodaļā ietilpst tādu koka izstrādājumu ražošana kā kokmateriāli, saplāksnis, finieris, koka tara, parketa dēļi, koka spāres un rūpnieciski ražotas saliekamās koka ēkas. Ražošanas procesi ietver zāģēšanu, ēvelēšanu, frēzēšanu (šķērsēvelēšanu), laminēšanu un koka izstrādājumu montēšanu, sākot no balķiem, ko sagriež klučos vai citādas formas kokmateriālos, ko vēl pēc tam var griezt vai profilēt ar virpām vai citiem ēvelēšanas un profilēšanas instrumentiem. Kokmateriālus vai citas pārveidotās koka veidnes var tālāk ēvelēt vai slīpēt un samontēt par galaproduktiem, piemēram, koka tarai.

Nozares ekonomiskie rādītāji

Pēc Ekonomikas ministrijas vērtējuma, pateicoties stabilai izaugsmei pēdējos gados, kokapstrāde ir kļuvusi par lielāko apstrādes rūpniecības nozari gan pēc ražošanas apjomiem, gan darbavietām. Ar 21,1% īpatsvaru nodarbināto skaitā, nozare veido 27% no visas apstrādes rūpniecības izlaides. 2014.gadā kokapstrādes nozares apgrozījums pieauga par 9,7%. Līdzīgos tempos palielinājās realizācijas apjomi gan vietējā tirgū, gan eksportā. 2015.gadā nozares apgrozījumu ietekmē ražotāju cenu mazināšanās.

2014.gadā ražošanas apjomi bija par 6,9% lielāki nekā pirms gada, bet 2015.gada vienpadsmit mēnešos saražotās produkcijas apjomi bija par 6,3% lielāki nekā pirms gada.

2015.gada janvārī-novembrī apgrozījums kokapstrādē bija par 4,7% lielāks nekā pirms gada. Eksportētās produkcijas apgrozījums šajā laikā pieauga par 7,3%. Savukārt vietējā tirgū realizācijas apjomi saruka par 2,4 procentiem. Salīdzinājumā ar ražošanas apjomu kāpumu darbavietu skaits nozarē aug krietni mērenāk, kas liecina par produktivitātes pieaugumu. 2014.gadā aizņemto darbavietu skaits palielinājās par 1,8%, bet 2015.gada trīs ceturkšņos aizņemto darbavietu skaits bija par 1,3% lielāks nekā pirms gada.

Saskaņā ar Zemkopības ministrijas veikto uzņēmēju aptauju vislielākais darbinieku skaits visās kokrūpniecības apakšnozarēs ir vecumā no 25 līdz 50 gadiem. Aptuveni 90% no visiem darbiniekiem ir vīrieši. Vīriešu pārsvars varētu būt saistīts ar šīs nozares darba specifiku. Sieviešu īpatsvars kokapstrādes nozarē visās vecumā grupās ir aptuveni 11%. Apkopojot kokrūpniecības nozares darbinieku mainības tendences, pēc uzņēmēju aptaujas rezultātiem redzams, ka 69%-79,5% respondentu norāda 0-10% lielu nozares darbinieku mainību gadā.

Nozares vadošie spēlētāji

Latvijā šajā nozarē 2014.gadā darbojās 1892 uzņēmumi²⁸. Lai arī nozarē darbojošos uzņēmumu skaits ir ievērojams, vairāk nekā ceturtdaļu apgrozījuma veido pieci vadošie nozares uzņēmumi – AS "Latvijas Finieris", SIA "Kronospan Rīga", SIA "Vika Wood", SIA "Gaujas koks" un SIA "AKZ", kuru gada apgrozījums ir robežās no 50 mEUR līdz pat 195 mEUR. Lielākie nozares uzņēmumi lokalizēti Rīgā, izmantojot infrastruktūras priekšrocības pieejai ostai, kas ir nozīmīgi kokapstrādei kā eksportējošai nozarei.

Kapitāla pieejamība

Kredītresursi nozarē ir pieejami salīdzinoši viegli, jo ir vērojama kokapstrādes nozares virzība augšup pa tehnoloģijas ķēdi, kas padara izaugsmi stabilāku un riskus ievērojami mazākus.

²⁸ EUROSTAT dati

Normatīvā vide

Nozare tiek ļoti maz specifiski regulēta no Latvijas valdības un likumdevēja puses, arī ES līmeņa normatīvie akti neizvirza īpaši uz kokapstrādes nozari vērstas prasības. Vienlaicīgi nozarei ir jāērķinās ar ļoti stingru regulējumu donora nozarē – mežsaimniecībā, kas lika kokapstrādes uzņēmumiem aizvien aktīvāk meklēt izejvielu piegādātājus kaimiņvalstīs.

Infrastruktūra un tehnoloģijas

Kokapstrādes nozare pieder pie zemas tehnoloģijas apstrādes rūpniecības sektoriem, taču pamatlīdzekļi parasti veido būtisku uzņēmumu aktīvu apjomu. Nozares attīstībai svarīga ir sakārtota infrastruktūra, īpaši ceļi, kas nodrošina savienojumus ar eksporta tirgiem, t.sk. pieeju ostām. Vietējo ceļu tīkls ir būtisks izejmateriālu transportēšanai. Aizvien pieaugošāka nozīme ir tehnoloģijām, nozarei radot lielāku pievienoto vērtību un samazinoties darbaspēka apjomam.

Pētniecības/inovāciju apjoms saistītajās institūcijās

Pēdējo gadu laikā novērotā pievienotās vērtības palielināšanās un aizvien lielāks apstrādātās produkcijas īpatsvars nozares apgrozījumā un īpaši eksportā nebūtu iespējams bez sadarbības ar zinātniskiem institūtiem, īpaši Rīgā un Jelgavā. Ir svarīgi novērot, ka būtisku pievienoto vērtību sniedz arī dizains, kas ir sadarbības ar virkni mākslas skolu rezultāts.

Izglītība/prasmes

Kokapstrāde nepieder pie zināšanu ietilpīgām aktivitātēm, līdz ar to lielāku nozīmi tajā spēlē darbaspēks ar profesionālo izglītību un pamatprasmēm.

Līdz ar ražošanas apjomu pieaugumu laikā no 2010.gada par aptuveni 20%²⁹ audzis nodarbināto skaits nozarē, taču tas ir par 40% mazāks nekā 2006.gadā, nozarei kļūstot produktīvākai.

Latvijas Lauksaimniecības universitāte bakalaura grāda līmenī piedāvā kokapstrādes profesionālās augstākās izglītības studiju programmu. Maģistra grāda un doktora grāda līmenī Latvijas Lauksaimniecības universitāte īsteno programmu “Koksnes materiāli un tehnoloģija”. Ar kokapstrādi saistītu profesionālo izglītību īsteno vairākas profesionālās izglītības iestādes (Rīgas Tehniskā koledža, Ogres tehnikums, u.c.).

Sadarbība nozarē

Latvijas Kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācija (LKUEA) apvieno apmēram 70 uzņēmumus, kas darbojas koksnes apstrādes jomā, sākot no kokmateriālu sagatavošanas un zāģmateriālu ražošanas, beidzot ar kokmateriālu pārstrādi mēbeļu detaļās, mēbelēs, būvdetaļās un gatavās mājās, kā arī koksnes produkcijas realizāciju. Uzņēmumi asociācijas darbā piedalās gan tieši, gan arī, apvienojoties reģionālās grupās, un ir pārstāvēti Latvijas Kokrūpniecības federācijā. Ar šo institūciju starpniecību tiek pārstāvētas biedru intereses valsts iestādēs un starptautiskajās organizācijās³⁰.

Noieta tirgu raksturojums

Nozares eksporta apjoms 2014.gadā sasniedza 1,15 miljardus EUR³¹, kas ir 8,9% pieaugums, salīdzinot ar 2013.gadu, un vairāk nekā divas reizes vairāk, salīdzinot ar 2009.gadu. Eksportēti tiek ~75% no visas saražotās produkcijas. Lielākais eksporta tirgus ir ES-15 valstis (Zviedrija, Lielbritānija, Vācija), tādējādi nozarei esot būtiski atkarīgai no situācijas ES tirgos. Viens no

²⁹ EUROSTAT dati

³⁰ <http://www.latvianwood.lv/default.aspx?tabid=7&id=2790&lang=1>

³¹ CSP dati

nozīmīgākajiem ekonomiskajiem rādītājiem, izskaidrojot pieprasījumu (vai tā trūkumu) pēc Latvijas eksporta produkcijas kokrūpniecības nozarē, ir būvniecības tirgus attīstība eksporta tirgos.

Kā pozitīva tendence Latvijas kokmateriālu eksporta struktūrā atzīmējama pakāpeniskās izmaiņas – pāreja no neapstrādātu produktu uz apstrādātās produkcijas eksportu. Augstākas pievienotās vērtības produktu ražošana un eksports liecina par nozares attīstību, taču tā iespējama tikai tad, ja ir pieejams pietiekams daudzums kvalitatīvu izejmateriālu.

Izejvielu tirgus

Analizējot koksnes piedāvājumu, jāņem vērā gan vietējie izejmateriāli, gan arī koksnes imports. Meži Latvijā aizņem aptuveni pusi no teritorijas, kas ir viens no visaugstākajiem rādītājiem ES, no kā aptuveni puse pieder Latvijas valstij. Koksnes ciršanas apjomi, salīdzinot ar ekonomiskās krīzes periodu, ir samazinājušies, turpretim koksnes pirmapstrādes imports laikā no 2010.gada ir konstanti audzis. Iekšējā tirgus izejmateriālu piedāvājums ir strauji sarucis, salīdzinot ar periodu tieši pēc krīzes, un trūkstošā koksne jāimportē, padarot Latvijas kokrūpniekus arvien vairāk atkarīgus no koksnes piedāvājuma kaimiņvalstu tirgos.

Ieešanas/iziešanas barjeras

Ieejas barjeras ir salīdzinoši zemas zemākajā pārstrādes līmenī, bet augstākas pievienotās vērtības uzņēmumi darbojas ar dārgām iekārtām, kuru vadība prasa speciālu apmācību. Ievērojama daļa šobrīd veiksmīgu uzņēmumu kāpa pa vērtības ķēdi pakāpeniski un ilgstoši. Tomēr esošā konkurences situācija liegs atkārtot šo ceļu jauniesācējiem – pašlaik ieeja nozarē ir ekonomiski mērķtiecīga tikai ar ievērojamām investīcijām iekārtās un darbinieku apmācībā.

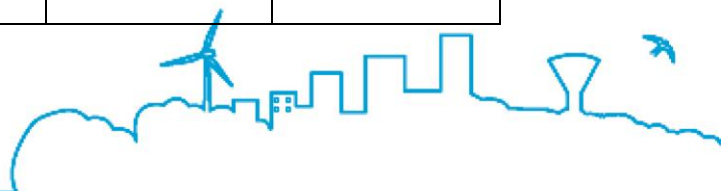

2.6. Nozaru SVID analīze un nozaru prioritizācija

Balstoties uz nozaru padziļināto analīzi, kā arī situācijas analīzi par uzņēmējdarbības vidi Ogres novadā, sagatavots SVID, stipro un vājo pušu, iespēju un draudu analīze.

Tabula 18: SVID analīze

Nozare	Stiprās puses	Vājās puses	Iespējas	Draudi
Pārtikas nozare	Nozares veiksmīgs sniegums Ogrē Rīgas ostas un lidostas sasniedzamība	Nozares vājais sniegums Latvijā (4,8% ražošanas apjoma kritums) Nozares zema produktivitāte un salīdzinoši zemākas vidējās algas nozarē Salīdzinoši ciešāk regulētā nozare, atļauju nepieciešamība kavēs darbības uzsākšanu Relatīvi ierobežotāks noieta tirgus Nozarē strādā pārsvarā sievietes – vajag uzlabot pieeju publiskajam transportam Fazer Latvija ir iespēja attīstīties tā īrētajā teritorijā Ogres tehnikums apmāca darbiniekus tikai dažās ar pārtikas nozari saistītajās specialitātēs	Iespēja piesaistīt Ogres iedzīvotājus, kas pašlaik strādā citos novados	Kvalificēto darbinieku piesaiste ir izaicinājums Konkurēs par darba spēku ar Fazer Latvija, kas ir ļoti būtisks investors un darba devējs Ogrē
Kokapstrāde	Ogres tehnikums apmāca kokapstrādes darbiniekus Nozares veiksmīgs sniegums Ogrē Nozares veiksmīga izaugsme Latvijā (6,3% pieaugums) Rīgas ostas un lidostas sasniedzamība	Vajag lielu noliktavu, kas var būt izaicinājums mazajā zemes gabalā Salīdzinoši zemāka produktivitāte	Iespēja piesaistīt Ogres iedzīvotājus, kas pašlaik strādā citos novados	Kvalificēto darbinieku piesaiste ir izaicinājums Liela transporta plūsma uz / no industriālās zonas

Nozare	Stiprās puses	Vājās puses	Iespējas	Draudi
Elektronika un elektrotehnika	Nozares izcili strauja izaugsme Latvijā (15,5% pieaugums) Nozares veiksmīgs sniegums Ogrē Rīgas ostas un lidostas sasniedzamība Saīdzinoši augstākas vidējās algas nozarē Salīdzinoši lielāks tirgus potenciāls, mazāki transporta un loģistikas izdevumi Ogres tehnikums apmāca elektronikas tehniķus	Kvalificēto darbinieku piesaiste ir izaicinājums	Iespēja piesaistīt Ogres iedzīvotājus, kas pašlaik strādā citos novados Veiksmīga sadarbība ar Ogres tehnikumu HansaMatrix atpirka zemi Akmeņu 74	Nozares strauja attīstība prasīs pielāgošanās elastību (iekārtas, cilvēkresursi)

Avots: Autoru veidota tabula

3. Ogres novada pašvaldībai ieteicamā stratēģija un darbības plāns prioritāro nozaru piesaistei industriālajā teritorijā Akmeņu ielā 74, Ogrē

3.1. Ogres novada pašvaldības pieejamie resursi investīciju piesaistes darbībām

3.1.1. Valsts un starptautiskie fondu finansiālie resursi

Eiropas Savienības fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda Latvijas prioritātes nosaka 2014.gada 20.jūnijā apstiprinātais Partnerības līgums, kura mērķis ir *“stiprināt Latvijas konkurētspēju un nodrošināt ekonomisko, teritoriālo un sociālo kohēziju ar gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un līdzsvarotu teritoriālo attīstību”*. Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, ir paredzēts arī atbalsts degradēto teritoriju reģenerācijai, t.sk. veidojot industriālās zonas investīciju piesaistei jaunu darbavietu izveidei. Specifiskais atbalsta mērķis 5.6.2. *“Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām”* paredz finansiālo atbalstu pašvaldībām 265 mEUR apjomā. Ogres novads ir viens no potenciāliem finansējuma saņēmējiem šī specifiskā atbalsta mērķa ietvaros. Ogres novadam identificētais ERAF finansējums – 4,7 mEUR.

Minēto atbalstu regulē Ministru kabineta 2015.gada 13.oktobra noteikumi Nr. 593 *“Noteikumi par darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 3.3.1. specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām” īstenošanu”*.

Pašvaldības ERAF līdzfinansēto projektu īstenošanai vajadzības gadījumā būs pieejams Valsts kases aizdevums.

3.1.2. Cilvēkresursi

Ņemot vērā projekta nozīmību, projekta vadībai būs jāpiesaista labākie Ogres novada pašvaldības projektu vadītāji, kā arī jāapsver iespēja sarežģītākiem projekta vadības posmiem izmantot ārējo ekspertu atbalstu.

3.1.3. Zināšanas un iespējas ekspertu piesaistei

Lai labāk sagatavotos šo investīciju plānošanai, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija paredzēja Norvēģijas finanšu instrumenta atbalstu plānošanas reģioniem un pašvaldībām, ar kā resursiem tiek finansēts šis pētījums, kura rezultāti tālāk var tikt izmantoti arī projekta iesnieguma sagatavošanā un izmaksu ieguvumu aprēķināšanā.

3.2. Starptautiskās pieredzes izpēte saistībā ar investīciju piesaisti Ogresi līdzīgu pašvaldību darbību investīciju piesaistes ziņā

Kopīga tendence investīciju un investoru piesaistei ražošanas nozarēs pašvaldībās ir biznesa parku attīstība, pašvaldībai piedāvājot zemes platības ar izbūvētām inženierkomunikācijām industriālai apbūvei vai arī piedāvājot jau ražošanas telpas ražotnes izvietojšanai. Šī pieeja ir izplatīta ne tikai ES valstīs, bet arī citur pasaulē (īpaši Āzijā).

Galvenā industriālo parku priekšrocība ir tā, ka tie nodrošina institucionālo formu, modernus pakalpojumus un fizisko infrastruktūru, kas var nebūt pieejama citviet valsts teritorijā. Industriāliem parkiem tādējādi ir iespēja piedāvāt modernus pakalpojumus, tostarp IKT, un dažkārt arī sniegt papildu konsultatīvos pakalpojumus, kas var būt kritiski svarīgi inovācijām, tehnoloģiju pārnesei un uzņēmumu izaugsmei.

Pēdējos gados industriālie parki kļūst arvien elastīgāki savu pakalpojumu definēšanā un paplašina atbalsta pakalpojumu klāstu, lai iekļautu risinājumus, kas veicina inovācijas tehnoloģijās un pat jaunu industriju rašanos, cenšoties veidot pievilcīgu darba vidi uzņēmumiem un darbiniekiem, kas darbotos inovatīvajos klāstos.

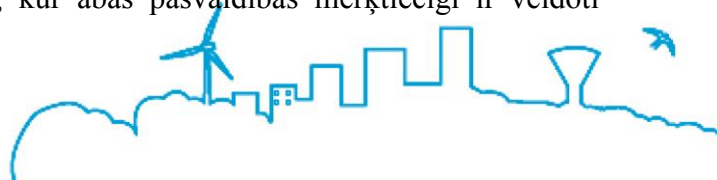
Tabula 19: Industriālo parku klasifikācija

Pazīme	Industriālo parku veidi
Parku specializācija	▪ zinātnes un tehnoloģijas parks, ▪ pētniecības parks, ▪ zaļo tehnoloģiju parks, ▪ eksporta apstrādes parks / brīvās tirdzniecības zona
Īpašnieku struktūra	▪ publiskais parks, ▪ privātais / komerciālais parks, ▪ uz PPP pamatiem veidots parks
Teritorijas sagatavotība	▪ "Brownfield" - parks, kas ir izveidots uz iepriekš izmantotas un tagad no jauna attīstāmas zemes, ▪ "Greenfield" - parks ir veidots jaunas teritorijas apgūšanai
Nozares pieprasījums pēc attīstības	▪ nozares nosaukums

Industriālie parki tautsaimniecībā sekmē vairāku problēmu veiksmīgākus risinājumus, piemēram:

- parki atrisina zemes iegādes problēmu investora vietā;
- parki nodrošina mēroga ekonomijas efektivitātes ieguvumus, grupējot ražotājus kopā;
- parki samazina negatīvu ietekmi uz ārējo vidi;
- parki koncentrēti veicina vietējo kopienu labklājības celšanu;
- parki nodrošina vidi augstas pievienotās vērtības ražošanai;
- parki bieži kultivē prioritāro industriju attīstību.

Starptautiskās pieredzes izpētei saistībā ar investīciju piesaisti pašvaldībās ražošanas attīstībai aplūkota Lietuvas un Igaunijas pilsētu pašvaldību pieredze industriālo parku darbībai. Abas izvēlētas pilsētas līdzīgi kā Ogre iedzīvotāju skaita ziņā ierindojas 6.-10.vietā valstī. Izvēlētas pašvaldības ir Alīta Lietuvā un Vīlande Igaunijā, kur abās pašvaldībās mērķtiecīgi ir veidoti biznesa parki investoru piesaistei.

3.2.1. Alīta

Alīta (Alytus) ir sestā lielākā pilsēta Lietuvā ar iedzīvotāju skaitu 54 tūkstoši. Tā atrodas netālu no Polijas un Baltkrievijas robežām, 108 km attālumā no Viļņas un 65 km attālumā no Kauņas, kas ir divi būtiskākie Lietuvas nacionālā līmeņa attīstības centri.

Alīta ir sena pilsēta, kas atrodas uz vēsturiskiem tirdzniecības ceļiem. Sākot ar 1963.gadu notika pilsētas industrializācija, uz kā pamata šobrīd pašvaldība attīsta rūpniecisko ražošanu vēsturiskajās teritorijās, kā arī uz jauniem zemes gabaliem.

Būtiskākās industrijas pašvaldībā – mašīnbūve, kokapstrāde un mēbeļu ražošana, ķīmiskā rūpniecība, pārtikas ražošana, darbojoties vairāk nekā 70 ārvalstu kapitāla uzņēmumiem. Pašvaldība uzsver, ka pilsēta ir saglabājusi izmēros nelielas pilsētas priekšrocības: tuvi attālumi, patīkama dzīves vide, vienlaikus esot pieejamiem kvalificētam darbaspēkam. Alītā darbojas koledža (ne-universitātes augstākās izglītības iestāde) un arodskola, kur kopumā pašlaik mācās vairāk nekā 2,5 tūkstoši studentu³².

Pilsētas pūliņus investoru piesaistē pārstāv Alītas Industriālais parks, kas ir pašvaldības iestāde. Tā mērķis ir attīstīt parka teritoriju, piesaistot jaunus investorus, piedāvājot izvēlēties noma pašvaldības īpašumā esošus un privātus zemes gabalus no 0,3 līdz 1,5 ha platībā uz izdevīgiem nosacījumiem. Nomājot pašvaldības zemi, pirmos piecus gadus investoram nav jāmaksā nomas maksa, kā arī nomnieks ir atbrīvots no nekustāmā īpašuma nodokļa nomaksas pie nosacījuma, ka investēs ēkās un infrastruktūrā ne mazāk kā 724 tūkstošus EUR uz katru nomāto hektāru. Tālāko piecu gadu laikā (no 6. līdz 10.gadam) nomniekam jāmaksā nekustāmā īpašuma nodoklis 50% apmērā. Izvēloties nomāt zemi no privātiem īpašniekiem, noma ir jāmaksā, bet nodokļu atvieglojumi joprojām paliek spēkā. Līgumi par nomu tiek noformēti viena mēneša laikā.

---

³² <http://svietimas.alytus.lt/svietimo-skyrius>

Attēls 14: Alītas Biznesa parka mājas lapa <http://www.alytus-industrial-park.eu/>, kas piedāvā informāciju piecās valodās

Vadošās industriālā parka nozares ir mašīnbūve, kokapstrāde, ķīmiskā rūpniecība, pārtikas ražošana un tekstilrūpniecība. Alītas Industriālajā parkā izvēlējušās darboties šādas lielas ārvalstu komercsabiedrības³³:

- UAB Litalka Elektronik (Vācija, mašīnbūve);
- UAB Sofa Brands International (Apvienotā karaliste, kokapstrāde);
- UAB Svenheim (Norvēģija, kokapstrāde);
- UAB Graanul Invest (Igaunija, kokapstrāde / ķīmiskā rūpniecība);
- UAB Stora Enso Timbe“ (Somija, ķīmiskā rūpniecība);
- UAB Coca Cola HBC Lietuva (ASV, pārtika).

Industriālais parks piedāvā šādus infrastruktūras pieslēgumus līdz zemes gabala robežai:

- Ūdens piegāde ar D315 mm cauruļvadu;
- Kanalizācija ar D315 mm cauruļvadu;
- Lietus kanalizācija ar D200 mm – D800 mm;
- Dabas gāze ar spiedienu 0,27-0,28 MPa, D160 cauruļvadā;
- Elektrības tīkls ar 10 kV;
- Telekomunikācijas ar PVC D110 vadu.

³³ <http://www.alytus-industrial-park.eu/investuotojai.htm>

Būtiski ir atzīmēt, ka Lietuvas Partnerības līgums, ES fondu plānošanas dokuments 2014.-2020.gadam, paredz grantu atbalstu komersantiem ražošanas iekārtu iegādei. Tādējādi komersantiem tiek radīta pieeja pilnākam uzņēmējdarbības atbalsta spektram, apvienojot ES fondu publiskos finanšu resursus un pašvaldības piedāvātās iespējas.

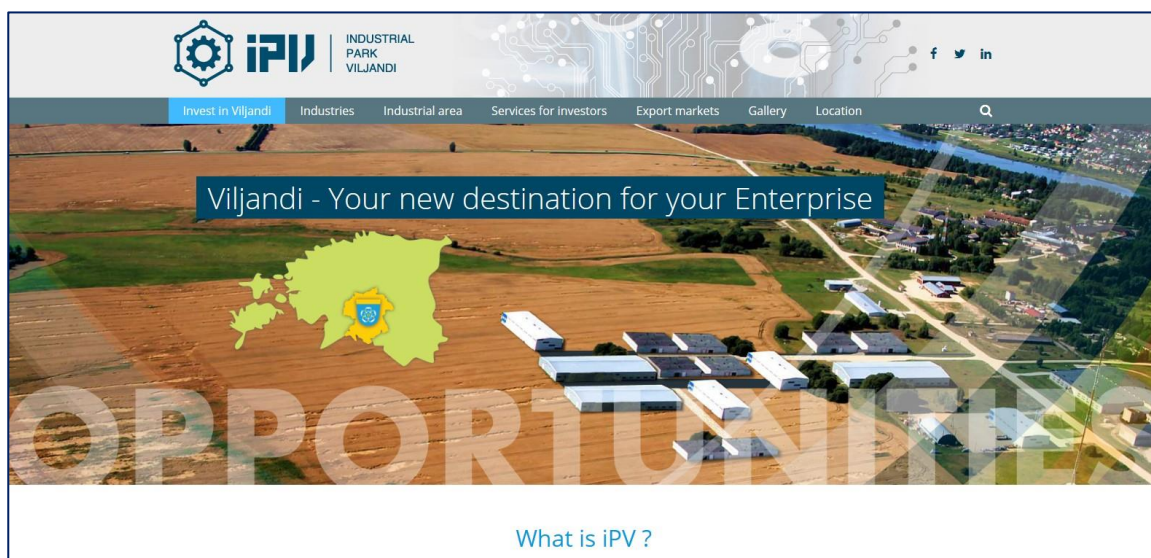
3.2.2. Vīlande

Vīlande (Viljandi) ir sestā lielākā Igaunijā pilsēta un novada centrs ziemeļrietumu Igaunijā ar iedzīvotāju skaitu 17,6 tūkstoši cilvēku³⁴. Tas atrodas uz būtiskiem tranzīta ceļiem uz/no Krievijas.

Vīlande netika būtiski industrializēta padomju varas laikā, kas ļauj tai tagad pozicionēties kā tīrākam Igaunijas novadam, kur notiek daudzi dabas un mūzikas festivāli, bet mazāk notiek rūpnieciskā ražošana.

Vīlandes Industriālais parks, kas darbojas kā pašvaldības struktūrvienība, ir izveidots, lai pašvaldībā piesaistītu ražojošus investorus. Parks piedāvā īrei pašvaldības īpašumā esošus zemes gabalus no 1 līdz 5,5 hektāriem³⁵. Netiek piedāvātas nodokļu atlaides vai īres maksas atlaides, bet tiek uzsvērts, ka Igaunijas nodokļu sistēma ir ļoti draudzīga uzņēmējiem un tautsaimniecības iekārta ir salīdzinoši liberāla (piemēram, uzņēmuma reinvestēto peļņu neapliek ar peļņas nodokļiem).

Attēls 15: Vīlandes Industriālā parka mājas lapa angļu valodā <http://ipviljandi.ee/>

Prioritārās parka nozares ir metālapstrāde, kokapstrāde, tekstils, pārtikas ražošana, IKT un elektroiekārtas, loģistika. Vīlandes Industriālajā parkā darbojas šādi uzņēmumi³⁶:

- Cristella OÜ un Valio Eesti AS (pārtika);
- OÜ Abris, Ritico OÜ, Nancotex Eesti OÜ un OÜ Hamery (tekstils),
- Collade OÜ (loģistika).

Parka administrācija un pašvaldība nesniedza informāciju par infrastruktūras nodrošinājumu, bet ir zināms, ka:

- Igaunijā ir nodrošināta ūdens padeve un kanalizācijas apkalpojumi visās lielākajās pilsētās;

³⁴ <http://www.viljandi.ee/tere-tulemast>

³⁵ <http://ipviljandi.ee/industrial-area/>

³⁶ <http://ipviljandi.ee/existing-industries/ict-and-electronics/>

- Igaunijas lielākajās pilsētās ir pieejams plašjoslas internets;
- Vīlandē ir pieejams dabas gāzes vads.

Igaunijas Partnerības līgums 2014.-2020.gada ES fondu plānošanas periodam neparedz neatmaksājamu grantu atbalstu komersantiem vai pašvaldībām komercdarbībā izmantojamo ēku būvniecībai vai iekārtu iegādei. Komersantiem ir pieejams atbalsts iekārtu un infrastruktūras iegādei atmaksājamu finanšu instrumentu veidā.

3.3. Potenciālo investoru profila noteikšana

Intervijās ar Ogres novada pašvaldībā darbojošies uzņēmumiem interesi par industriālās teritorijas Akmeņu ielā 74 izmantošanu izteica AS HansaMatrix.

Uzņēmumam aktuāli ir paplašināšanās mērķi, jo esošā infrastruktūra ir kļuvusi nepietiekama, ņemot vērā straujo izaugsmi pēdējo gadu laikā (apgrozījuma pieaugums par 90%, salīdzinot 2011. un 2014.gadu). Uzņēmums, vērtējot savu izaugsmes potenciālu, uzskata, ka vidējā termiņā iespējams apgrozījuma pieaugums līdz 40 mEUR, esot papildu 8 000 kvadrātmetru ražošanas telpām un noliktavām. Tas prasītu arī papildu darbaspēka piesaisti – kopumā ap 120-150 darbiniekus.

AS HansaMatrix ir 2000.gadā dibināts elektronikas un elektrotehnikas nozares uzņēmums (NACE 26.12 Elektronisko plašu ražošana), kas darbojas kā holdinga uzņēmums, pārvaldot divu ražošanas un vienas projektēšanas un prototipēšanas komercsabiedrību darbu, kā arī turot mazākuma daļas septiņos citos uzņēmumos.

Kā viens no vadošiem Baltijas un Ziemeļvalstu reģiona augsto tehnoloģiju produktu attīstītājiem un ražotājiem **HansaMatrix** var piedāvāt augstu darba izpildes kvalitāti industriāliem klientiem - datu pārraides un apstrādes uzņēmumiem, internetam pievienoto iekārtu risinājumiem, medicīnas un aizsardzības nozaru klientiem.

HansaMatrix nodrošina pilnu produkta ciklu no izstrādes līdz sērijveida ražošanai, kas ņem vērā klientu specifiku, pielāgojot veiksmīgus pasaules risinājumus klienta īpašai situācijai, prasībām un apjomiem.

HansaMatrix nodarbina 153 cilvēkus divās ražotnēs Ogrē un Ventspilī, kā arī projektēšanas birojā Rīgā un jaunajā “laboratorijas viesnīcā” Mārupē. Papildus tam daļa darbinieku arī tiek īrēti.

Pēdējo trīs gadu laikā uzņēmuma apgrozījuma pieauguma tempi pārsniedza 30% gadā, sasniedzot 10,7 mEUR 2014.gadā. Uzņēmumam apmaksātais pamatkapitāls ir 1,5 mEUR.

Ikdienas operatīvos lēmumus pieņem valde trīs cilvēku sastāvā. Stratēģisko vadību nodrošina padome arī trīs cilvēku sastāvā.

HansaMatrix darbojas Ogrē jau vairāk nekā 15 gadus, aktīvi sadarbojas ar Ogres novada pašvaldību un ir uzticams Ogres tehnikuma partneris, ieviešot duālās profesionālās izglītības modeli elektronikas tehniķu specialitātē.

3.4. Ogres novada pašvaldības ilgtermiņa mērķu noteikšana saistībā ar investīciju piesaistes attīstību industriālajai teritorijai Akmeņu ielā 74, Ogrē

Ogres novada vīzija, stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa attīstības prioritātes ir piedāvātas Ogres novada attīstības programmā 2014.-2020. gadam.

Vīzija parāda vēlamu situāciju nākotnē, un tā ir: „Ogres novads – Pierīgas uzņēmējdarbības, inovāciju, izglītības un sporta attīstības centrs. Konkurētspējīga, radoša un kvalitatīva pārvalde Latvijas centrā. Harmoniska, sociāli stabila un videi draudzīga dzīves vide cilvēkam laukos un pilsētā. Moderna un attīstīta novada satiksmes un komunikāciju infrastruktūra. Aktīva un pasākumiem bagāta novada kultūras un tūrisma dzīve. Unikālās dabas vērtības – Daugava, Ogres upe, Zilie kalni un meži – cilvēku dzīves kvalitātes paaugstināšanai.”.

Lai ilgtermiņā sasniegtu vēlamu situāciju, Ogres novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā noteikti šādi stratēģiskie mērķi:

- 1) veicināt Ogres novada ekonomisko izaugsmi un uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanos;
- 2) attīstīt novada cilvēkresursu potenciālu;
- 3) nodrošināt vidi saudzējošu, augstu dzīves kvalitāti.

Izvirzīto stratēģisko mērķu sasniegšanai un kompleksu teritorijas attīstību nodrošināšanai ir noteiktas savstarpēji saistītas un papildinošās ilgtermiņa prioritātes:

- 1) veselīga un sociāli atbalstīta sabiedrība;
- 2) daudzveidīga un inovatīva ekonomika;
- 3) vidi saudzējoša infrastruktūra;
- 4) konkurētspējīga izglītība un sports;
- 5) kvalitatīva un pieejama kultūrvide;
- 6) atbildīga dabas apsaimniekošana un augsta vides kvalitāte;
- 7) laba teritorijas pārvaldība.

Industriālās teritorijas attīstība ir atbilstoša diviem no trīs stratēģiskiem mērķiem: jauna investora ienākšana industriālajā teritorijā veicinās Ogres novada ekonomisko izaugsmi un uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanos, bet arī nodrošinās vidi saudzējošu, augstu dzīves kvalitāti, koncentrējot ražošanas uzņēmējdarbību noteiktajā pilsētas teritorijā, ļaujot pārējai pašvaldības telpai attīstīties videi draudzīgā veidā.

Līdzīgi, analizējot industriālās teritorijas projekta īstenošanas atbilstību Ogres novada ilgtermiņa prioritātēm, var secināt, ka tas saskan ar trīs no septiņām prioritātēm. Visticšākā atbilstība ir starp iecerēto projektu un otro prioritāti “daudzveidīga un inovatīva ekonomika”, kas ir ekonomiskās un finanšu stabilitātes stūrakmens. Ir saskatāmā projekta atbilstība arī trešajai prioritātei “vidi saudzējoša infrastruktūra”, jo jauna objekta būvniecībai tiks pielietotas vislabākās pieejamās tehnoloģijas, kas sakārtos esošo vidi un novērsīs iespējamo kaitējumu videi nākotnē. Visbeidzot šis projekts ir kā paraugrīsinājums septītās prioritātes īstenošanai “laba teritorijas pārvaldība”: pateicoties pašvaldības iniciatīvai, ilgstoši neizmantojama teritorija tiks sakārtota un ekonomiski jēgpilni apsaimniekota ar labumu iedzīvotājiem, uzņēmumam, pašvaldībai un pat valstij.

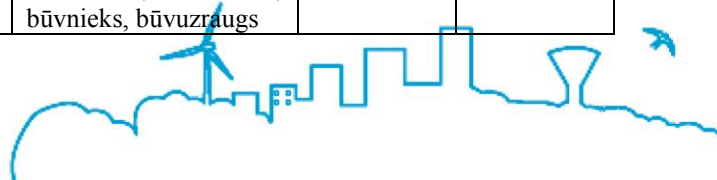
3.5. Ogres novada pašvaldības investīciju piesaistes industriālajai teritorijai aktivitāšu laika plāns

Industriālās teritorijas izveide un attīstība, kā arī investora piesaiste ir laikietilpīgs process ar galveno uzdevumu daudzu iesaistīto pušu interešu salāgošanā. Tas prasa pārdomātu vadību laika un finanšu resursu taupīgai izmantošanai – un veiksmīgam noslēgumam. Tāpēc, jau sākot šo darbu, ir vajadzīgs laika plāns, par kuru visi sadarbības partneri ir informēti un gatavi ievērot.

Tabula 20: Darbību laika grafiks

	Darbība	Iesaistītās puses	Sākums	Beigas
1.	Pieņemt šo ziņojumu	Pašvaldība		03/2016
2.	Izveidot projekta vadības komandu	Pašvaldība, investors	03/2016	04/2016
3.	Izstrādāt darbības plānu SAM ieviešanai / projekta īstenošanai	Pašvaldība, investors	04/2016	05/2016
4.	Apstiprināt darba plānu pašvaldības domē	Pašvaldība	05/2016	05/2016
5.	Vest sarunas un noslēgt saprašanās memorandu ar komercsabiedrību – projekta partneri	Pašvaldība, investors	04/2016	05/2016
	Projekta iesnieguma sagatavošana un apstiprināšana			
6.	Sagatavot projekta iesniegumu	Pašvaldība, investors	04/2016	10/2016
7.	Projekta iesnieguma sagatavošanā konsultēties ar VARAM	Pašvaldība	04/2016	10/2016
8.	Apstiprināt projekta iesniegumu un tā finanšu plānu pašvaldības domē	Pašvaldība	10/2016	10/2016
9.	Iesniegt projekta iesniegumu Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā	Pašvaldība	10/2016	10/2016
10.	Parakstīt līgumu par projekta īstenošanu	Pašvaldība	12/2016	12/2016
11.	Parakstīt līgumu ar komersantu – projekta partneri	Pašvaldība, investors	12/2016	12/2016
	Iepirkuma process projektēšanas un būvniecības darbiem (design & build)			
12.	Izstrādāt iepirkuma specifikāciju projektēšanas un būvniecības darbiem (design & build)	Pašvaldība, investors	05/2016	06/2016
13.	Veikt iepirkumu par projektēšanas un būvniecības darbiem (design & build)	Pašvaldība	06/2016	08/2016
14.	Noslēgt līgumu ar būvnieku par projektēšanas un būvniecības darbiem	Pašvaldība, būvnieks	09/2016	09/2016
	Iepirkuma process būvuzraudzības darbiem			
15.	Izstrādāt iepirkuma specifikāciju būvuzraudzības pakalpojumam	Pašvaldība, investors	05/2016	06/2016
16.	Veikt iepirkumu par būvuzraudzības pakalpojumu	Pašvaldība	06/2016	08/2016
17.	Noslēgt līgumu ar būvuzraugu	Pašvaldība, būvuzraugs	09/2016	09/2016
	Projekta īstenošana			
18.	Būvatļaujas izsniegšana	Pašvaldība	09/2016	10/2016
19.	Projektēšanas darbi	Būvnieks, projektētājs	09/2016	12/2016
20.	Sadarboties ar projektētāju un komersantu - projekta partneri projektēšanas darbos	Pašvaldība, investors	09/2016	12/2016
21.	Īstenot būvniecības projektu	Pašvaldība, investors, būvnieks, būvuzraugs	01/2017	12/2020

Avots: Autoru izveidota tabula

3.6. Ieteikumi projekta īstenošanai

Sekmīgākai ES fondu līdzfinansētā projekta īstenošanai par industriālās teritorijas attīstību Ogrē, Akmeņu ielā 74, vēršam uzmanību uz nozīmīgākajiem aspektiem, kas var ietekmēt projekta mērķu sasniegšanu, attiecināmības jautājumus, kā arī sekmē projekta īstenošanas efektivitāti.

Projekta ietekmes noteikšana: Konservatīvisms projekta mērķu noteikšanā

MK noteikumi³⁷ pieprasa projekta iesniegumā skaidri norādīt projekta īstenošanas teritoriju izmaksu kontroles nodrošināšanai un projekta uzraudzības veikšanai. Būtiski apzināties, ka viens no struktūrpolicies galvenajiem mērķiem, kas ES palika īpaši svarīgs globālās ekonomiskās krīzes ietekmē, ir nodarbinātības izaicinājumu risinājums. Tas par vissvarīgāko pēc-uzraudzības procesa elementu padara pārliecināšanos, ka projekta iesniegumā iekļānotās jaunās darbavietas tiešām tiek izveidotas un vēlāk tiek aizpildītas ar reāliem darbiniekiem.

Ogres novada pašvaldībai iezīmētā ERAF finansējuma summa liecina, ka minimālais jaunu darbavietu skaits ir 120. Ir ieteicams neapņemties sasniegt ambiciozākus mērķus nekā ir obligāti nepieciešams, jo darbavietu veidošana un it īpaši darbavietu aizpildīšana ar kvalificētu personālu var būt izaicinoša.

Projekta teritorijas plānošana: Noteikt projekta ietekmes teritoriju plašāk nekā projekta īstenošanas adrese

Par vienu no risinājumiem, kas uzlabo izredzes sasniegt iekļānoto darba vietu skaitu, ir adekvāta projekta ietekmes teritorijas definēšana.

Ir ieteicams definēt projekta teritoriju, neaprobežojoties ar adresi/telpu, kurā notiks būvniecības un pieslēgumu ierīkošanas darbi. Būtu pareizāk noteikt ievērojami plašāku projekta mērķa teritoriju, kas pieļaus nākotnē atskaitīšanos par jaunu darbavietu izveidošanu un aizpildīšanu visā šajā teritorijā.

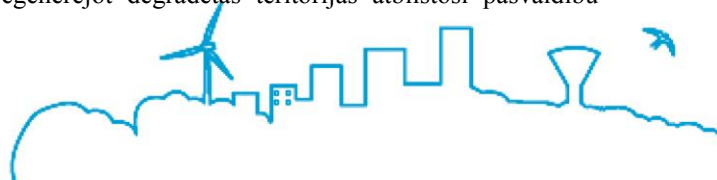
Darbavietu uzraudzībā arī nebūtu pamatoti aprobežoties tikai ar viena uzņēmuma, kas ir guvis tiešu labumu no projekta īstenošanas, darbavietām – bet gan jāizmanto iespēja argumentēt, ka pozitīvs uzņēmējdarbības vides sakārtošanas efekts nostrādāja arī uz apkārt esošo uzņēmumu izaugsmi.

Projekta laika grafika plānošana: Paredzēt visām darbībām laika rezervi, īpaši iepirkumiem 3x vairāk laika

ES fondu vadības regulējums tiek padarīts arvien mazāk liberāls pret novirzēm projektu īstenošanā: rezultātu nepilnībām, izdevumu dokumentācijas neprecizitātēm, laika grafika novirzēm u.c.

Par konkurences cīņas ieroci ekonomiskās krīzes laikā kļuvusi nepamatotā iepirkumu rezultātu pārsūdzēšanu prakse diemžēl netika atņemta arī tautsaimniecības izaugsmes gados, un būtiski var paildzināt projekta īstenošanu. Neizpaliek arī projektēšanas neprecizitātes, kļūdas darbu veikšanas laika grafikos utml. projektu īstenošanas ieilgšanas iemesli. Izteiktā būvniecības darbu sezonālitate Latvijā nosaka, ka dažu nedēļu novirze iepirkuma organizēšanā vai darbu plānošanā var kļūt par iemeslu būvniecības darbu novirzei par veselu kalendāro gadu.

³⁷ Ministru kabineta 2015. gada 10. novembra noteikumi Nr. 645 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.2. specifiskā atbalsta mērķa "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām" īstenošanas noteikumi"

Tāpēc ir ieteicams plānot projekta īstenošanas laika grafiku īpaši piesardzīgi, paredzot laika rezervi katram projekta posmam, t.sk. vismaz dubultā laika rezervi katram iepirkuma procesam. Ir daudz labāk noslēgt projektu gadu ātrāk nekā sākotnēji ieplānots, nevis neparedzēti finansēt projekta pabeigšanu no pašvaldības budžeta tāpēc, ka projekta īstenošanas perioda pagarināšana nav pamatojama ar ārējiem no pašvaldības neatkarīgiem iemesliem.

Projekta finansējuma rezerve: Nolemt par pašvaldības rezerves naudu projektam vismaz 10% apjomā

Līdzīgi kā laika trūkums, papildu finansējuma trūkums var būtiski traucēt projekta īstenošanu, liekot no jauna uzsākt iepirkumu procedūru, veikt neparedzētas projektēšanas korekcijas, atsakoties no dārgākiem risinājumiem par labu lētākiem, saskaņot projekta elementu grozījumus ar Centrālo finanšu un līgumu aģentūru utml. Arī lēmums par papildu finansējuma piešķiršanu projektam var aizņemt daudz laika vai atsevišķos vēlēšanu cikla posmos var netikt pieņemts pretēji ekonomiskai loģikai.

Ir ieteicams jau projekta iesnieguma apstiprināšanas laikā novada pašvaldības domē pieņemt lēmumu par finanšu rezerves piešķiršanu projektam, kas tiktu izmantots tikai īpaši pamatotos gadījumos – neprasot ilgstošu politiskā lēmuma pieņemšanas procesu. Piemēram, dome, apstiprinot projekta iesniegumu, var lemt, ka par faktisku projekta finanšu rezerves izmantošanu lēmumu var pieņemt pašvaldības domes priekšsēdētājs ar savu rīkojumu.

Projekta vadības komanda: Rūpēties par projekta vadības komandas kapacitāti un nemainīgumu

Projekta īstenošana ir ilgstošs un sarežģīts process, kas prasa vairāku speciālistu efektīvu un operatīvu sadarbību vairāku gadu laikā. Tāpēc projekta vadības komandas kapacitāte ir ārkārtīgi svarīga.

Ir ieteicams ar atsevišķu lēmumu (atkarībā no darba organizācijas pašvaldībā, tas var būt pašvaldības priekšsēdētāja vai izpilddirektora rīkojums) izveidot projekta vadības komandu ar skaidri noteiktām lomām un sadarbības, funkcionālās padotības un atskaitītības mehānismiem.

Lai arī katra projekta sākumā visiem iesaistītiem ir pārlicība un apņemšanās piedalīties projekta īstenošanā no sākuma līdz beigām, ir būtiski nodrošināties pret riskiem, kas iestājas, vadības komandas loceklim pametot kolektīvu. Vislabākais šī riska vadības risinājums ir izsmelšana visu procesu dokumentēšana – gan iekšējās komunikācijas gadījumā, gan gadījumā, kad notiek saziņa ar nacionālā līmeņa varas iestādēm: saziņa ar CFLA par projekta izmaksām, ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju par projekta rezultātiem, ar Finanšu ministriju par valsts budžeta aizdevumu utml.

Minimālais ieteicamais projekta vadības komandas sastāvs ir: projekta vadītājs, projekta finansists, projekta jurists. Ne obligāti visiem trīs darbiniekiem jāstrādā ar projektu uz pilnu slodzi, bet nepareizi būtu pieļaut situāciju, ka par projekta finansēm atbild visa finanšu nodaļa, nevis konkrētais finansists, vai juridiskus padomus dod tas jurists, kas konkrētajā brīdī ir mazāk noslogots.

Iespējams, ka tik būtiska projekta īstenošana varētu pamatot arī projekta vadītāja palīga/vietnieka amata izveidošanu. Dažreiz divi radniecīgu/līdzīgu projektu vadītāji darbojas kā vietnieki viens otra projektos. Ja tiek īstenoti vairāki saistīti projekti, dažreiz ir ieteicams apvienot projektu vadības komandas vienā – tas uzlabo komunikāciju un ļauj efektīvāk sadalīt darba slodzi.

Ir ieteicams, lai saziņas funkcija ar pašvaldības domi tiktu nodota no projekta vadītāja atsevišķam cilvēkam. Tas ļaus projekta vadītājam koncentrēties uz projekta saturu un vienlaicīgi izveidos dinamiku, kuras ietvaros projekta problēmas tiktu izdiskutētas starp projekta vadītāju un projekta ziņotāju pirms tās tiek ekselētas līdz politiskās vadības līmenim. Dažādos gadījumos, atkarībā no darba organizācijas pašvaldībā, projekta ziņotājs var būt attīstības nodaļas vadītājs, izpilddirektors vai pat attīstības komitejas priekšsēdētāja vietnieks.

4. Ogres novada pašvaldības ieguvumi, īstenojot šo projektu

Ieguvumi industriālās zonas projekta īstenošanai ir analizējami divos virzienos: tiešie pašvaldības budžeta ieņēmumi, kas radīsies no papildu nodarbinātajiem, un netiešie ieguvumi, kuru novērtēšanai ir jāizdara virkni pieņēmumu. Netiešie ieguvumi arī var būt finansiāli un nemateriāli. Pētījums aprakstīs abus tipus: tiešos un netiešos finansiālos ieguvumus un netiešos nemateriālos ieguvumus.

Vienlaicīgi nedrīkst aizmirst arī par to, ka projekta īstenošana prasīs pašvaldības ieguldījumus. Tie būs finansiāli un nefinansiālie ieguldījumi, kurus ir iespējams pārvērst finanšu izteiksmē. Analizēsim arī tos, lai nonāktu pie objektīva aprēķina, kas arī norādīs uz projekta īstenošanas pamatotību vai tā nederīgumu publisko investīciju lēmumam.

4.1. Finanšu ieguvumi

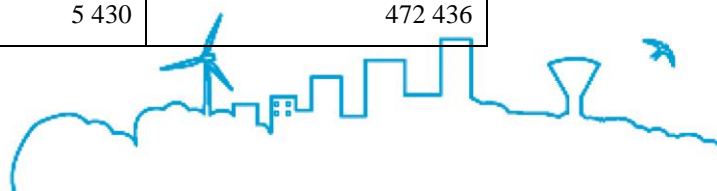
Iedzīvotāja ienākuma nodoklis

Pašvaldības ir tradicionāli ieinteresētas uzlabot uzņēmējdarbības vidi to pārziņā esošajā teritorijā, vecinot jaunu komersantu ienākšanu pašvaldībā, lai celtu ekonomiskās attīstības līmeni un uzlabotu iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Tomēr vistiešākā administratīvā motivācija ir saistīta ar to, ka pašvaldības budžets saņem 80% no iedzīvotāju ienākuma nodokļa, kas ir nomaksāts par konkrētajā pašvaldībā deklarēto darbinieku.

Izvirzot noteiktus pieņēmumus, iespējams aprēķināt, ka 15 gadu laikā pēc projekta īstenošanas **pašvaldības sagaidāmie kumulatīvie nominālie ieņēmumi no IIN, pateicoties projekta īstenošanai, ir 8 229 554 EUR.**

Tabula 21: Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumi Ogres novada pašvaldības budžetā, pateicoties īstenojamam projektam

Gads	Bruto atalgojums, EUR	Aprēķinātais IIN gadā jaunajai darba vietai, EUR	Aprēķinātais IIN kopā jaunajām darba vietām Ogres pašvaldībā reģistrētajiem nodarbinātajiem, EUR
2014	947	2 132	
2015	1 013	2 296	
2016	1 084	2 471	
2017	1 160	2 659	
2018	1 241	2 859	
2019	1 328	3 074	
2020	1 421	3 304	287 416
2021	1 521	3 549	308 795
2022	1 627	3 812	331 672
2023	1 741	4 094	356 149
2024	1 863	4 395	382 340
2025	1 993	4 717	410 365
2026	2 133	5 062	440 351
2027	2 282	5 430	472 436

2028	2 442	5 825	506 767
2029	2 613	6 247	543 502
2030	2 796	6 699	582 807
2031	2 991	7 182	624 865
2032	3 201	7 700	669 866
2033	3 425	8 253	718 017
2034	3 665	8 845	769 539
2035	3 921	9 479	824 667
KOPĀ			8 229 554

Avots: Autoru aprēķini

No ES fondu regulējuma³⁸ un indikatīvā Ogres novada pašvaldībai pieejamā finansējuma apjoma ir zināms, ka Ogres novada pašvaldības projekta minimālajam mērķim ir jābūt 120 jaunām darbavietām. HansaMatrix viceprezidents A.Vagulīšs intervijā pētniekiem norādīja, ka ir ielānotas 150 jaunas darbavietas, pateicoties uzņēmuma paplašināšanās iespējai. Aprēķinam pieņemts, ka izdosies vidējais starp diviem mērķiem, t.i. paplašinātajā ražotnē tiks iesaistīti 135 jauni darbinieki.

135 jaunas darba vietas, sākot no 2020.gada

Ir pamatoti uzskatīt, ka jauno HansaMatrix darbinieku algas nebūtiski atšķirsies no esošā personāla atalgojuma līmeņa, kas 2014.gadā vidēji ir 947 EUR mēnesī (bruto). Pamatoti būtu arī sagaidīt, ka atalgojuma apjoms varētu mainīties jaunu tehnoloģiju pielietojuma, darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanās, ražīguma pieauguma un inflācijas kompensācijas rezultātā. Atalgojuma izaugsmei tiek piemērota indeksācija 7% gadā, kas ir vidējais atalgojuma pieaugums nozarē (NACE 26) Latvijā laikā no 2010.-2014.gadam³⁹.

Atalgojums 135 darbiniekiem

$135 * 947 \text{ EUR} * 12 = 1\,534\,140 \text{ EUR} / 2014.\text{gadā} \Rightarrow$

$135 * 947 * 1,07^6 * 12 = 2\,302\,330 \text{ EUR} / 2020.\text{gadā}$

Aktuālā IIN likme ir 23%. Lai arī valdība ilgstoši diskutē ar sociāliem partneriem un uzņēmējus pārstāvošām organizācijām par nepieciešamību samazināt darba spēka nodokļa slogu, nav pamata uzskatīt, ka šīs debātes īstermiņā progresēs vienā vai otrā virzienā. Līdz ar to tiek pieņemts, ka nodokļa likme paliks nemainīga. Tāpat IIN aprēķinam tiek pieņemts, ka sociālās apdrošināšanas iemaksas ir nemainīgas - 10,5%, bet neapliekamais minimums – 75 EUR, to nediferencējot pēc apgādājamām personām vai citiem kritērijiem.

IIN ieņēmumi par 135 darbiniekiem 2020.gadā

$((135 * 947 \text{ EUR} * 1,07^6) - (135 * 947 \text{ EUR} * 1,07^6 * 0,105) - (135 * 75 \text{ EUR})) * 0,23\% * 12 = 446\,050 \text{ EUR}$

³⁸ Ministru kabineta 2015. gada 10. novembra noteikumi Nr. 645 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.2. specifiskā atbalsta mērķa "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām" īstenošanas noteikumi"

³⁹ CSP dati

Analizējot darbaspēka tirgu, ir pamatoti pieņemt, ka daļa jauno darbinieku nebūs ogrēnieši. Ņemot vērā HansaMatrix īstenoto sadarbību ar Ogres tehnikumu duālās profesionālās izglītības programmas īstenošanā, aprēķiniem ir pieņemts, ka programmas absolventi pilnībā kļūst par HansaMatrix darbiniekiem un ar pašvaldības īstenotiem stimuliem kļūst par Ogres pašvaldības iedzīvotājiem. Ņemot vērā esošo izglītojamo skaitu un profesionālās izglītības programmas absolvēšanas laiku, pieņemams, ka HansaMatrix strādās 52 Ogres tehnikuma absolventi (kas vienlaikus ir arī Ogres novada iedzīvotāji). Pārējam jauno darbavietu skaitam tiek piemērota esošā proporcija par Ogres novadā strādājošajiem Ogres novada iedzīvotājiem, kas saskaņā ar VID datiem 2014.gadā bija 42%. Tādējādi kopumā 135 jaunizveidotajās darba vietās būtu nodarbināti 87 Ogres novada iedzīvotāji.

IIN ieņēmumi Ogres novada pašvaldībai par 87 darbiniekiem 2020.gadā

$$[(87 * 947 \text{ EUR} * 1,07^6) - (87 * 947 \text{ EUR} * 1,07^6 * 0,105) - (87 * 75 \text{ EUR})] * 0,23\% * 12 = 287\,416 \text{ EUR } 2020.\text{gadā}$$

IIN aprēķins veikts 15 gadu laika posmam pēc projekta īstenošanas, pieņemot ilgāko references periodu biznesa infrastruktūras projektiem atbilstoši Eiropas Komisijas Izmaksu-ieguvumu aprēķināšanas vadlīnijām kohēzijas politikas projektiem⁴⁰.

IIN: pozitīva ārējā ietekme

Ir pamatoti pieņemt, ka ekonomiskās aktivitātes uzplaukums iepriekš tukšajā teritorijā var radīt pozitīvu ietekmi arī uz apkārtējo teritoriju un apkārt strādājošiem uzņēmumiem. Tradicionāli tiek pieņemts, ka visvairāk ietekmi izjūt apkalpojošajā sfērā strādājošās kapitālsabiedrības: ēdināšanas uzņēmumi, tirdzniecības uzņēmumi, transportēšanas pakalpojumu sniedzēji, utml.

Ietekmes apjoms ir nosakāms, balstoties uz virkni pieņēmumu, kas padara aprēķinus ārkārtīgi jutīgus pret pieņēmumu ticamību un faktisko izpildi. Tas liek pētniekiem atturēties no konkrēto skaitļu piesaukšanas pie netiešās ietekmes definējuma. Vienlaicīgi ir vairāk kā skaidrs, ka pozitīva ietekme ir sagaidāma, t.sk. uz pašvaldības un valsts budžetu.

Viens no veidiem, kas ļaus šo pozitīvu blakni konstatēt, ir iespējami optimālāka projekta īstenošanas teritorijas noteikšana. Nosakot projekta teritoriju plašāk nekā teritoriju, kur notiks būvniecības un ierīkošanas darbi, varēs vēlāk atskaitīties par visiem ekonomiskiem efektiem apkārtnē – ne tikai par konkrētā uzņēmuma darbavietu izveidi un apgrozījuma pieaugumu.

Nekustamā īpašuma nodoklis

Vēl viens netiešais finanšu ieguvums ir ieņēmumu no nekustamā īpašuma nodokļa pieaugums. Ir pamatoti pieņemt (arī starptautiskā prakse to paredz), ka nekustamā īpašuma cenu pieaugums var sekot, pateicoties jaunu publisko investīciju veikšanai rajonā. Sakopta vide, jaunas darba vietas, pieaugošais patēriņa pieprasījums – tie visi nosaka nekustamā īpašuma cenas palielināšanos, kas caur kadastra vērtībām tiek atspoguļots arī pašvaldības iekasētā nodokļa par nekustāmo īpašumu apjoma pieaugumā.

Arī šajā gadījumā aprēķini būtu saistīti ar virkni pieņēmumu, kas padara analīzi ļoti nedrošu. Vienlaicīgi arī šajā gadījumā principiāli nav šaubu par šī efekta esamību.

⁴⁰ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf

4.2. Nemateriālie ieguvumi

Pašvaldības motivācija veicināt uzņēmējdarbības vides uzlabošanu un investoru ienākšanu pašvaldības teritorijā neaprobežojas ar finanšu motivāciju, bet var pat būt vairāk pamatota ar domes ambīciju sniegt vislabāko novada iedzīvotājiem.

Būtisks nemateriāls ieguvums ir sakopta darba un dzīves vide, kas palielinās apmierinātību gan iedzīvotāju, gan uzņēmēju starpā.

Jaunu darbavietu veidošana, ekonomiskā augšupeja un sakopta vide noteikti pamatos iedzīvotāju apmierinātību, kas ir viens no būtiskiem pašvaldības uzdevumiem. Iespēja atrast darbu Ogres novadā var kalpot kā ļoti būtisks iedzīvotāju apmierinātības dzinulis, īpaši ņemot vērā lielu skaitu cilvēku, kas šobrīd ikdienā brauc uz darbu uz galvaspilsētu un citiem novadiem.

Būtu pamatoti atcerēties arī par pašvaldības reputāciju valdības ministriju un uzņēmēju vidū. Spēja veiksmīgi īstenot būtisku attīstības projektu apliecinās Ogres orientāciju uz uzņēmējdarbības vides sakopšanu un var motivēt nākotnes investīcijas tieši Ogres novadā, nevis citur.

4.3. Izdevumi

Līdzfinansējums

Lielākā izdevumu pozīcija katra projekta īstenošanā ir līdzfinansējums. Ogres novada pašvaldības sagaidāmais ERAF finansējuma apjoms projektam ir robežās no 0,8-4,7 mEUR. Precīzais līdzfinansējuma apjoms ir atkarīgs no izmaksu kategorijām un to attiecināmības no sacījumiem (valsts atbalsta nosacījumi komercsabiedrību pieslēgumu jaudai, utml.). Līdzfinansējuma apjoms projektam jānosaka projekta tālākās sagatavošanas laikā, ņemot vērā projekta izmaksu-ieguvumu analīzi.

Šo naudu vispareizāk ir uzskatīt par ieguldījumu, ko pašvaldība veic, lai saņemtu gan finansiālu atdevi IIN un NĪN veidā, gan arī dažādus nefinanšu un nemateriālos ieguvumus.

Iespējams, būtu pamatoti paredzēt projekta rezerves līdzfinansējumu, ko pašvaldība ir gatava ieguldīt projektā papildu minimāli pieprasītajam, ja tas būtu nepieciešams. Rezerves finansējuma jeb finansējuma neparedzētiem gadījumiem apjoms ir atkarīgs no konkrētā finansējuma saņēmēja finanšu situācijas, bet parasti tas nav mazāks par 3% no projekta kopsummas, tātad 0,31 mEUR.

Citi izdevumi

Ir jāparedz projekta vadītāja atalgojums, kas ir attiecināms finansēšanai projekta ietvaros. Saskaņā ar regulējumu⁴¹ projektiem ar attiecināmām izmaksām virs 5 mEUR projekta vadības izmaksas nedrīkst pārsniegt 56 580 EUR gadā. Projekta vadības izmaksas ir attiecināmas, ja radušās uz darba līguma vai uzņēmuma (pakalpojuma) līguma pamata.

Projekta vadītāja izmaksas provizoriski varētu būt vienādas ar 2 500 EUR mēnesī bruto, kas nozīmē 30 000 EUR gadā. Pieņemot, ka projekta īstenošanas termiņš ir 2017.-2021.gads, t.i. pieci gadi, tad kopējā izmaksa šim mērķim ir 150 000 EUR.

Projekta vadības komandā vismaz uz pusslodzes principa ir jābūt iesaistītam finansistam un juristam. Iesējams, ka atbilstoši projekta sarežģītībai un faktiskajam darba apjomam (īpaši projekta sākuma stadijā) būs nepieciešama vēl kāda palīdzība. Saskaitot minimālās izmaksas, tā izveidojas vēl 150 000 EUR (2 darbinieki uz pusslodzi ar bruto atalgojumu 2 500 EUR mēnesī piecus gadus).

Neapšaubāmi būs nepieciešama arī pašvaldības vadības iesaiste, taču to ir grūti kvantificēt, kā arī var argumentēt, ka būtisku attīstības projektu stratēģiskā vadība ir pašvaldības vadības, t.sk. politiskās vadības pamatfunkcija, kuras izpildes apjoms nav tieši saistīts ar īstenojamo projektu skaitu.

---

⁴¹ Ministru kabineta 2015. gada 10. novembra noteikumi Nr. 645 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.2. specifiskā atbalsta mērķa "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām" īstenošanas noteikumi"

Saīsinājumi

AS – akciju sabiedrība

CFLA – Centrālā finanšu un līgumu aģentūra

CSP – Centrālā Statistikas pārvalde

DG ECFIN – Eiropas Komisijas Ekonomisko un finanšu lietu ģenerāldirektorāts

ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ES – Eiropas Savienība

EUR – Eiropas Savienības vienotā valūta

IKP – iekšzemes kopprodukts

LeTERA – Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija

LKUEA – Latvijas Kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācija

LPUF – Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija

NACE – ekonomisko aktivitāšu statistiskās klasifikācijas sistēma

NAP – Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam

NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra

NVS – Neatkarīgo valstu sadraudzība

OECD – Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija

P&A – pētniecība un attīstība

SAM – specifiskais atbalsta mērķis

SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību

SVID – stipro, vājo pušu, iespēju un draudu analīze

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

VID – Valsts ieņēmumu dienests

Avoti

1. Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam
2. Ogres novada attīstības programma 2014.-2020.gadam
3. Ogres novada publiskais pārskats par 2014.gadu
4. Ogres teritorijas plānojums
http://www.ogresnovads.lv/files/textdoc/teritorijas_planojums/OGRES_PILSETA_5000.pdf
5. Ministru kabineta 2015. gada 10. novembra noteikumi Nr. 645 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.2. specifiskā atbalsta mērķa "Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām" īstenošanas noteikumi"
6. Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014-2020
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf
7. 6th Report on Economic, Social and Territorial Cohesion,
http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2014/6th-report-on-economic-social-and-territorial-cohesion
8. ECFIN ražošanas uzņēmumu apsekojums Eiropā
http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/surveys/time_series/index_en.htm
9. Eurostat indicators on High-tech industry and Knowledge – intensive services
http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/htec_esms_an8.pdf ;
10. Alītas Biznesa parka mājas lapa <http://www.alytus-industrial-park.eu/>
11. Vīlandes Industriālā parka mājas lapa <http://ipviljandi.ee/>
12. LR Ekonomikas ministrijas Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību, 2015.gada decembris
13. LR Ekonomikas ministrijas Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību, 2015.gada jūnijs
14. L.Zorgenfreija. Tendences pārtikas rūpniecībā <https://www.makroekonomika.lv/tendences-partikas-rupnieciba>
15. Nekustamo īpašumu kompāniju Latio un Ober Haus nozares apskati par 2014.gadu un 2015.gada pirmo pusi
16. Informācija par Ogres tehnikuma mācību programmām <http://ovt.lv/>
17. Ogres tehnikuma aptaujas rezultāti par absolventu turpmākajām darba gaitām
18. Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācijas informācija
<http://www.letera.lv/>
19. Latvijas Kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācijas informācija
<http://www.latvianwood.lv/default.aspx?tabid=7&id=2790&lang=1>
20. Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijas informācija <http://www.lpuf.lv/>
21. EUROSTAT dati par ražošanas nozaru apgrozījumu un darbaspēka izmaiņām
22. Lursoft dati par Ogres novadā darbojošos komercsabiedrību skaitu, apgrozījumu un nodarbinātajiem
23. VID dati par Ogres novadā strādājošajiem citu novadu iedzīvotājiem un Ogres novada iedzīvotājiem, kas strādā citos novados
24. CSP dati par iedzīvotāju skaitu, vecumstruktūru, nodarbinātību, atalgojumu nozarēs un tā izmaiņām, nozaru eksporta rādītājiem, u.c.
25. NVA dati par bezdarba rādītājiem

Interviju saraksts

Nr.	Vārds, Uzvārds	Amats	Intervijas datums, vieta
1.	Pēteris Preiss	Ogres novada pašvaldības Attīstības nodaļas projektu vadītājs	13.01.2016, Ogre, 26.02.2016, Ogre
2.	Pēteris Dimants	Ogres novada pašvaldības izpilddirektors	26.02.2016, Ogre
3.	Alvis Vagulis	SIA HansaMatrix viceprezidents	15.01.2016, Ogre
4.	Ilze Brante	Ogres tehnikuma direktore	15.01.2016, Ogre
5.	Anita Stikute	Ogres tehnikuma Tālākizglītības nodaļas projektu vadītāja	15.01.2016, Ogre
6.	Vilnis Rantiņš	Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības uzņēmumu asociācijas valdes priekšsēdētājs	14.01.2016, Rīga
7.	Māris Kapusts	TM metāls īpašnieks un vadītājs	19.01.2016, telefonintervija
8.	Mārtiņš Bičevskis	Latvijas Komercbanku asociācijas prezidents	20.01.2016., Rīga
9.	Normunds Bergs	LETERA asociācijas priekšsēdētājs, un SAF Tehnika valdes priekšsēdētājs	25.01.2016., Rīga
10.	Baiba Gulbe	SIA Fazer Bakery Baltic Komunikāciju direktore	26.01.2016, Ogre
11.	Ainārs Mačivka	SIA Fazer Bakery Baltic Ražošanas vadītājs	26.01.2016, Ogre
12.	Didzis Mizis	Ogres novada uzņēmēju biedrības valdes priekšsēdētājs, SIA MIANDUM valdes loceklis	26.01.2016, Ogre
13.	Dace Paegle	SIA "Business Park Ogrē" rīkotājdirektore	26.01.2016, Ogre

